

Percepția opiniei publice din România asupra politicii externe şi a relațiilor internaționale

Institutul pentru Politici Publice
Bucureşti

„Foreign Policy isn't something that is great and big,
it's common sense and humanity as it applies to my affairs and yours."
Ernest Bevin
UK Secretary of State for Foreign Affairs 1945-1951

PERCEPȚIA OPINIEI PUBLICE DIN ROMÂNIA ASUPRA POLITICII EXTERNE ŞI A RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

Octombrie 2005

Institutul pentru Politici Publice
București

G|M|F Transatlantic Center
for Central and Eastern Europe

THE GERMAN MARSHALL FUND OF THE UNITED STATES

Autori
Sever Voinescu
Gabriela Dobre

Institutul pentru Politici Publice
Bdul. Hristo Botev 3, ap. 3
Sector 3, 030231 Bucureşti
Tel/Fax + 4 021 314 1542
E-mail office@ipp.ro
www.ipp.ro

Bucureşti
octombrie 2005

CUPRINS

Percepția opiniei publice din România asupra politicii externe şi a relațiilor internaționale este un sondaj de opinie publică, comentat de analişti independenți şi completat de concluziile unei cercetări privind opinia elitei din România, despre inițiativele de politică externă curente şi dezirabile. Sondajul şi cercetarea fac parte din proiectul *Romanian Perspective on Transatlantic Trends* derulat de către Institutul pentru Politici Publice (IPP) din Bucureşti cu finanțare din partea the German Marshall Fund of the United States (GMF). Sprijinul GMF pentru proiect a fost deosebit de important mai ales prin consultările purtate cu biroul din Bruxelles şi, în general, cu experții GMF implicați în elaborarea sondajului de opinie internațional *Transatlantic Trends*.

The German Marshall Fund of the United States este o instituție americană a cărei misiune este aceea de a stimula schimbul de idei şi de a promova colaborarea dintre Europa şi Statele Unite în sprijinul Planului Marshall post-război.

În elaborarea întrebărilor, IPP a beneficiat de sprijinul profesionist al lui Adrian Moraru, Director Programe IPP, Monica Tobă, Coordonator Programe IPP, Alexandru Toth, Project Manager la Gallup Organization Romania şi, nu în ultimul rând, al Dr. John Glenn, Director of Foreign Policy, the German Marshall Fund of the United States, biroul din Washington D.C.

În analiza datelor obținute, echipa de coordonare a lucrat împreună cu Victor Roncea, jurnalist - cotidianul Ziua şi Coordonator Asociația Civic Media, pentru secțiunea *Perspective asupra regiunii. Relațiile cu Moldova şi țările vecine* şi G-ral. Dr. Mihail Ionescu, Director - Institutul pentru Studii Politice de Apărare şi Istorie Militară, pentru secțiunea *Amenințări şi opțiuni strategice. Relația transatlantică*.

Mulțumim partenerilor noştri de la GMF Bruxelles şi, în special, Corinnei Horst, Program Officer, precum şi lui Joerg Forbrig, Program Officer (GMF Bratislava). De asemenea, mulțumim lui Luci del Aguila pentru sprijinul acordat pentru finalizarea cercetării.

Nu în ultimul rând, mulțumim tuturor personalităților, reprezentanților principalelor instituții ale administrației publice cu responsabilități în domeniul vizat de această analiză, reprezentanților instituțiilor mas media, ai ONG şi ai unor importante instituții internaționale care au contribuit la elaborarea acestui material.

INTRODUCERE

Introducere

Ca membru NATO şi la un pas de dobândirea statutului de membru deplin al Uniunii Europene, România devine din ce în ce mai mult un actor internaţional. Răspunzând, pe de o parte, responsabilităţilor care derivă din această nouă postură şi, pe de altă parte, tendinţelor globaliste din relaţiile internaţionale ale ultimelor decenii, România a părăsit izolarea în care fusese aruncată în ultimii ani ai comunismului. În paralel, în interior, România devine o ţară din ce în ce mai democratică. Poate că ritmul democratizării e mai lent decât se aşteptau mulţi sau poate că progresele democratice nu au avut, întotdeauna, motivaţii nobile, dar este un fapt: **România este o democraţie în curs de consolidare** şi avem toate motivele să spunem că procesul democratic românesc este ireversibil.

În acest context, Institutul pentru Politici Publice (IPP), prin programul său specializat, îşi propune să studieze atent politica externă a României, precum şi acele evoluţii ale mediului internaţional care au directă incidenţă asupra României. Unul dintre scopurile pe care IPP le asumă în această direcţie este deschiderea politicii externe spre cetăţean. În fond, politica externă este una dintre politicile publice ale statului şi cetăţenii trebuie să se raporteze la ea ca atare. În acest sens, IPP consideră că este necesară o punte de legătură între elita politică şi administrativă românească care decide şi execută politica externă a României şi cetăţean. În raportul cetăţean-autoritate, fiecare parte trebuie să ştie foarte bine ce opţiuni are cealaltă parte. **Până acum, autorităţile au făcut foarte puţin pentru a cunoaşte opinia cetăţenilor români în materie de politică externă şi, prin urmare, nu au luat aproape deloc în considerare opinia acestora când au decis în această materie**. IPP consideră că această stare de fapt trebuie să înceteze. În cadrul unei democraţii autentice, autorităţile şi opinia publică trebuie să comunice inclusiv în chestiuni care ţin de afirmarea internaţională a intereselor României.

Fireşte, politica externă nu se face neapărat cu ochii pe sondaje - liderii politici sunt aleşi să gestioneze relaţiile internaţionale ale României şi răspund pentru asta. Dar sprijinul popular pentru acţiuni de politică externă este crucial. După cum se poate constata, maturizarea democraţiilor din spaţiul euro-atlantic, căruia îi aparţinem atât din punct de vedere cultural, cât şi din punct de vedere formal, cuprinde o tot mai serioasă „publicizare" a politicii externe. Politica externă încetează să mai fie o politică de cancelarie şi de cabinete bine izolate şi devine tot mai mult o preocupare pentru cetăţeni. Nu numai că numărul şi calitatea prestaţiei organismelor specializate în relaţii internaţionale ale societăţii civile occidentale a crescut sensibil în ultimii 15-20 de ani, dar şi opinia publică a devenit tot mai preocupată de această problematică şi este tot mai sensibilă la deciziile de politică externă luate de guvernanţi. În acest context, trebuie recunoscut că în România **nici o guvernare de după 1990 nu a făcut un efort sistematic de a implica în politica externă toate resursele intelectuale disponibile în cetate**. Politica externă rămâne, în continuare, o zonă care pare deschisă numai stratului politic al societăţii (chiar şi acolo, într-o măsură foarte mică) şi unui număr mic de specialişti din *academia* şi mas media.

Un segment cât mai larg al opiniei publice trebuie antrenat să aibă o atitudine în privinţa politicii externe a României, aşa cum are în privinţa altor politici publice, precum cea fiscală, cea din sănătate sau cea din educaţie. Asemenea atitudini trebuiesc clar exprimate şi guvernanţii trebuie să le cunoască. La fel, opinia publică trebuie să cunoască exact care este opinia elitei politice în legătură cu politica externă a României. Plecând de la această convingere, **prezentul studiu este un exerciţiu de cunoaştere**,

unic în România atât prin metoda cât şi prin cuprinderea sa. Sperăm că asemenea exerciții vor deveni rutină în spațiul public românesc.

Astăzi, **un stat democratic este credibil şi puternic în relațiile internaționale numai dacă politica sa externă are susținere populară**. Susținerea populară a politicii externe este necesară nu numai pentru stabilitatea unei anumite formule guvernamentale, ci şi pentru argumentarea politicii externe în exterior. În plus, **interesele României nu pot fi sub nici o formă despărțite de interesele românilor.** **I**ar guvernanții, indiferent de culoarea politică, sunt chemați să protejeze şi să promoveze aceste interese.

CADRUL GENERAL AL CERCETĂRII

Cadrul general al cercetării

Prezenta lucrare este rodul unei cercetări complexe desfăşurate de Institutul pentru Politici Publice (IPP) pe două paliere. Pe de o parte, s-a urmărit identificarea opiniilor populației cu privire la o serie de teme importante privind politica externă a României şi contextul politic internațional, iar, pe de altă parte, s-a avut în vedere analizarea - prin comparație - a răspunsurilor cetățenilor în relație cu opiniile unor personalități ce fac parte din elita politică a României.

Sondajul de opinie, implementat de către Gallup Organization Romania la comanda IPP, a fost principalul instrument de identificare a opiniilor cetățenilor. Întrebările au fost formulate de către experții IPP în consultare cu cei ai Gallup Organization, după o etapă de consultare cu factori responsabili pentru politica externă a României, jurnalişti cu experiență în domeniu şi analişti independenți. Totodată, în etapa de elaborare a întrebărilor, IPP a consultat alte surse de informație relevante, în special pe cele privind relațiile transatlantice ale României, beneficiind de expertiza the German Marshall Fund of the United States, organizație americană recunoscută pentru publicarea anuală a unui sondaj de opinie, *Transatlantic Trends*. De altfel, o serie de întrebări din sondajul IPP pot fi analizate prin comparație cu cele cuprinse în sondajul transatlantic al GMF.

În paralel, IPP a ales un număr de 18 întrebări din sondajul aplicat opiniei publice pe care le-a adresat unor personalități care fac parte din elita politică a României, pentru a vedea în ce măsură opiniile cetățenilor concordă cu opiniile celor care conduc politica externă a României. Astfel, IPP a stabilit o listă de personalități politice care, prin funcțiile pe care le dețin, sau prin experiența lor, au o contribuție semnificativă la configurarea politicii externe a României. Lista a cuprins 33 de personalități: Preşedintele României şi consilierii săi relevanți, Primul-ministru şi aparatul său specializat, conducerile Ministerului Afacerilor Externe, a Ministerului Integrării Europene şi a Ministerului Apărării Naționale, şefii serviciilor de informații cu atribuții în domeniu, şefii comisiilor parlamentare pentru politică externă, precum şi parlamentari din cadrul acestor comisii care, prin cariera lor politică, au dobândit un cuvânt greu în dezbaterile din aceste comisii.

În cursul lunii august, aproximativ concomitent cu aplicarea sondajului de opinie publică de către Gallup International, IPP a invitat cele 33 de personalități să răspundă personal întrebărilor din chestionar, colectând în final 18 răspunsuri. Fireşte, IPP nu pretinde că, asemenea sondajului de opinie publică, „sondajul” astfel realizat este statistic reprezentativ pentru întreaga elită politică românească şi nici măcar pentru toți cei care decid în politica externă a României. Totuşi, avem răspunsurile a 18 înalți demnitari ai statului român, printre care Preşedintele Românei, Ministrul Afacerilor Externe, Ministrul Integrării Europene, Preşedintele Comisiei de Politică Externă din Senat, Preşedintele Comisei de Politică Externă din Camera Deputaților, a unor consilieri din aparatul Preşedinției şi a unor importanți Secretari de stat. Dat fiind că nu există nici o bază ştiințifică pentru reprezentativitatea statistică a răspunsurilor primite de la cei selectați, am utilizat informațiile cuprinse în chestionare pentru a sublinia anumite tendințe (de pildă, 16 sau mai mulți respondenți au indicat un anumit răspuns) în rândul elitei chestionate. Ca atare, vom evidenția în fiecare capitol al studiului nostru modul în care personalitățile politice care au avut amabilitatea de a răspunde chestionarului nostru. Vom sublinia numai convergențele sau divergențele de opinii ale acestor personalități cu rezultatele ştiințifice ale sondajului de opinie publică. Vom menționa tendințele şi curentele de opinie ale elitei politice cu caractere italice pe un fond mai închis şi, ori de câte ori vom folosi cuvântul „elită” în

acest caiet, ne vom referi la cei 18 respondenți ai chestionarului nostru.

Materialul rezultat în urma sondajului de opinie, respectiv a analizei asupra opiniilor elitei din România constituie, în opinia IPP, o bază de discuție substanțială în cadrul unor dezbateri publice şi respectiv în vederea fundamentării deciziilor politice în domeniu. De altfel acesta a fost şi scopul final al întregului proiect derulat de către Institutul pentru Politici Publice în acest an, în perioada ulterioară publicării prezentului material organizându-se dezbateri atât în România cât şi la Bruxelles cu lideri politici români şi străini preocupați să contureze şi să urmeze cele mai bune opțiuni de politică externă pentru România. Astfel, intenția IPP şi a GMF, de a construi o punte de dialog între cetățeni şi liderii politici pe marginea unor decizii majore privind politica externă a României, poate fi materializată.

METODOLOGIA

- **Volumul eşantionului:** 1050 persoane de 18 ani şi peste.
- **Tipul eşantionului:** eşantion probabilist, stratificat, bi-stadial.
- **Criterii de stratificare:** 18 arii culturale grupate pe provincii istorice, mediul rezidențial (urban-rural) şi mărimea localităților urbane (4 tipuri).
- **Eşantionare:** selecție probabilistă a punctelor de eşantionare - 102 secții de votare din 87 de localități - şi a persoanelor. Pentru selecția persoanelor au fost utilizate în principal ultimele liste electorale.
- **Reprezentativitate:** eşantionul este reprezentativ pentru populația adultă neinstituționalizată a României, cu o eroare tolerată de ± 3 % la o probabilitate de garantare a rezultatelor de 95%.
- **Validare:** eşantionul a fost validat pe baza datelor INS şi a Recensământului populației din 2002.
- Interviurile s-au desfăşurat la domiciliul subiecților.
- În afară de erorile de eşantionare, modul de formulare a întrebărilor şi dificultățile practice de culegere a datelor de pe teren pot introduce alte erori care să afecteze rezultatele sondajului.
- **Ancheta de teren:** 29 august - 9 septembrie 2005.

PROFILUL EŞANTIONULUI

Profilul eşantionului

Indicatori de calitate a eşantionului	Date la nivel de total populație[1]	Eşantion Gallup (sep. 2005)
Pondere femei de 18 ani şi peste	52,0	53,8
Vârsta medie femei	46,4	47,8
Vârsta medie bărbați	44,0	47,0
% absolvenți de facultate	8,4	12,1
% absolvenți liceu	24,7	24,7
% absolvenți şcoală profesională şi de ucenici	17,6	16,1
% persoane căsătorite	61,7	67,6
Ponderea persoanelor din eşantion selectate de pe liste electorale	-	88,5

[1] Institutul Național de Statistică, Recensământul Populației şi Locuinețelor, 2002

Sondajul a fost realizat utilizând o schemă de eşantionare probabilistă, bistadială, cu stratificare în primul stadiu.

Pentru stratificare au fost folosite straturi rezultate din intersectarea ariei culturale şi a tipului de localitate (comune, oraşe sub 30 mii locuitori, 30 - 100 mii, 100 - 200 mii, peste 200 mii).

Conform fundamentării din literatura de specialitate, sunt considerate ca arii culturale următoarele grupări de județe: Crişana-Maramureş (1), Banat (2), Oltenia (3), Muntenia (4), Bucureşti (5), Dobrogea (6), Transilvania (7), Moldova (8).

1 MM SM AR BH

2 TM CS

3 OT DJ MH GJ VL

4 AG DB PH BZ BR GR TR IL CL

5 BUCURESTI

6 TL CT

7 AB HD BV SB CJ MS CV HG BN SJ

8 GL IS BT VS BC NT VR SV

PRINCIPALELE REZULTATE

Principalele rezultate

- Comparativ cu alte politici publice, precum cele din domeniile sanitar-medical, social, economic, **interesul pentru politica externă este redus**. Interesul pentru chestiuni care țin de politica de apărare este mai mare, fiind aproximativ egal cu cel pentru politicile economice. În context, gradul de informare al românilor în chestiuni de politică externă este, firesc, destul de mic. 14% se consideră bine şi foarte bine informați, iar 54% se consideră relativ bine informați. Se constată că un număr relativ mare de subiecți (aproximativ 15%) nu ştiu să răspundă întrebărilor sau nu dau răspunsuri.

- **Politica externă a României în ultimii 15 ani e apreciată negativ de 51% dintre români** şi pozitiv de 35%. Aproape jumătate dintre respondenți cred că diplomația reuşeşte să promoveze interesele României în străinătate. În context, remarcăm şi faptul că **majoritatea celor care au apelat la serviciile ambasadelor şi consulatelor noastre în străinătate sunt mulțumiți de serviciile lor**.

- **Pentru români, Preşedintele este decidentul principal în politica externă**. De asemenea, se remarcă faptul că guvernele europene/UE, precum şi guvernul american au, în percepția opiniei publice româneşti, o mare influență în politica noastră externă. La polul opus, **cetățenii consideră că opinia lor are foarte puțină influență în politica noastră externă.**

- **67% dintre români consideră că acum nu există nici o amenințare serioasă la adresa securității naționale**. Doar 21% spun că da. Dintre aceştia, 80% cred că dezvoltarea rețelelor teroriste este principala amenințare. Ca o consecință, foarte puțini cred că apărarea este un domeniu prioritar din punct de vedere bugetar.

- **NATO are o imagine majoritar bună şi foarte bună (64%)**, deşi mai puțin de jumătate dintre respondenți cred că statutul de membru NATO ne aduce mai degrabă avantaje. Prezența bazelor militare americane pe teritoriul României va avea efecte asupra României, cred ceva mai mult de jumătate dintre români. Din aceştia, 61% sunt de părere că va creşte pericolul unui atac terorist împotriva României, dar numai 35% dintre ei cred că amplasarea bazelor americane va însemna ca opozanții politicilor americane să devină şi opozanți ai României.

- **Aproximativ jumătate dintre români cred că e bine să participăm cu trupe la misiuni internaționale şi puțin peste jumătate cred că e bine să participăm, în general, la rezolvarea problemelor mondiale**. În prezent, populația tinde să nu fie de acord cu prezența trupelor româneşti în misiunile în care sunt angajate (Irak, Afganistan, Bosnia şi Kosovo). Tendințele izolaționiste sunt destul de mari.

- În general, **opinia publică românească este mai degrabă înclinată spre multilateralism şi cooperare,** dar o vastă majoritate (76%) crede că dacă România este atacată trebuie să ripostăm chiar şi fără aprobarea ONU.

- **UE are o imagine covârşitor bună şi foarte bună** (70%). Aderarea la UE este percepută mai ales ca o chestiune economică şi cauzele unei eventuale întârzieri a aderării sunt, după cei mai mulți

dintre români, imputabile nouă înşine. Cea mai mare parte a populației nu crede că în 2007 România va adera la UE, dar crede că această aderare va avea loc până în 2010.

- **Cei mai mulți români cred că nu trebuie să acordăm nici unui vecin o atenție specială**. Majoritatea covârşitoare a românilor crede că politica față de Republica Moldova a fost *nu prea bună*, *proastă* sau *foarte proastă*. Relațiile cu Republica Moldova sunt apreciate ca *temperate, neutre* de un număr egal de oameni cu cei care le consideră *prietenoase*.

- Dintr-o listă de țări cu relevanță imediată pentru România, românii nutresc **cele mai calde sentimente față de Italia şi Spania şi cele mai reci față de țările arabe şi Rusia**.

- În general, **părerile românilor despre toate organizațiile internaționale sunt bune/foarte bune**, în măsura în care românii au auzit de ele.

- Din punctul de vedere al românilor, **terorismul rămâne cea mai mare amenințare pentru Europa**. Aranjamentele de securitate trebuie să fie făcute în cadrul transatlantic, iar Europa trebuie să dobândească o mai mare vigoare militară pentru a fi pe picior de egalitate cu SUA în acest parteneriat.

- Mijloacele de combatere a terorismului rămân o chestiune în dezbatere. **Părerile sunt împărțite în proporții sensibil egale între cei care cred că acțiunile militare sunt cele mai bune metode şi cei care cred că cea mai bună soluție este ajutorarea economică a zonelor din care provin teroriştii.**

- Ca profil axiologic, **românii sunt ataşați democrației** - 75% cred că democrația este o valoare universală, aplicabilă tuturor țărilor -, dar numai 48% cred că țările democratice trebuie să impună democrația în țările nedemocratice.

I.
CONTEXTUL GENERAL AL SONDAJULUI DE OPINIE PUBLICĂ

I. CONTEXTUL GENERAL AL SONDAJULUI DE OPINIE PUBLICĂ

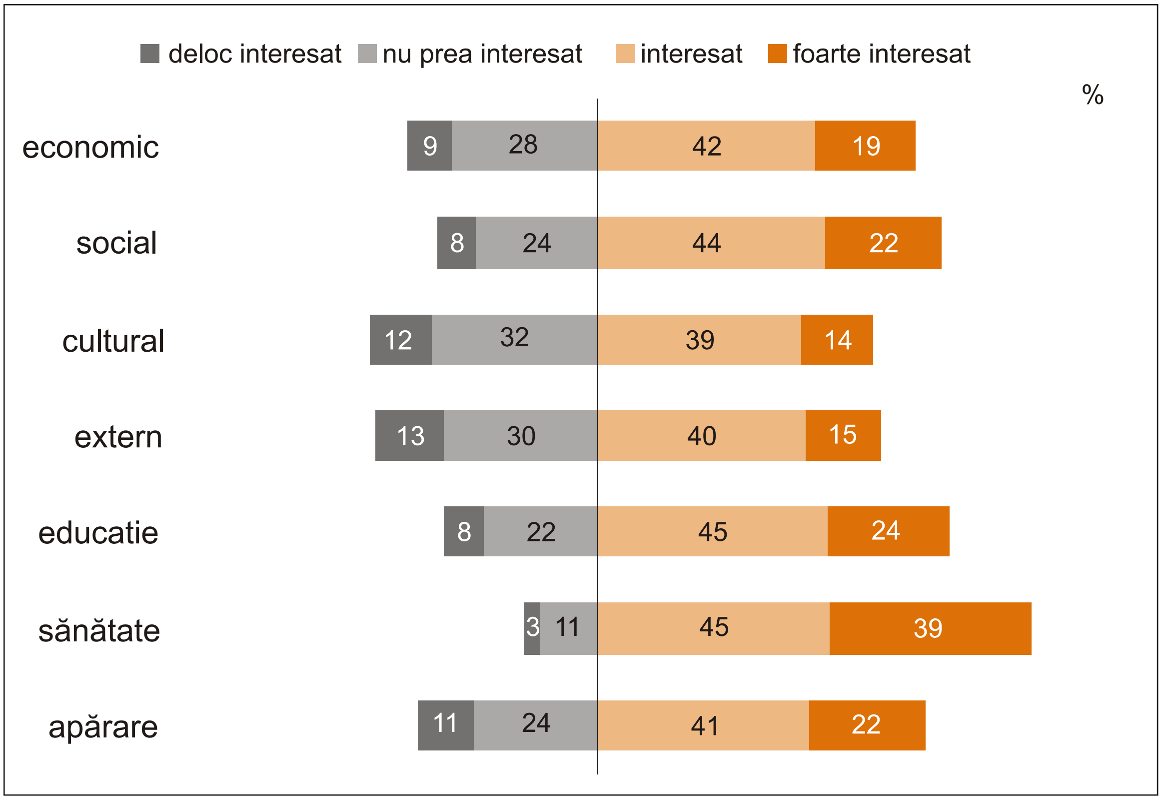
Datele din sondaj relevă un interes semnificativ mai mare al populației față de problemele sociale din țară decât față de ce se întâmplă pe plan extern. Ştirile externe captează interesul a 55% dintre români, în timp ce ştirile din domeniul sănătății sau educației sunt interesante pentru 84%, respectiv 69% dintre români. Astfel, dintre politicile publice, politica externă, alături de cultură, au unele dintre cele mai mici relevanțe pentru publicul român.

Legat de acest interes relativ scăzut față de domeniul extern, nivelul de informare a populației în ce priveşte politica externă a României este unul şi mai redus. Aproape jumătate dintre cei intervievați (47%) declară că sunt foarte puțin informați în ce priveşte politica externă a țării noastre, în timp ce 15% se autoapreciază că având un nivel ridicat de informare în acest domeniu.

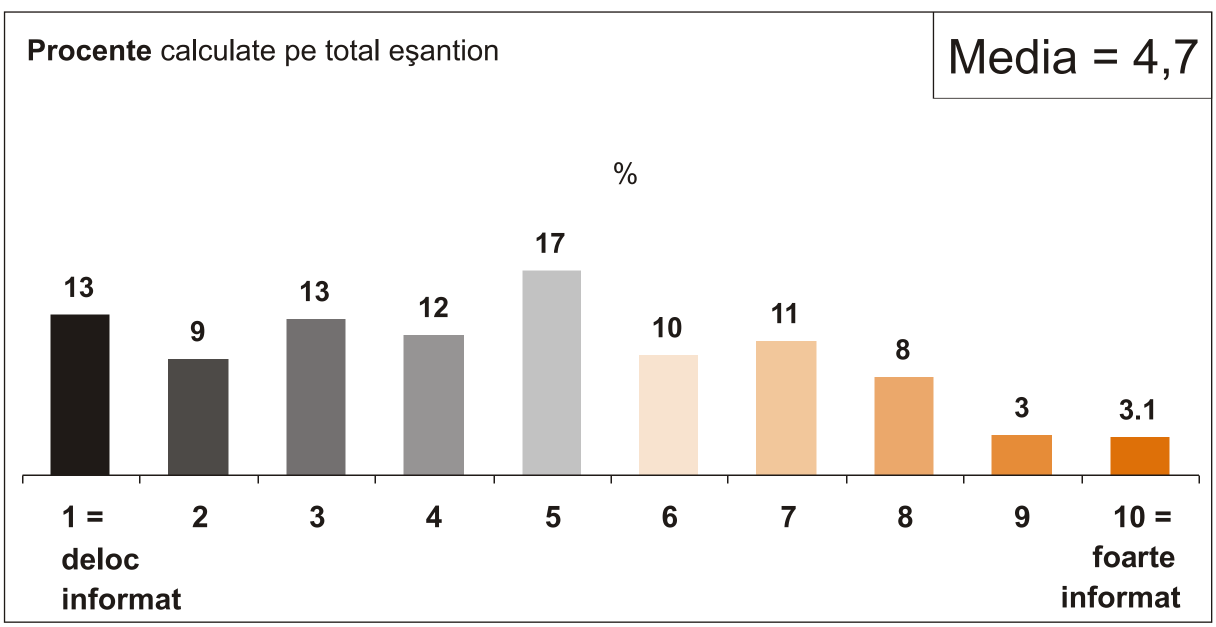
După cum era de aşteptat, televizorul reprezintă principala sursă de informare a populației în ce priveşte politica externă. Persoanele cu un nivel foarte redus de informare în domeniul politicii externe provin în special din mediul rural, sunt într-o proporție mai mare persoane de sex feminin, trecute de 55 de ani şi cu un nivel de educație scăzut.

Acest nivel foarte scăzut în ce priveşte informarea în legătură cu politica externă explică în mare măsură existența a aproximativ 15% dintre români care nu-şi pot exprima vreo opinie față de acest domeniu.

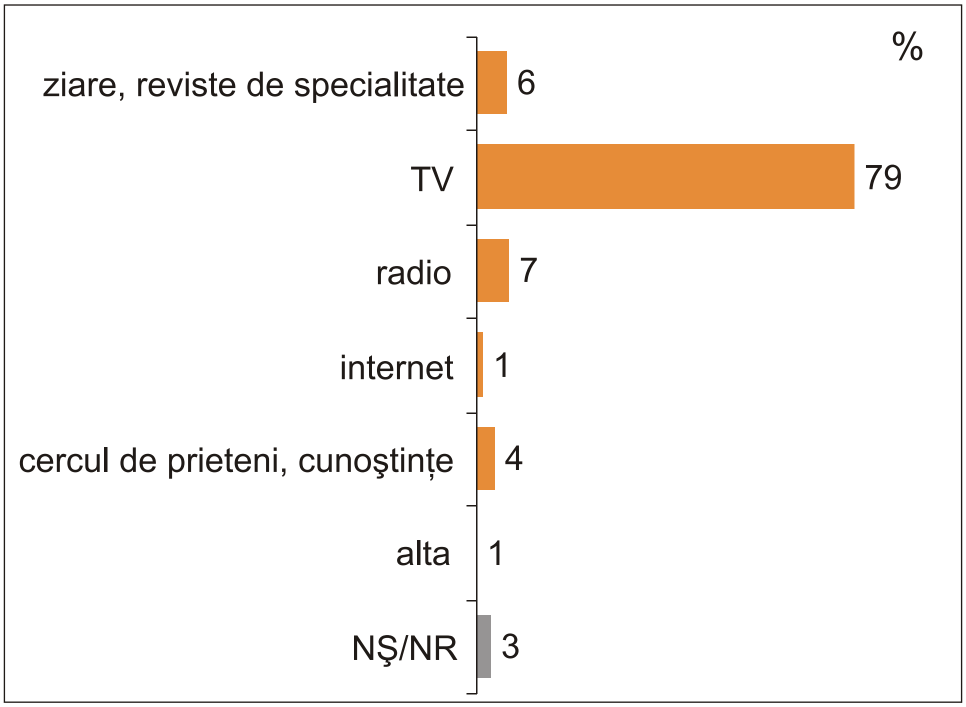
Cât de interesat sunteți de ştiri din următoarele domenii...?

Pe o scală de la 1 la 10, cât de informat apreciați că sunteți asupra politicii externe a României?

Care este pentru dvs. principala sursă de informații legate de politica externă?

Asemănări şi diferențe în cadrul societății româneşti cu privire la percepția politicii externe

În această secțiune ne propunem să trecem în revistă nivelul de omogenitate sau, dimpotrivă, discrepanțele care există la nivelul societății româneşti în ceea ce priveşte modul în care românii percep politica externă a României şi relațiile dezvoltate pe scena internațională. Prin intermediul variabilelor socio-demografice alese urmărim să descoperim dacă anumite categorii din ansamblul societății româneşti prezintă o mai mare familiarizare cu deciziile de politică externă față de alte categorii şi dacă există o polarizare evidentă în legătură cu anumite subiecte de politică externă.

Pentru a putea face astfel de aprecieri am optat în analiza noastră pentru următoarele variabile socio-demografice: sexul respondentului, vârsta, mediul de rezidență, regiunea, nivelul de educație (ultima formă de învățământ absolvită), venitul pe membru din gospodărie, precum şi variabila a călătorit sau nu în străinătate (cel puțin o dată şi indiferent de scopul călătoriei sau țara de destinație). Ipoteza noastră de lucru stipulează că există diferențe de percepție a politicii externe a României în special în funcție de interesul manifestat față de domeniul extern şi de nivelul de expunere la mediul internațional (la informații despre acesta). Astfel, persoanele adulte, cu un nivel de educație mediu şi superior, cu venituri superioare, provenind din mediul urban şi care au călătorit cel puțin o dată în străinătate ar reprezenta categoria susceptibilă de a fi expusă în cea mai mare măsură la informații despre mediul internațional, având în acelaşi timp un interes crescut pentru politica externă a României şi fiind capabile în cea mai mare măsură să îşi exprime opinia în legătură cu diferitele aspecte studiate în sondaj.

În continuare vom prezenta în mod succint câteva concluzii care reies din analiza de asociere a răspunsurilor din sondajul de opinie publică cu variabilele socio-demografice menționate anterior:

- În primul rând, profilul celor care afirmă că sunt interesați/foarte interesați de ştiri din domeniul extern corespunde mai degrabă bărbaților, persoanelor cu un nivel de educație mediu şi superior, provenind din mediul urban. Persoanele care au călătorit cel puțin o dată în străinătate se declară de asemenea a fi interesate/foarte interesate de ştirile din domeniul extern.

- Persoanele care au autoapreciat că sunt destul de bine/foarte bine informate cu privire la politica externă a României tind să fie îndeosebi de sex masculin, de vârstă medie, cu un nivel de educație mediu şi superior, din mediul urban, cu venituri peste medie şi care au călătorit cel puțin o dată în străinătate.

- Se poate observa că există o corelație între autoaprecierea gradului de informare cu privire la politica externă a României şi interesul manifestat față de ştirile din domeniul extern (87% dintre cei care au declarat ca sunt destul de bine/foarte bine informați despre politica externă sunt interesați/foarte interesați de ştiri din domeniul extern).

- Bărbații tind să aibă într-o proporție mai mare o părere bună despre politica externă a României din ultimii 15 ani (în timp ce femeile tind să aibă o părere nu prea bună despre politica externă a României), la fel persoanele care au călătorit cel puțin o dată în străinătate şi care au studii cel puțin medii. De asemenea, acest profil corespunde şi celor care au, într-un procent mai ridicat, o părere

bună despre NATO şi care consideră că statutul de membru NATO aduce României, în materie de securitate naţională, mai degrabă avantaje (55% dintre bărbaţi susţin acest lucru, faţă de 40% dintre femei).

- În privinţa amplasării bazelor militare americane pe teritoriul României, 40% dintre bărbaţi tind să creadă ca acest lucru nu va avea efecte asupra României, pe când 29% dintre femei sunt de aceeaşi părere. Persoanele cu studii superioare, din mediul urban, care au călătorit în străinătate apreciază într-o proporţie mai mare că amplasarea de baze militare pe teritoriul României va avea efecte asupra ţării noastre.

- La nivelul societăţii româneşti există o omogenitate cu privire la motivaţia României de a trimite trupe în Irak.

- Variabilele sex şi faptul că a călătorit sau nu în străinătate diferenţiază răspunsurile în ceea ce priveşte părerea despre Uniunea Europeană (bărbaţii şi persoanele care au călătorit cel puţin o dată în străinătate tind să aibă într-o proporţie mai mare o părere bună/foarte bună despre UE). În schimb, putem observa o omogenitate a răspunsurilor în cadrul societăţii româneşti când este vorba despre identificarea celor mai importanţi factori în procesul aderării României la Uniunea Europeană.

- Raportul pe care România îl are cu ţările vecine nu denotă existenţa unei polarizări evidente la nivelul societăţii româneşti, ca de altfel nici aprecierea generală a politicii României faţă de Republica Moldova sau a relaţiilor actuale dintre cele două ţări.

- În privinţa unei participări active a României la rezolvarea problemelor mondiale, bărbaţii favorizează în mai mare proporţie o implicare activă a României pe scena internaţională (60% dintre bărbaţi sunt de părere că România trebuie să ia parte în mod activ la rezolvarea problemelor mondiale, vs. 49% dintre femei). Şi persoanele cu studii medii şi superioare, din mediul urban şi cei care au călătorit în străinătate susţin într-un procent mai ridicat o prezenţă activă a României pe scena internaţională. Nu se poate însă aprecia că persoanele care corespund caracteristicilor menţionate anterior susţin într-o mai mare măsură participarea trupelor militare româneşti la misiunile internaţionale.

- Opiniile despre relaţia transatlantică prezintă, de asemenea, un grad destul de ridicat de omogenitate în cadrul societăţii româneşti, doar persoanele cu studii superioare, din mediul urban şi cele care au călătorit în străinătate favorizând într-o mai mare măsură statutul de superputere al Uniunii Europene şi stabilirea unui parteneriat cu Statele Unite ale Americii bazat pe egalitate. Per ansamblu, românii sunt de părere că puterea economică este mai importantă decât puterea militară pe scena internaţională (77%), fără ca variabilele socio-demografice să indice diferenţe semnificative în cadrul societăţii româneşti cu privire la acest aspect.

În analiza asemănărilor şi a diferenţelor care există în societatea românească cu privire la percepţia politicii externe şi a mediului internaţional, merită subliniat faptul că persoanele de sex feminin, peste 55 de ani, cu un nivel de educaţie corespunzător şcolii generale, provenind îndeosebi din mediul rural şi care nu au călătorit nici măcar o dată în străinătate sunt cele care optează în cea mai mare proporţie pentru categoria de răspuns *NŞ/NR* (Nu ştiu/Nu răspund) la majoritatea întrebărilor. Astfel, se poate aprecia că datorită lipsei de interes sau a unui interes minimal faţă de ştirile din domeniul extern,

precum şi a autoaprecierii negative a gradului de informare despre politica externă a României, aceste persoane nu dețin cunoştințele necesare pentru a avea propria grilă de apreciere a deciziilor de politică externă ale României, precum şi a relațiilor care se desfăşoară pe scena internațională.

În concluzie, putem aprecia că, în general, subiectul politica externă atrage îndeosebi bărbații de vârstă matură, cu resurse sporite în ceea ce priveşte capitalul uman, provenind din mediul urban şi care au fost expuşi direct la mediul internațional (au călătorit cel puțin o dată în străinătate). Astfel, la nivelul societății româneşti există diferențe în ceea ce priveşte modul în care este percepută politica externă în România, dar acestea se manifestă față de câteva aspecte punctuale, fără să poată fi extinse la întreaga cercetare. Diferențele de percepție apar mai ales în cazul întrebărilor cu un caracter general (aprecierea gradului de informare despre politica externă, evaluarea generală a politicii externe a României din ultimii 15 ani, părerea despre NATO şi UE, implicarea României pe scena internațională), în schimb, răspunsurile tind să fie caracterizate de un grad destul de ridicat de omogenitate când este vorba de întrebări care vizează aprecieri mai în detaliu despre politica externă a României şi relațiile internaționale.

Gabriela Dobre

Ca şi opinia publică, elita politică recunoaşte Preşedintelui României atributul de cel mai influent factor al politicii noastre externe. De asemenea, Guvernele europene/UE şi guvernul american sunt percepute identic cu opinia publică, ca având o mare influență asupra politicii noastre externe, chiar mai mare decât cea a Guvernului nostru şi în orice caz mult mai mare decât cea a Parlamentului. Ca şi opinia publică, elita politică afirmă că punctul de vedere al populației este cel mai puțin influent factor de configurare a politicii noastre externe.

O scurtă evaluare a procentelor înregistrate pentru opțiunea *Nu ştiu/Nu răspund* în percepția politicii externe în România

În general, se poate estima că subiectul prezentului sondaj de opinie, politica externă a României şi relațiile internaționale, nu constituie un subiect familiar, cu un interes deosebit pentru societatea românească în ansamblul ei (doar 55% dintre respondenți se declară a fi interesați/foarte interesați de ştiri din domeniul extern, pe când 84% dintre aceştia sunt interesați/foarte interesați de ştiri din domeniul sănătății, iar procentul este de 69% pentru domeniul educației şi de 66% pentru cel social). Acesta nu este un lucru surprinzător în contextul în care, conform *Barometrului de Opinie Publică* din mai 2005[1], doar 26% dintre români sunt interesați/foarte interesați de viața politică din România şi 18% au discuții personale pe teme de politică. Mai mult, conform aceluiaşi sondaj de opinie publică, 74% dintre respondenți nu au ştiut să indice numele ministrului afacerilor externe al României. De asemenea, în sondajul *Eurobarometrul 63.4*[2] din primăvara 2005, la întrebarea despre cele mai importante două probleme cu care se confruntă România în prezent, numai 1% dintre respondenți au optat pentru apărarea/afacerile externe (de altfel, nici la nivelul UE15 procentul nu este mai mare, doar 2% indicând apărarea/afacerile externe printre cele mai importante probleme).

Astfel, chiar şi la întrebări cu un nivel de generalitate sporit şi care vizează aspecte destul de vehiculate la nivelul societății româneşti, nivelul înregistrat pentru opțiunea *Nu ştiu/Nu răspund* atinge un nivel semnificativ[3]. Aproximativ 14% dintre respondenți nu ştiu sau nu răspund la întrebarea care urmăreşte să determine o apreciere generală a politicii externe a României în ultimii 15 ani, 18% dintre cei chestionați au optat pentru *NŞ/NR* la întrebarea dedicată unei aprecieri generale a politicii României față de Republica Moldova în ultimii 15 ani, şi 17% dintre respondenți *Nu ştiu/Nu răspund* dacă diplomația românească reuşeşte să reprezinte interesele României în străinătate.

Tema Uniunea Europeană relevă o anumită familiaritate în rândul cetățenilor români, poate şi datorită faptului că a fost şi este încă subiectul de politică externă cel mai mediatizat la nivelul societății româneşti. Astfel, numai 7% dintre cei intervievați au optat pentru *NŞ/NR* la întrebarea *În general, ce părere aveți despre Uniunea Europeană?* (în timp ce 13% dintre respondenți nu au ştiut sau nu au răspuns la întrebarea similară despre NATO). Merită subliniat faptul că interesul manifestat față de Uniunea Europeană denotă o anumită superficialitate[4], prin prisma faptului că la întrebarea *Care dintre următorii factori ar putea să determine, în opinia dumneavoastră, amânarea aderării României la Uniunea Europeană?* procentul celor care au optat pentru *NŞ/NR* creşte considerabil atingând nivelul de 19% (caz asemănător cu răspunsul la întrebarea care viza identificarea factorilor interni care contează cel mai mult în procesul de aderare a României la UE).

---

[1] *Barometrul de Opinie Publică*, mai 2005, realizat de Fundația pentru o Societate Deschisă şi The Gallup Organization Romania (sursa: www.osf.ro).

[2] Comisia Europeană, *Eurobarometrul 63.4, Opinia publică în Uniunea Europeană*, primăvara 2005, Raport național România (sursa http://europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm).

[3] O situație asemănătoare a fost reliefată şi în raportul *Slovakia in the Transatlantic context: Findings of Survey Transatlantic Trends 2004 with a special focus on Slovakia*, realizat de Olga Gyarfasova, Institute for Public Affairs, Bratislava, 2004. Autorul subliniază faptul că şi slovacii au răspuns într-o mai mare proporție NŞ/NR în comparație cu locuitorii altor țări pe temele transatlantice, acest lucru fiind explicat ca o consecință a unei conştientizări insuficiente a subiectelor examinate în sondaj.

[4] Conform concluziilor sondajului *Eurobarometrul 63.4*/primăvara 2005, aproape jumătate din populația

O surpriză reprezintă secțiunea din sondaj dedicată relației României cu Republica Moldova şi cu țările vecine, care relevă câteva aspecte care merită subliniate. În primul rând, poate contrar aşteptărilor, românii nu sunt foarte familiarizați cu relațiile dezvoltate între România şi Republica Moldova în ultimul deceniu. Astfel, 18% dintre respondenți nu au ştiut sau nu au răspuns la întrebarea vizând aprecierea politicii României față de Republica Moldova în ultimii 15 ani, în proporție de 15% românii nu ştiu să răspundă sau nu răspund la întrebarea despre aprecierea, în general, a relațiilor dintre România şi Republica Moldova de când aceasta şi-a câştigat independența, şi un procent asemănător nu a indicat cu ce măsuri de sprijinire ale României față de Republica Moldova ar fi de acord. În acest context trebuie evidențiat faptul că majoritatea cetățenilor români nu cunosc destule despre conflictul din Transnistria astfel încât să poată aprecia poziționarea acestuia pe agenda de politică externă a României (41%), în timp ce 10% au refuzat să răspundă în legătură cu acest aspect.

În ceea ce priveşte scena şi relațiile internaționale, 23% dintre respondenți au optat pentru varianta *NŞ/NR* la întrebarea care urmărea să determine care ar fi relația pe care cei mai mulți români o indică ca dezirabilă pentru raportul dintre Statele Unite ale Americii şi Uniunea Europeană, ceea ce relevă o insuficientă capacitate (cauzată de lipsa de informații sau de lipsa de interes) pentru punerea în perspectivă a relațiilor transatlantice. La nivelul UE9, rata pentru opțiunea *NŞ/NR* la o întrebare similară pusă în sondajul *Transatlantic Trends* 2004 este de 6%, iar dintre noile state membre pentru Polonia s-a înregistrat un procent de 15%, în timp ce pentru Slovacia de 19%[5].

România este o țară care nu are o bogată tradiție în privința participării active pe scena internațională. Mai mult, sondajele din ultimul timp indică faptul că politica externă nu este un domeniu care să fie perceput ca o prioritate pentru societatea românească pe termen scurt şi mediu. În prezentul sondaj de opinie, interesul manifestat pentru domeniul politicii externe înregistrează unul dintre cele mai scăzute procente şi, în afara faptului că îndeosebi femeile, persoanele peste 55 de ani, cu un nivel de educație scăzut, cu venituri mici şi care nu au fost expuse mediului internațional tind să manifeste în cea mai mare proporție lipsa de interes pentru domeniul extern, există întrebări la care aproape o treime dintre respondenți nu au ştiut să răspundă sau nu au răspuns. Acest lucru susține argumentația că politica externă şi relațiile internaționale, în afara câtorva teme punctuale printre care UE deține rolul de lider, sunt insuficient mediatizate şi foarte rar prezente în dezbaterile publice. Astfel s-ar putea explica deficitul de informație care există la nivelul societății româneşti cu privire la politica externă în toate dimensiunile ei. Studiile realizate în noile state membre ale Uniunii Europene demonstrează faptul că evaluarea politicii externe şi a participării la relațiile internaționale sunt aspecte care necesită timp şi un aflux de informații, conştientizarea lor de către societatea respectivă urmând îndeaproape scenariul asimilării democrației şi a economiei de piață.

Gabriela Dobre

României de peste 15 ani se încadrează în categoria *entuziaştilor* în relația cu UE, a celor care cred că ştiu mai mult decât dovedesc efectiv că stăpânesc ca informație despre UE, în timp ce *realiştii*, cei care ştiu cât ştiu, reprezintă aproximativ o treime.

[5] Olga Gyarfasova, *Slovakia in the Transatlantic context: Findings of Survey Transatlantic Trends 2004 with a special focus on Slovakia*, Institute for Public Affairs, Bratislava, 2004 (sursa: www.ivo.sk).

II. APRECIERI ASUPRA POLITICII EXTERNE A ROMÂNIEI

II. Aprecieri asupra politicii externe a României

Percepția publică asupra politicii externe a României din ultimii 15 ani este una extrem de divizată: 35% o consideră ca fiind bună, 35% nu prea bună, iar 16% ca fiind proastă. E important de remarcat că persoanele care se consideră informate în acest domeniu tind să aibă într-o mai mare măsură o percepție pozitivă asupra politicii externe a României. Percepția pozitivă este în parte determinată de progresele României în ceea ce priveşte integrarea în UE şi NATO şi de încrederea în capacitatea diplomației româneşti de a ne reprezenta interesele. Percepția negativă este legată parțial de percepția unor dezavantaje ale apartenenței la NATO ce țin de riscurile ca România să devină ținta unor atacuri teroriste şi de neîncrederea în diplomația românească.

Dintre obiectivele majore ale politicii externe a României, publicul consideră că cele mai importante sunt asigurarea securității internaționale şi combaterea terorismului (89%), promovarea şi apărarea drepturilor omului (89%) şi obținerea unui beneficiu economic maxim pentru România (87%). În percepția publică, actorii cei mai influenți asupra politicii externe a României sunt Preşedintele, Uniunea Europeană şi guvernele țărilor membre, organizațiile internaționale şi guvernul român, în timp ce actorii cei mai puțin influenți sunt percepuți ca fiind cetățenii şi organizațiile neguvernamentale.

Doar 1 din 5 români consideră că există vreo amenințare serioasă la adresa securității naționale. Principala amenințare în opinia acestora este reprezentată de terorism, 80% din totalul celor care au identificat existența unei amenințări serioase pentru securitatea României. A doua amenințare este considerată crima organizată, opinie susținută de circa 65% din totalul subiecților care consideră că există o amenințare serioasă la adresa securității naționale.

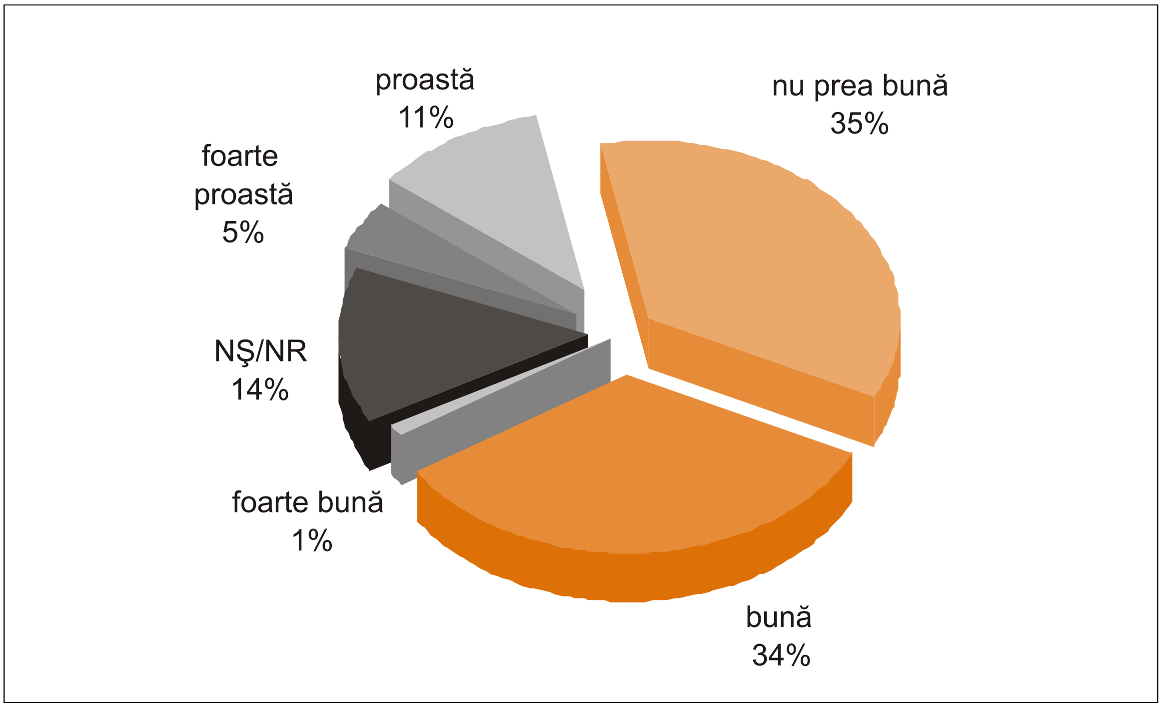
Aşa cum a fost evidențiat şi de rezultatele privind interesul românilor pentru diverse domenii ale politicilor publice, sănătatea reprezintă pentru marea majoritate (70%) a opiniei publice din România domeniul prioritar spre care ar trebui îndreptate resursele de la buget.

Jumătate dintre români sunt de acord ca guvernul să cheltuiască bani de la buget pentru promovarea imaginii României, însă acest lucru ar trebui făcut, conform datelor de sondaj, în primul rând prin promovarea tinerilor români cu merite excepționale (84%) şi apoi prin organizarea de turnee internaționale pentru artiştii şi sportivii cu merite deosebite. Promovarea imaginii României ar trebui, conform opiniei publice, să fie bazată pe susținerea elitelor din ştiință, cultură şi sport şi mai puțin pe publicitate sau pe afirmarea capacității militare.

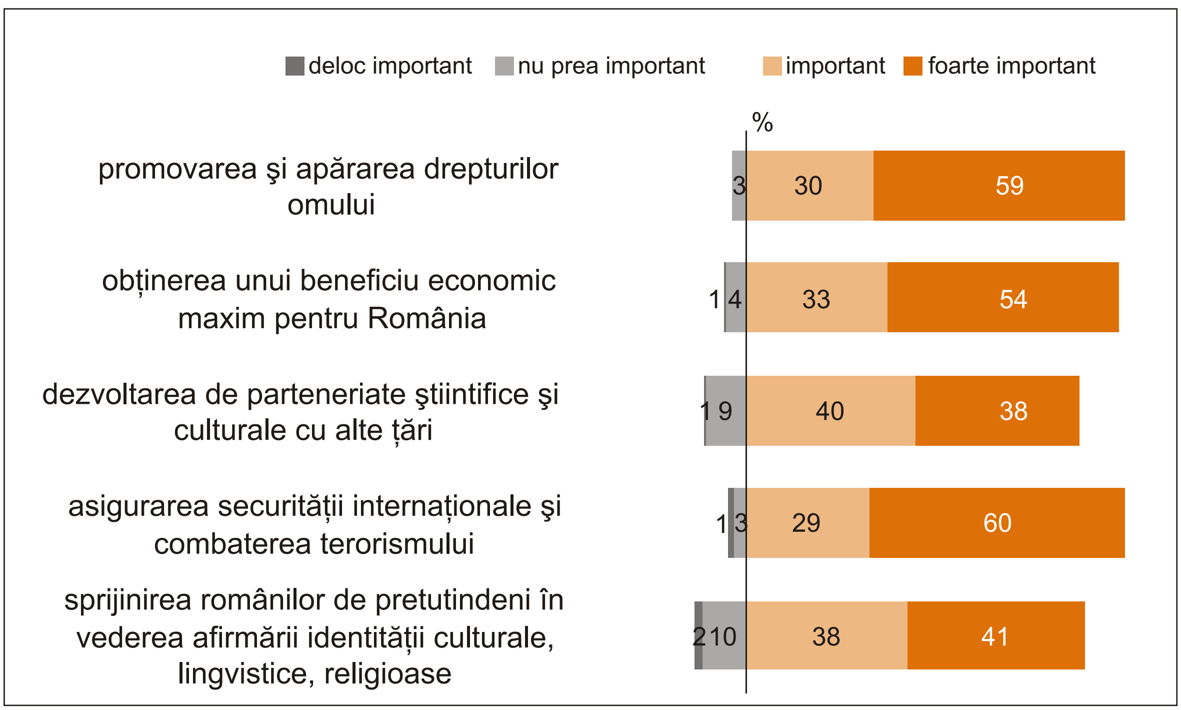
Preşedintele şi sportivii sunt considerați în proporții aproximativ egale (un sfert dintre cei intervievați) ca fiind principalii şi cei mai buni promotori ai imaginii României în lume, în timp ce doar 1 din 10 consideră că diplomații români promovează cel mai bine imaginea țării pe care o reprezintă. Legat de promovarea intereselor României, doar jumătate din români sunt de părere că diplomația românească face acest lucru cu succes, o treime se îndoieşte de acest lucru, în timp ce 17% nu pot spune nimic despre activitatea diplomației.

Dintre cei aproape 40% de români care au călătorit cel puțin o dată în străinătate, doar 11% au apelat la serviciile consulatelor sau ambasadelor româneşti din alte țări. Cei care au apelat tind să fie mai degrabă mulțumiți de ajutorul pe care l-au primit din partea acestora.

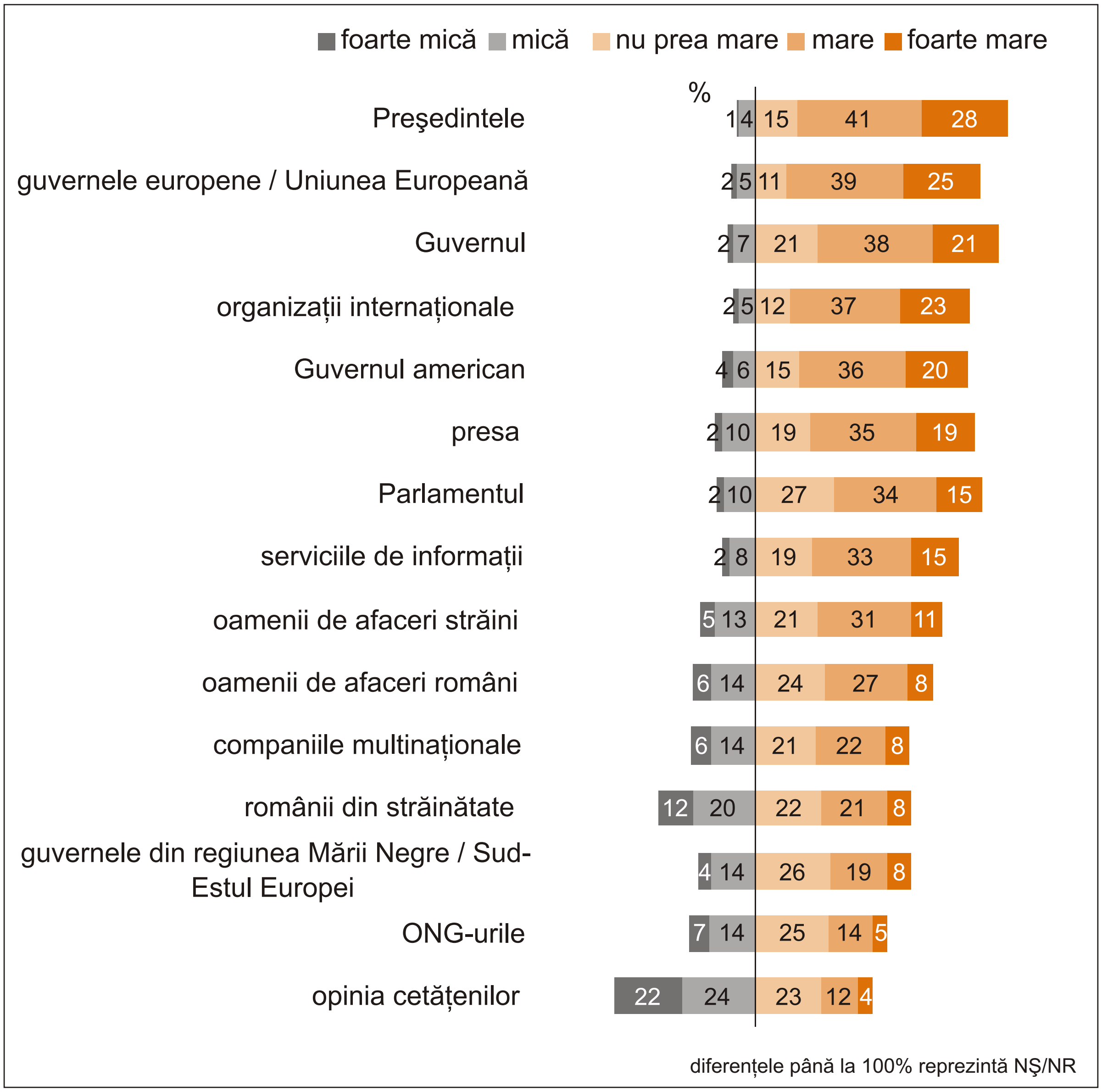
Cum apreciați, în general, politica externă a României din ultimii 15 ani?

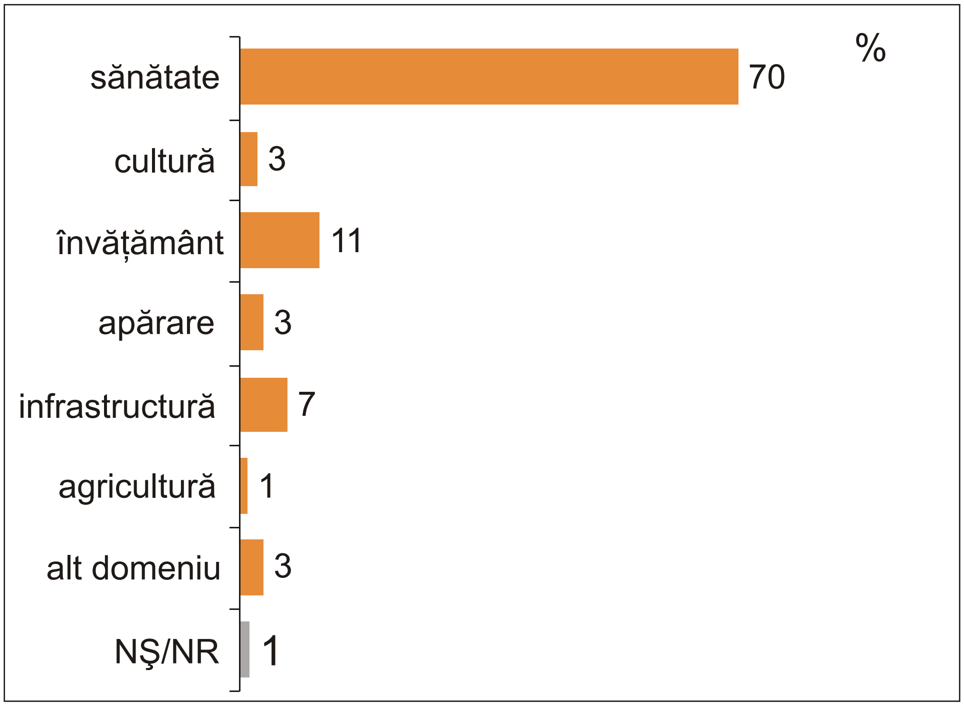
Vom enumera câteva obiective pe care România le urmăreşte în relațiile cu celelalte țări. După părerea dvs., cât de importante sunt pentru politica externă a României...?

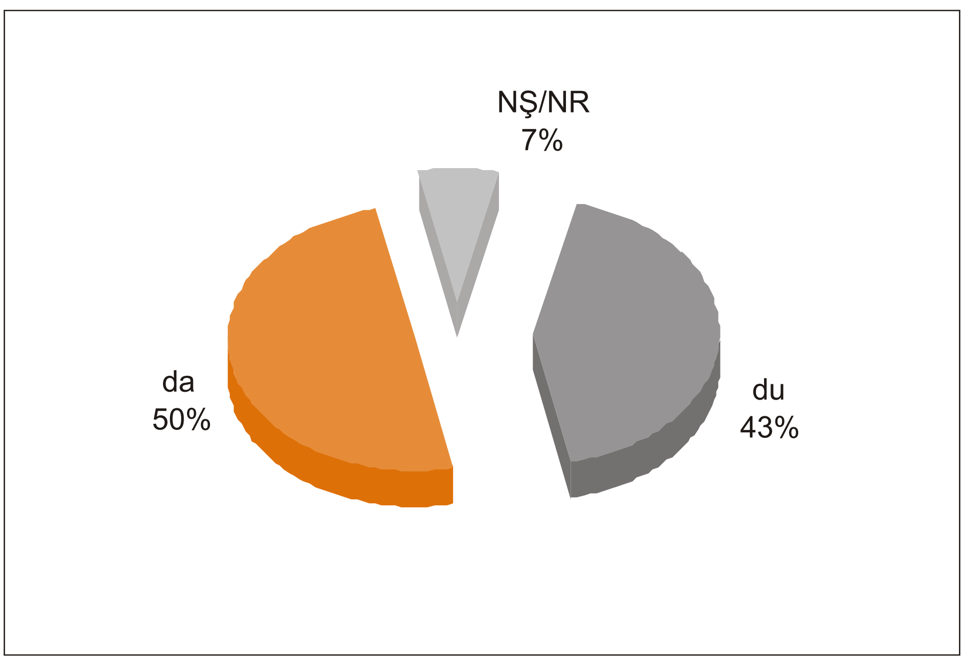
În opinia dumneavoastră, cât de mare este influența următoarelor instituții, personalități sau grupuri de persoane asupra politicii externe a României?

Ştiind că bugetul statului dispune de resurse limitate, către care dintre următoarele domenii considerați că aceste resurse trebuie îndreptate cu prioritate?

Sunteți de acord ca guvernul României să cheltuiască bani de la buget pentru acțiuni de promovare a imaginii României în lume?

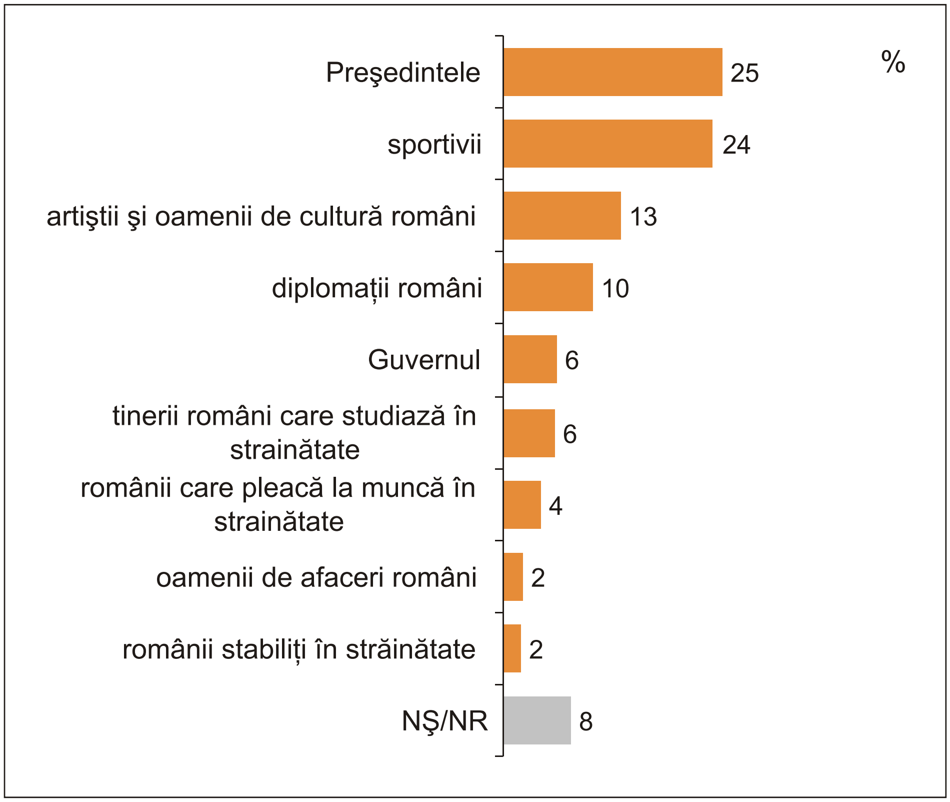

[Dacă "Da, Guvernul ar trebui să cheltuie bani de la buget pentru promovarea României în lume"]

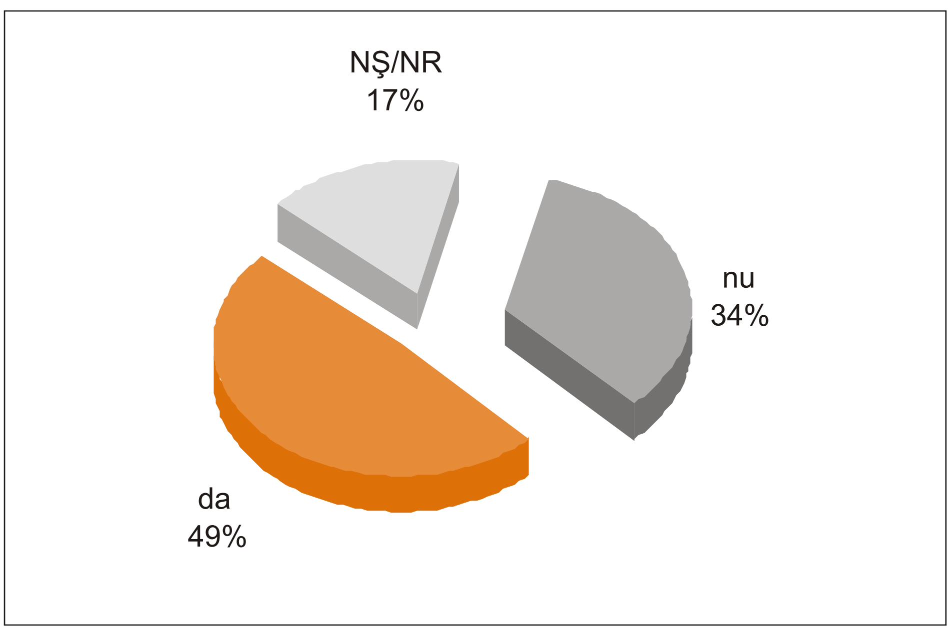
Dintre următoarele acțiuni, pentru care ați fi de acord să se cheltuiască cu prioritate bani guvernamentali?

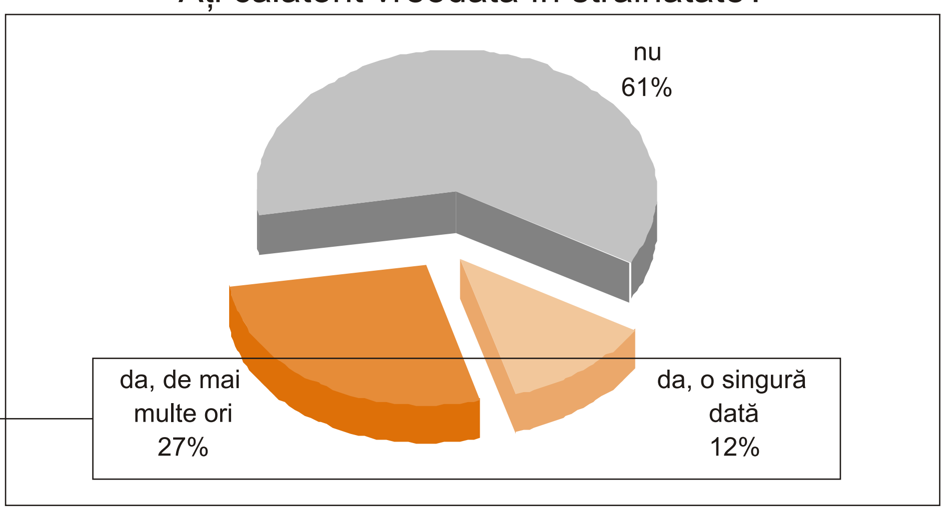
În opinia dumneavoastră, care dintre următoarele instituții/ grupuri de persoane promovează cel mai bine imaginea României pe plan extern?

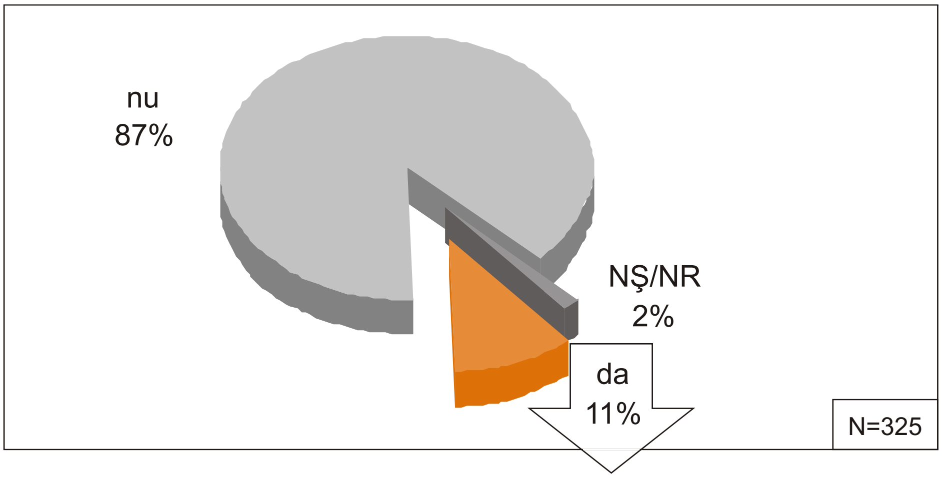
În general, credeți că diplomația românească reuşeşte să promoveze interesele României în străinătate?

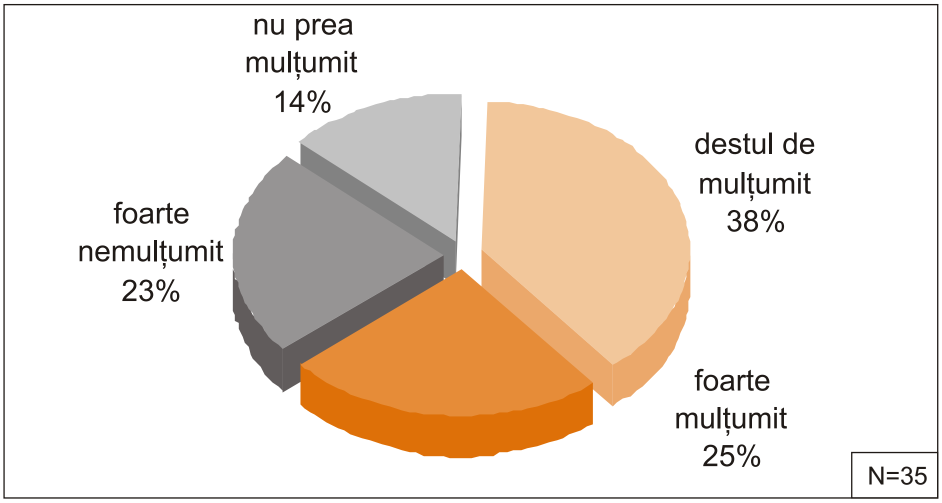
Ați călătorit vreodată în străinătate?

Ați apelat vreodată la serviciile consulatelor sau ale ambasadelor româneşti în timpul călătoriei în străinătate?

Cât de mulțumit ați fost de ajutorul primit din partea lor?

III.
PERSPECTIVE ASUPRA REGIUNII. RELAȚIILE CU REPUBLICA MOLDOVA ŞI ȚĂRILE VECINE

III. Perspective asupra regiunii. Relațiile cu Republica Moldova şi țările vecine

Dincolo de naționalitatea lor propriu-zisă, majoritatea (51%) cetățenilor României tind să se identifice ca fiind mai degrabă europeni, decât est-europeni sau balcanici. Asumarea unei identități regionale sud-est europene este întâlnită la doar 16% dintre cei intervievați, în timp ce 23% îşi asumă mai degrabă o identitate de cetățean al lumii decât de european sau est-european.

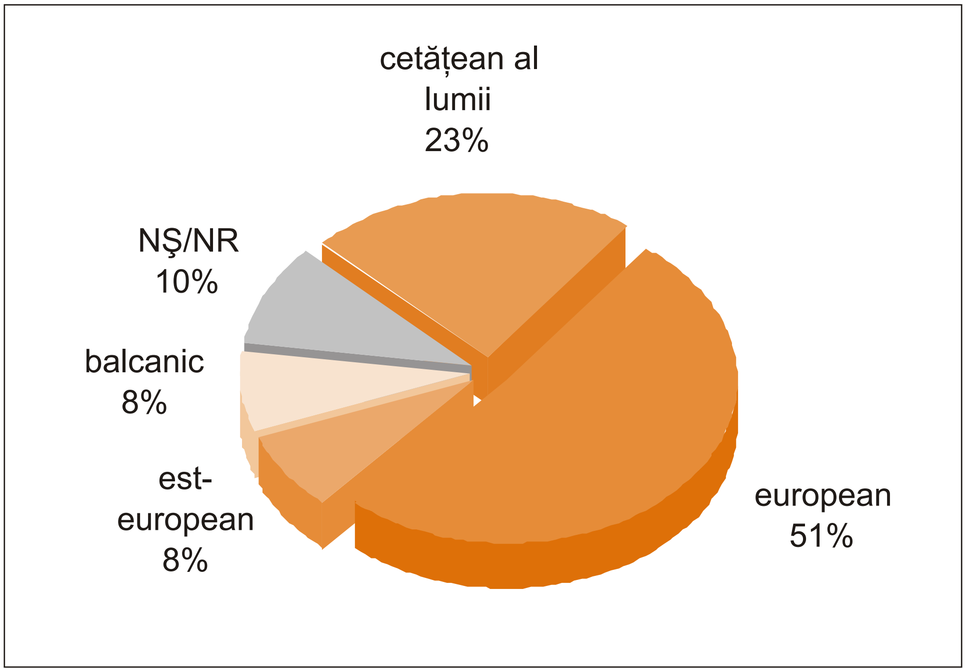
În ceea ce priveşte relațiile României cu țările vecine, ca şi în cazul multor teme din acest sondaj, opinia publică este foarte divizată. Cei mai mulți - aproximativ o treime - sunt de părere că România nu ar trebui să acorde o atenție sporită relației cu un anumit vecin, iar un sfert consideră că, dintre toți vecinii, România ar trebui să aibă o relație mai strânsă cu Republica Moldova. 18% sunt de părere că ar trebui să acordăm o atenție sporită relației cu vecinul de la Vest, Ungaria.

Chiar dacă doar un sfert susțin că dintre toți vecinii Moldova ar trebui să se bucure de o atenție deosebită din partea României, opinia publică generală e că, în ultimii 15 ani, politica țării noastre față de Moldova nu a fost una bună. Aproape jumătate consideră că relațiile dintre cele două țări au fost neutre sau chiar reci.

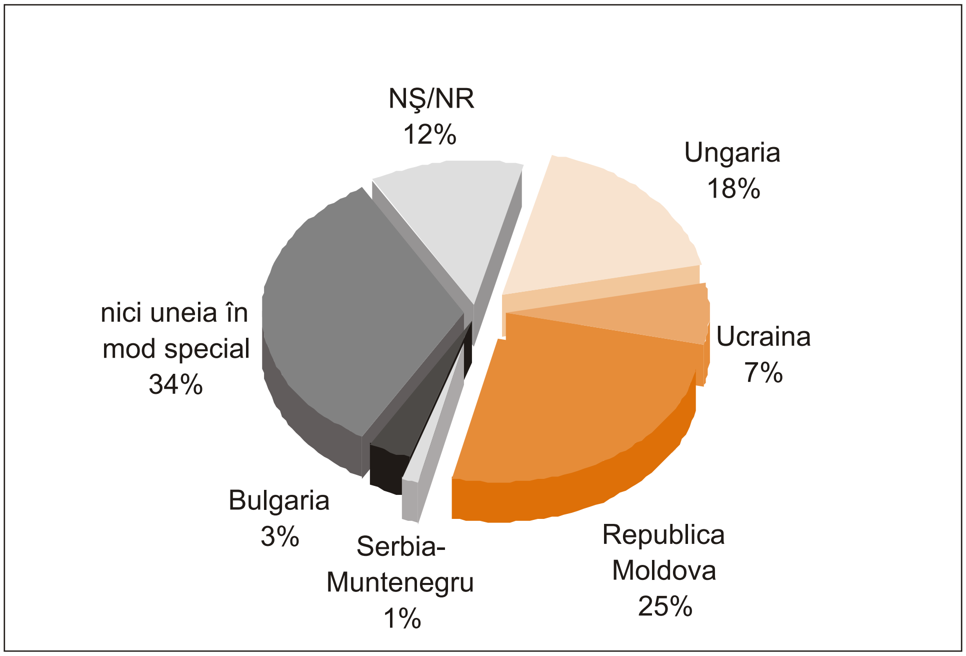
Conform datelor din sondaj, principalele direcții de sprijinire a Republicii Moldova din partea României ar trebui să fie acordarea de burse pentru studenții moldoveni şi sprijinirea guvernului moldovean în eforturile de integrare europeană. Aproape jumătate (47%) dintre cei intervievați sunt de părere că sprijinul din partea României ar trebui să fie acordat doar în situația în care guvernul moldovean are o poziție favorabilă față de România. De asemenea, majoritatea românilor (58%) sunt de acord cu introducerea vizelor pentru cetățenii din Republica Moldova.

Jumătate dintre cei intervievați nu au exprimat o opinie în ceea ce priveşte poziția României față de rezolvarea conflictului din Transnistria, necunoscând suficiente lucruri despre acesta. Aproape un sfert sunt de părere că acest conflict ar trebui să fie un punct din agenda politicii externe a României, dar nu o prioritate, iar 16% consideră că țara noastră nu ar trebui să se implice în această problemă.

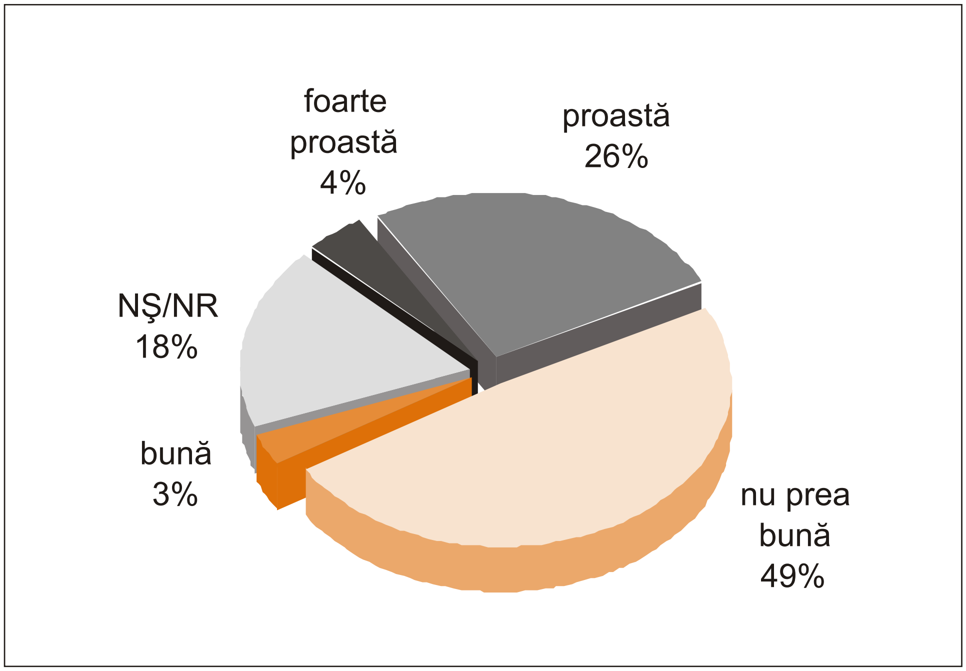
Dincolo de naționalitatea dvs., vă considerați mai degrabă ca fiind...?

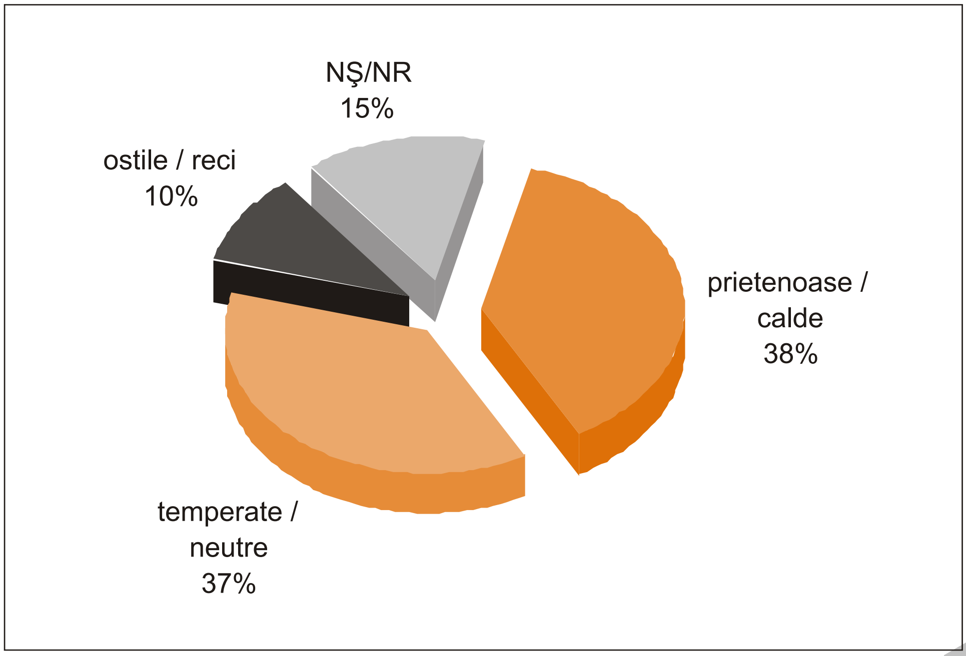
Căreia dintre relațiile cu vecinii României trebuie să i se acorde o atenție sporită?

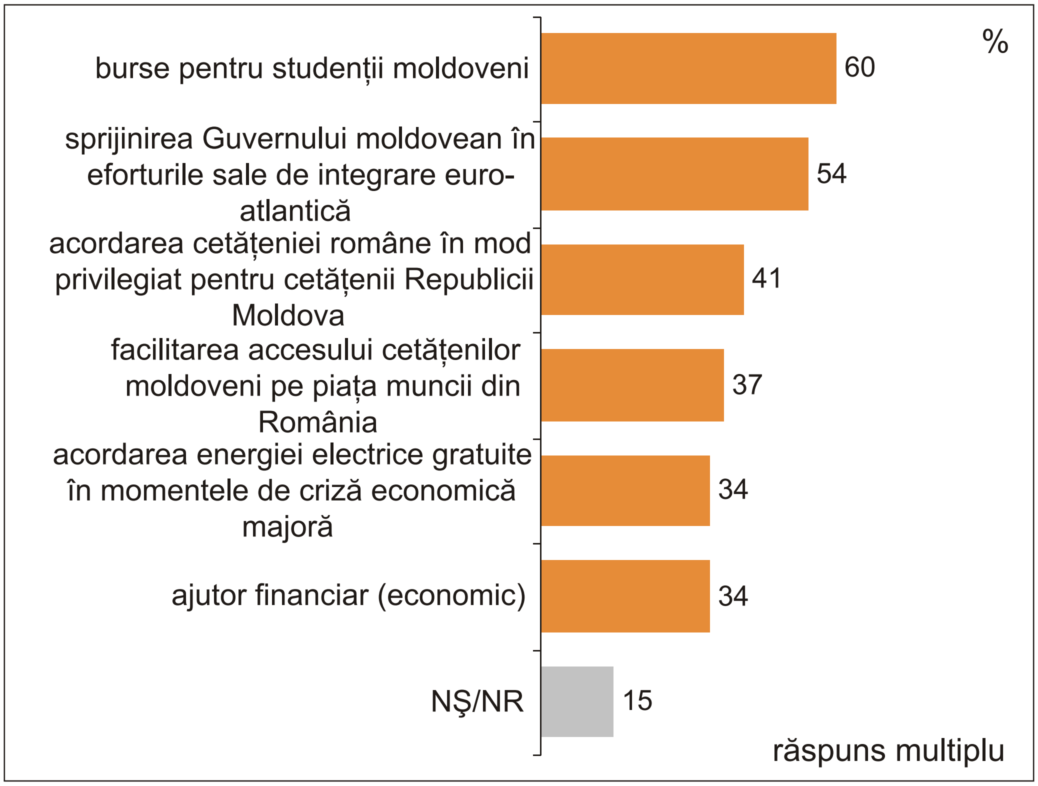
Credeți că în ultimii 15 ani politica României față de Republica Moldova a fost...?

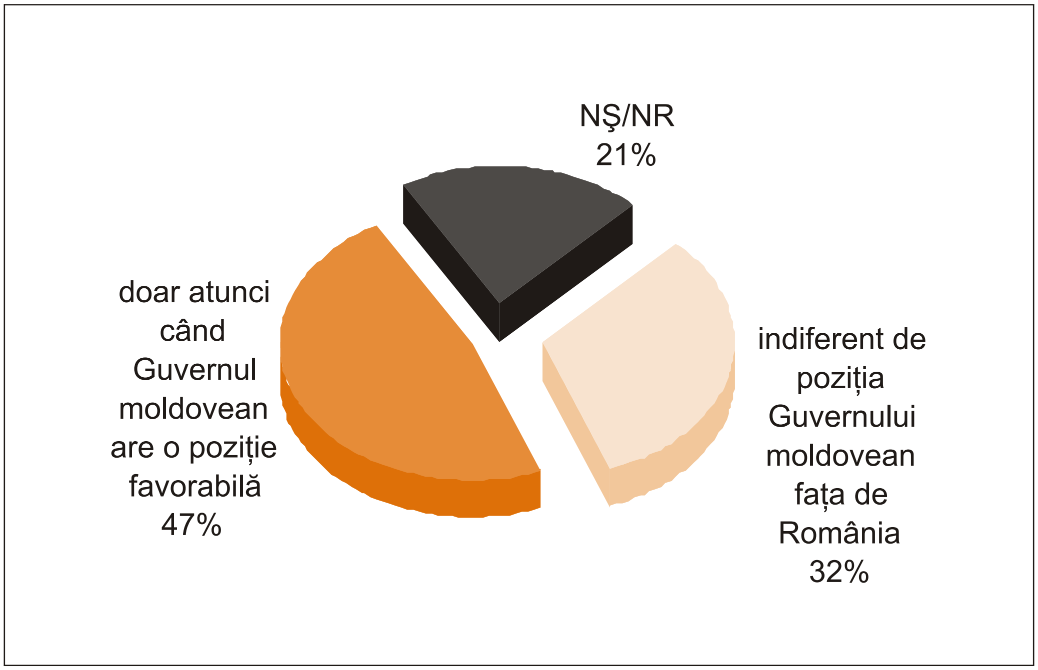
Cum apreciați, în general, relațiile dintre România şi Republica Moldova de când aceasta din urmă şi-a câştigat independența?

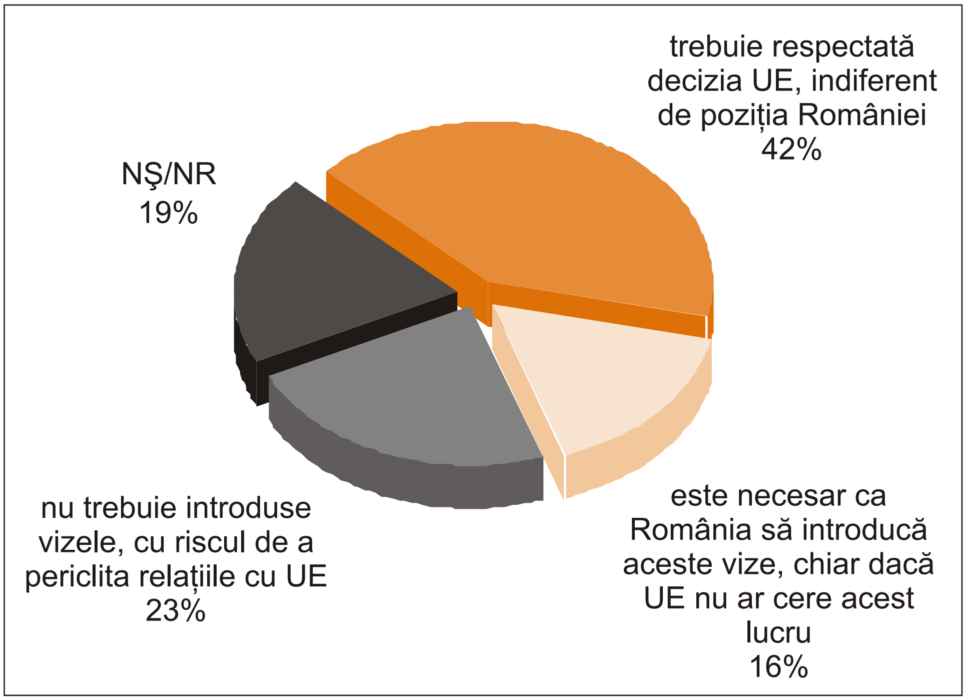
Cu care dintre următoarele măsuri de sprijinire din partea României față de Republica Moldova sunteți de acord?

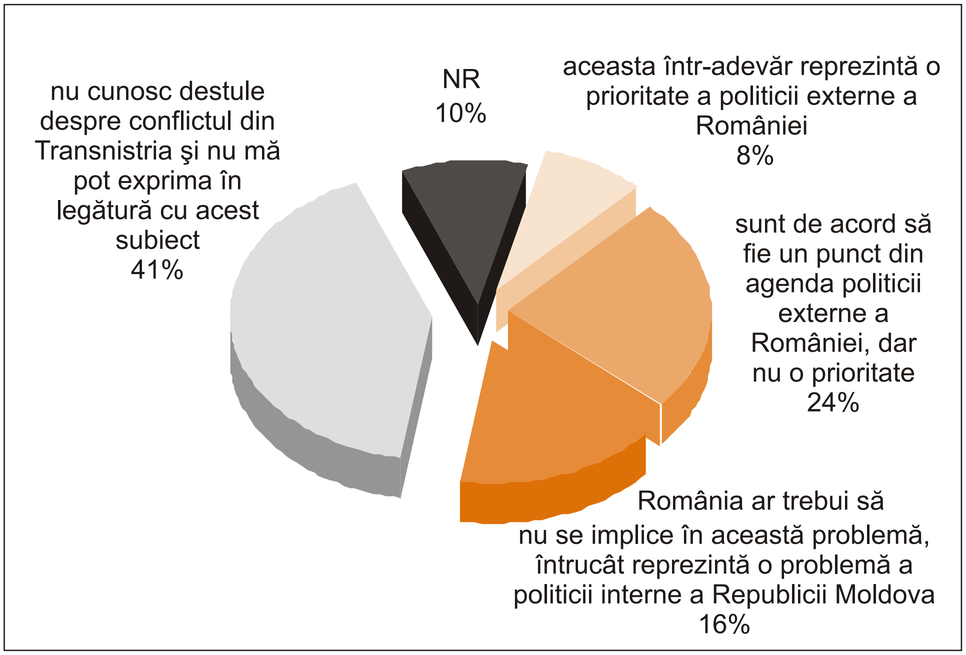
Considerați că acest sprijin trebuie acordat de autoritățile române...?

Foarte curând, ca parte a procesului de integrare în Uniunea Europeană, România va introduce vize pentru cetățenii din Republica Moldova. Dvs. sunteți de părere că...?

Rezolvarea conflictului transnistrean este pe agenda politicii externe a României. Credeți că...?

Republica Moldova - de la abandon şi dezinteres la prioritate națională

Națiunea română are edificată o conştiință europeană şi chiar una globalistă, dar, în acelaşi timp, rămâne fidelă intereselor naționale, mai ales în ceea ce priveşte relația cu românii din provinciile Basarabia, Bucovina şi Ținutul Herța, răpite României de URSS şi azi reîmpărțite între Ucraina şi actuala Republică Moldova.

Aceasta este una dintre concluziile care rezultă în urma celei mai recente studieri a percepției publice asupra politicii externe a României pe relația România - Regiunea Mării Negre/Sud Estul Europei. Totodată, din sondajul realizat de Gallup Organization România la cererea Institutului pentru Politici Publice din Bucureşti reiese, cu un avertisment vizual care momentan doar pâlpâie intermitent, posibilitatea ca românii să se despartă în viitorul apropiat între susținători ai integrării României în Uniunea Europeană, cu orice condiție, şi în naționalişti care să revendice ca prioritatea României să o constituie apărarea suveranității şi a drepturilor istorice naturale româneşti. Astfel fenomenul de euroscepticism ar putea apărea în România sub forma naționalismului. Construirea unei politici externe care să armonizeze ambele tendințe, în conformitate cu interesele naționale ale României de azi şi a celei viitoare, va constitui o provocare pentru factorii de decizie români, care vor trebui să acționeze în conformitate cu planurile elaborate împreună cu aliații principali ai României de pe ambele maluri ale Oceanului Atlantic.

Sondajul dezvăluie mai multe potențiale semnale de alarmă, care relevă necesitatea imperioasă a construirii unei strategii naționale de politică externă pe termen lung, de la 10 la 100 de ani, după modelul german, rus sau american, care să nu mai permită plutirea în derivă a României pe harta lumii în funcție de interesele de grup ale unor guvernări trecătoare.

1. La 15 ani de la căderea comunismului se poate spune că fireasca reintegrare a României în sistemul de valori europene a devenit o certitudine pentru națiunea română, după cum reiese din sondajul Gallup - IPP.

Jumătate plus unu din populația României are o conştiință europeană şi se consideră parte integrantă a Europei fiind, ca atare, pregătită de momentul aderării la Uniunea Europeană. Pentru că, dincolo de naționalitatea proprie, 51% dintre români se consideră europeni. Mai mult, aproape un sfert din populația României (23%) se consideră *cetățean al lumii*, ceea ce denotă că, subconştient, acest procent este de acord şi parte în procesul de globalizare, în timp ce 16% dintre români au o conştiință europeană regională (8% *balcanic* şi 8% *est-european*). Procentul românilor care se consideră *cetățeni ai lumii* este foarte apropriat de procentul românilor care au călătorit în afara granițelor.

2. Menținerea cetățenilor departe de realitățile vecinătății apropiate, prin lipsa unei informări publice regulate şi corecte, ca şi dezinteresul autorităților față de situația românilor din jurul granițelor au reprezentat o politică comună a tuturor regimurilor derulate la putere în ultimii 15 ani. Aceasta poate fi o explicație a faptului că 34% dintre români cred că nu trebuie să i se acorde o atenție sporită relației cu nici una dintre țările vecine României. La acest procent putem să îl adăugăm şi pe cel al celor care nu ştiu sau nu răspund, de 12%. Nici ultimele nouă luni ale prezentei guvernări nu au contribuit la clarificarea opiniei publice majoritare asupra priorităților politicii externe a României, enunțate de Preşedintele Traian Băsescu încă din prima noapte a câştigării alegerilor. Desconsiderarea politicii

vecinătății de către cei 46% poate fi pusă şi pe seama dorinței românilor de a-şi îndrepta atenția direct spre Bruxelles sau/şi Washington, care însă desfăşoară strategii regionale care implică România şi vecinii săi.

Lipsa de interes asupra vecinilor de la sud de Dunăre denotă şi informarea scăzută asupra problematicilor româneşti din zonă, dar reflectă şi o transformare a spațiului geopolitic regional o dată cu apropierea datei de aderarea a României la UE. Cu toate acestea, tandemul Bucureşti - Sofia s-a autodizolvat în mentalul populației din moment ce doar 3% mai consideră relația cu Bulgaria prioritară. Mai grav, tradiționalele relații bune româno - sârbe suferă o schimbare majoră - spre dispariție: doar 1% acordă atenție Serbiei , posibil datorită modalității în care sunt în continuare tratați românii de la sud de Dunăre, fapt cunoscut mai ales de românii de la nordul fluviului, care ar fi putut ridica procentajul în favoarea Uniunii Serbia - Muntenegru.

Un procent mare consideră însă că relația cu Ungaria ar trebui să fie tratată cu o atenție sporită. Evident, cei 18% pot să acorde un înțeles diferit întrebării. Dacă 6 -7% ştim că sunt maghiari şi saşi, restul pot să-şi dorească „o atenție sporită” din motive contrare primei categorii. În acelaşi timp, putem ține cont de orientarea mai veche a populației spre Vest, Ungaria reprezentând şi o poartă spre Occident, spre Austria şi Germania.

Un sfert din populația României este preocupată de soarta românilor din Republica Moldova. Românii din Moldova de la dreapta Prutului, din vechiul Regat, se pare că şi-au dat votul în majoritate în favoarea unei relații speciale cu Moldova de la stânga Prutului. În plus, cei 7% pentru Ucraina pot reprezenta expresia bucovinenilor față de românii din Maramureşul istoric şi Bucovina de Nord, pentru că o relație deosebită între România şi Ucraina nu a existat de fapt niciodată, de la înființarea acestui stat, în 1991.

Faptul că aproape o treime din cetățeni (25% plus 7%) are îndreptată atenția asupra românilor din proximitatea de est a țării denotă atât interesul acesteia față de situația dificilă a românilor din această zonă cât şi, posibil, faptul că mesajul geopolitic şi geostrategic al noii conduceri a României a avut, totuşi, o rezonanță.

3. Percepția românilor asupra politicii promovate în privința Republicii Moldova de către regimul Iliescu, în special, este categorică: România ultimilor 15 ani, condusă în cea mai mare parte de vechea gardă FSN - PSD, a dus o politică falimentară asupra Basarabiei. Doar 3% consideră că aceasta a fost bună, în timp ce imensa majoritatea consideră că aceasta a fost: *foarte proastă* (4%), *proastă* (26%), *nu prea bună* (49%) şi ca şi inexistentă, după cum indică procentul destul de mare, de 18%, nu ştiu sau nu răspund. Se poate spune aşadar că majoritatea românilor a sesizat perfect că autoritățile de la Bucureşti au abandonat basarabenii, percepție de altfel existentă şi în sondajele de opinie efectuate peste Prut. De la Adrian Năstase şi Petre Roman la Mircea Geoană, ca Miniştrii de Externe aflați sub directa îndrumare a lui Ion Iliescu, podurile de flori generate de efervescența primilor ani, când se cerea Unirea pe ambele maluri ale Prutului, au fost înlocuite cu poduri de gheață. Nici sub guvernarea CDR basarabenii nu s-au bucurat de o atenție mai specială. Dimpotrivă. Până şi singurul ajutor economic direct, energia electrică, a fost sistat de un ministru cu mari carenţe în respectarea intereselor naționale româneşti, fapt care a contribuit la nota negativă dată de populație celor şapte guvernări şi două regimuri trecute.

Politica dusă de Bucureşti în ultimii 15 ani a încurajat autoritățile pro - ruseşti şi campania lor de lichidare a românismului. O concluzie minimă, de bun simț, este că trebuie găsite modalități concrete de revitalizare a identității naționale din Basarabia şi redare a sentimentului de patrie - mamă față de România, după modelul statului membru UE Ungaria.

4. Răspunsurile aparent contradictorii cu rezultatele întrebării precedente au - în ceea ce priveşte relațiile directe dintre România şi Republica Moldova - o explicație simplă. 38% consideră că relațiile româno - române au fost prietenoase şi chiar calde în timp ce 37% temperate şi neutre pentru simplul motiv că acestea reflectă percepția inconştientă a oamenilor simpli care au sentimente normale, apropiate, față de corespondenții lor de peste Prut. Este o expresie a sufletului românesc, de solidaritate şi prietenie cu românii din Basarabia, în ciuda figurilor politice anti-româneşti care - corect sesizat pentru ultima decadă de către 10% din populație -, au dus la existența unei politici ostile şi reci.

5. Răspunsurile multiple întăresc afirmația că atitudinea generală a populației față de basarabeni este pozitivă, în urma contactelor directe şi a existenței unei prese favorabile şi responsabile (singura de altfel) care a eliminat în timp stereotipurile prezentate în general de media bulevardiere. Bursele pentru studenți - prezente încă în număr mic şi conferite după o modalitate discutabilă - sunt considerate forma cea mai eficientă de sprijin (60%) reflectând argumentul că schimbarea de generație şi instruirea lipsită de influențe sovietice va da un nou suflu relațiilor româno - române via Bucureşti - Chişinău.

Sprijinirea aspirațiilor Guvernului de integrare euro - atlantică (în realitate la Chişinău Partidul Comunist susține numai integrarea în Uniunea Europeană, în timp ce doar Partidul Popular Creştin Democrat militează şi pentru aderarea la NATO) este susținută de 54%, un procent important care arată că soluția regăsirii românilor de pe ambele maluri ale Prutului este acceptată ca fiind Uniunea Europeană.

Procentul de 41% care consideră necesar ca acordarea cetățeniei române cetățenilor din Moldova să se realizeze în mod privilegiat arată foarte clar că această strategie, total lipsită din programul Guvernării Alianței de azi, trebuie luată în considerare.

O soluție minimală ar fi simplificarea procedurii de obținere a cetățeniei, măsură care ar trebui realizată de urgență, dacă această guvernarea majoritar Alianța D.A. nu vrea să fie în curând categorisită de populație ca şi cea a PSD.

Toate răspunsurile au însă o notă pozitivă: 37% consideră că ar trebui facilitat accesul moldovenilor pe piața muncii din România, 34% cred că este normal ca în momentele de criză economică majoră să fie acordată energie electrică gratuit şi tot 34% susțin acordarea unui ajutor financiar (economic) Moldovei.

6. Un procent important (32%) este de acord că sprijinirea Moldovei de către România să decurgă indiferent de poziția Guvernului de la Chişinău față de Bucureşti, ceea ce denotă tot o atitudine pozitivă. Faptul că 47% care susțin o poziție favorabilă numai în cazul unei reciprocități poate reflecta poziția populației față de autorități şi imaginea publică a republicii basarabene, reprezentată de regimul duplicitar al lui Vladimir Voronin. Reticența românilor față de sprijinul necondiționat poate avea aceeaşi origine interioară cu disputa dusă în sânul societății americane pentru acordarea „Clauzei Națiunii celei mai favorizate" regimului lui Nicolae Ceauşescu: era sprijinită puterea comunistă sau

populația asuprită? 21% nu ştiu sau nu răspund.

7. Poate cel mai sensibil punct al sondajului îl reprezintă poziția celor 23% care susțin că nu trebuie introduse vize pentru basarabeni, chiar cu riscul de a se periclita relațiile cu UE. Cumulul celor 42% care consideră că trebuie respectată decizia UE indiferent de poziția României cu cele 16% care merg şi mai departe, considerând că trebuie introduse vize chiar dacă UE nu le-ar cere, arată că majoritatea populației României este conştientă de necesitatea securizării frontierelor estice ale viitoarei UE extinse. Însă unde sunt granițele naturale ale Europei şi ale expresiei sale politice, Uniunea Europeană, par să se întrebe celelalte 23% (este de observat şi procentul ridicat al celor care preferă să nu răspundă - 19% -, împreună cu care sunt depăşite cele 41% care solicită acordarea cetățeniei române basarabenilor în mod privilegiat).

Aşadar, o parte importantă a populației consideră că România, ca şi candidată la Uniunea Europeană, care este depozitara unui sistem de valori cu valențe absolute, nu are dreptul să respingă aspirațiile europene ale propriului popor, dintre care o parte se află în prezent pe teritoriul unui alt stat românesc (conform expresiei lui Traian Băsescu). Să amintim că în 1990, la reunificarea celor două Germanii, un act necontestat de nici un guvern european, nimeni nu a ridicat problema că RDG nu întruneşte standardele UE. Ca atare, procentul semnificativ de români care este dispus să renunțe la Uniunea Europeană pentru România şi Basarabia nu trebuie desconsiderat şi românii din Moldova răsăriteană nu ar trebui, din nou, abandonați, pentru că, atunci, zidul Berlinului s-ar muta pe Prut.

8. Majoritatea românilor în continuare nu cunosc destule despre conflictul din Transnistria şi importanța sa geopolitică şi geostrategică (41% plus cei 10% care preferă să nu răspundă), în ciuda semnalelor de alarmă ridicate de instituția prezidențială a României, inclusiv de la tribuna Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Statutul de neavizați al acestora este rezultatul lipsei de informare de la nivel guvernamental din ultimii 15 ani, regimul Iliescu fiind primul care a dorit să îngroape acest subiect, după ce a renunțat să se mai implice în formatul de negocieri asupra Transnistriei, la încheierea războiului de la Nistru din 1992. Mas media a tratat la rândul ei cu indiferență acest caz grav - „gaura neagră” a Europei, întruneşte condițiile perfecte pentru trafic de armament, substanțe radioactive, ş.a. - aflat pe agendele Organizației pentru Securitate şi Cooperare în Europa, a Statelor Unite ale Americii, a Rusiei (evident) şi, acum, şi a Uniunii Europene.

Faptul că nici astăzi, la nouă luni de la enunțarea dorinței României de a contribui efectiv la soluționarea conflictului înghețat, populația nu este lămurită în ce fel şi de ce ar trebui ca aceasta să fie o prioritate pentru România, relevă că nu există o strategie viabilă asupra zonei (Basarabia plus Transnistria), alta decât cea perfectată de Washington şi la care Bucureştii se raliază prin voința lui Traian Băsescu. Cel mai probabil, soluționarea se va realiza oricum printr-un acord direct între SUA şi Rusia, dar România are datoria să-şi ofere expertiza şi totodată să contribuie la protejarea etnicilor români, majoritari în Transnistria. Pentru aceasta trebuie însă şi ca maşinăriile guvernamentale responsabile de elaborarea acestor strategii să le realizeze, să le pună în practică şi să informeze şi cetățenii asupra acestora.

Rezultatele sondajului întăresc ideea că situația dezastruoasă lăsată de regimurile trecute în relația cu vecinii răsăriteni, în special, respectiv Ucraina şi Republica Moldova, nu trebuie să se restrângă doar la intenții de ordin declarativ din partea actualei guvernări.

România are nevoie să-şi schimbe fundamental poziția față de Basarabia, pe traseul deschis de declarațiile şi atitudinea politică a lui Traian Băsescu, drum rămas, din păcate, în ultimele nouă luni, nepăşit şi de alți reprezentanți ai țării.

Victor Roncea
Jurnalist
Coordonator Asociația Civic Media

Ca şi opinia publică, elita politică consideră, în mare majoritate, că politica României în raport cu Republica Moldova a fost „nu prea bună”, „proastă” sau „foarte proastă”. Numai 2 din 18 respondenți au afirmat că până acum politica noastră față de Republica Moldova a fost „bună”. Diferența apare, însă, în chestiunea dozării eforturilor noastre diplomatice către vecini. În vreme ce cei mai mulți dintre români cred că, în relațiile sale cu vecinii, România nu trebuie să acorde nici unuia o atenție în mod special, elita politică, în majoritatea ei, crede că o asemenea atenție trebuie acordată Republicii Moldova.

IV.
AMENINȚĂRI ŞI OPȚIUNI STRATEGICE. RELAȚIA TRANSATLANTICĂ

IV. Amenințări şi opțiuni strategice. Relația transatlantică

NATO se bucură de o percepție pozitivă în rândul a 64% dintre români, iar 47% consideră că statutul de membru al acestei organizații aduce României mai degrabă avantaje.

52% afirmă că amplasarea de baze militare americane pe teritoriul României are efecte asupra țării noastre, atât pozitive - creşterea investițiilor străine şi a securității naționale - cât şi negative - creşterea riscului de a ajunge ținta unui atac terorist.

Aproape jumătate (49%) dintre români sunt de acord cu participarea trupelor româneşti la misiunile internaționale, însă în primul rând pentru a asigura hrană şi asistență medicală victimelor de război. 33% dintre români sunt de acord cu trimiterea de trupe pentru menținerea păcii, însă doar circa 17% sunt de acord cu implicarea militarilor români în înlăturarea unui dictator dintr-o țară străină.

În ceea ce priveşte prezența trupelor româneşti în Bosnia, Kosovo, Afganistan şi Irak, opiniile sunt foarte polarizate, predominând însă dezacordul față de acest lucru: 50 -52% dintre români nu sunt de acord cu prezența militarilor români în aceste zone, în timp ce 41 - 42% sunt de acord.

Şi referitor la motivația României de a trimite trupe în Irak, opinia publică este extrem de divizată. Cei mai mulți (38%) consideră că aceste trupe au fost trimise pentru a face pe plac Statelor Unite, în timp ce 24% cred că militarii români pot contribui în mod real la stabilizarea situației din Irak, iar 22% sunt de părere că este o obligație ce derivă din statul de membru NATO.

Majoritatea publicului din țară (54%) susține o participare activă a României la rezolvarea problemelor mondiale, în timp ce 35% consideră că România nu ar trebui să se implice. Susținătorii unei Românii active pe plan internațional sunt în special bărbați, persoane cu cel puțin studii medii, din mediul urban şi preponderent din grupa de vârstă 35 - 54 de ani.

Sondajul a încercat să determine şi care este intensitatea sentimentelor românilor față de anumite țări. În prezent românii nutresc cele mai calde sentimente pentru țările latine din Uniunea Europeană: Italia, Spania şi Franța, care sunt urmate de Statele Unite şi Republica Moldova. Față de restul țărilor vecine şi Turcia, românii manifestă mai degrabă sentimente neutre, în timp ce, cele mai reci sentimente sunt exprimate față de Rusia şi țările arabe.

Principalele amenințări la adresa Europei sunt, din perspectiva publicului român terorismul internațional, crima organizată şi epidemiile precum SIDA şi Ebola.

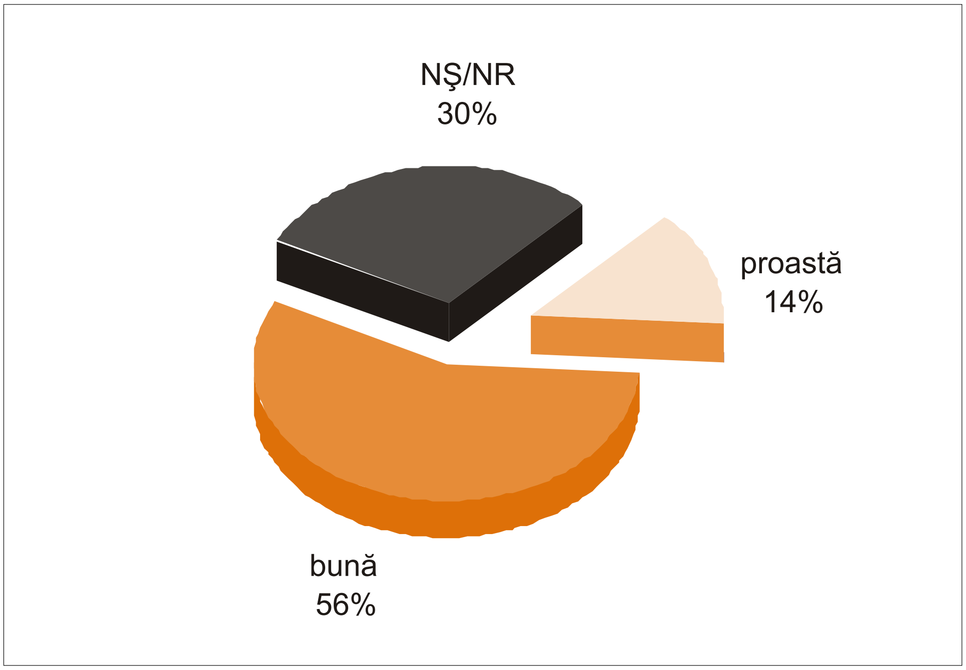
Atât UE, cât şi SUA, sunt considerate de majoritatea (54%) opiniei publice ca fiind la fel de importante pentru interesele naționale ale României, iar 27% consideră că cea mai importantă pentru România este în acest moment UE.

Cu toate că Statele Unite sunt considerate importante pentru viitorul României şi că mulți români nutresc sentimente calde față de această țară, 43% dintre cei intervievați consideră SUA principala responsabilă pentru tensiunile din lume, şi doar 28% dau vina pe țările arabe. De asemenea e interesant că percepția asupra responsabilității Statelor Unite nu este determinată în mod semnificativ

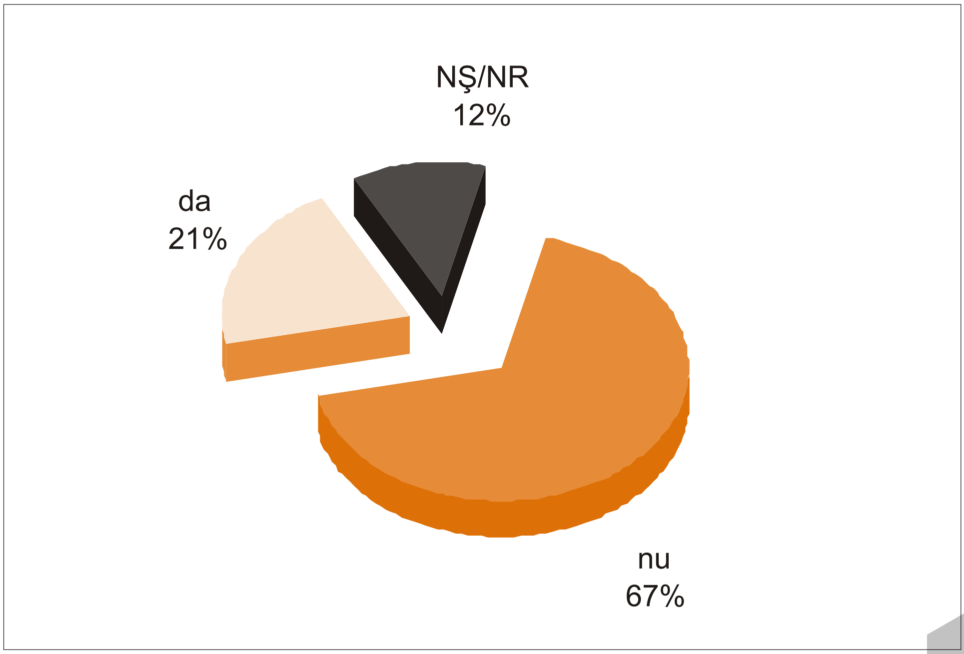
de anumite caracteristici socio-demografice, fiind o convingere răspândită în toate grupurile sociale. De asemenea mai bine de jumătate (53%) dintre cei care consideră SUA responsabilă de tensiunile din lume au exprimat sentimente calde față de această țară.

Dacă lucrurile sunt destul de clare în ce priveşte acordul românilor cu faptul că puterea economică e mai importantă decât cea militară şi că democrația este o valoare universală, în ce priveşte mijloacele de combatere a terorismului şi de impunere a democrației opinia publică este destul de divizată. Astfel, o treime din români consideră că acțiunile militare nu sunt o metodă eficientă de contracarare a terorismului, 38% nu cred în puterea ajutoarelor economice de a combate acest fenomen, iar 35% nu sunt de acord ca țările democratice să impună democrația în cele nedemocratice. Dacă doar aproximativ 20% dintre români consideră util războiul atât pentru a combate terorismul, cât şi pentru a asigura pacea şi a-ți face dreptate, când e vorba de securitatea României, 76% consideră că ar trebui să facem orice pentru a o proteja, inclusiv să nu luăm în considerare decizii ale ONU.

Ideea constituirii unei axe Bucureşti-Londra-Washington a fost vehiculată de către preşedintele Băsescu în ultimul timp. Dumneavoastră aveți o părere mai degrabă bună sau mai degrabă proastă despre această posibilă axă?

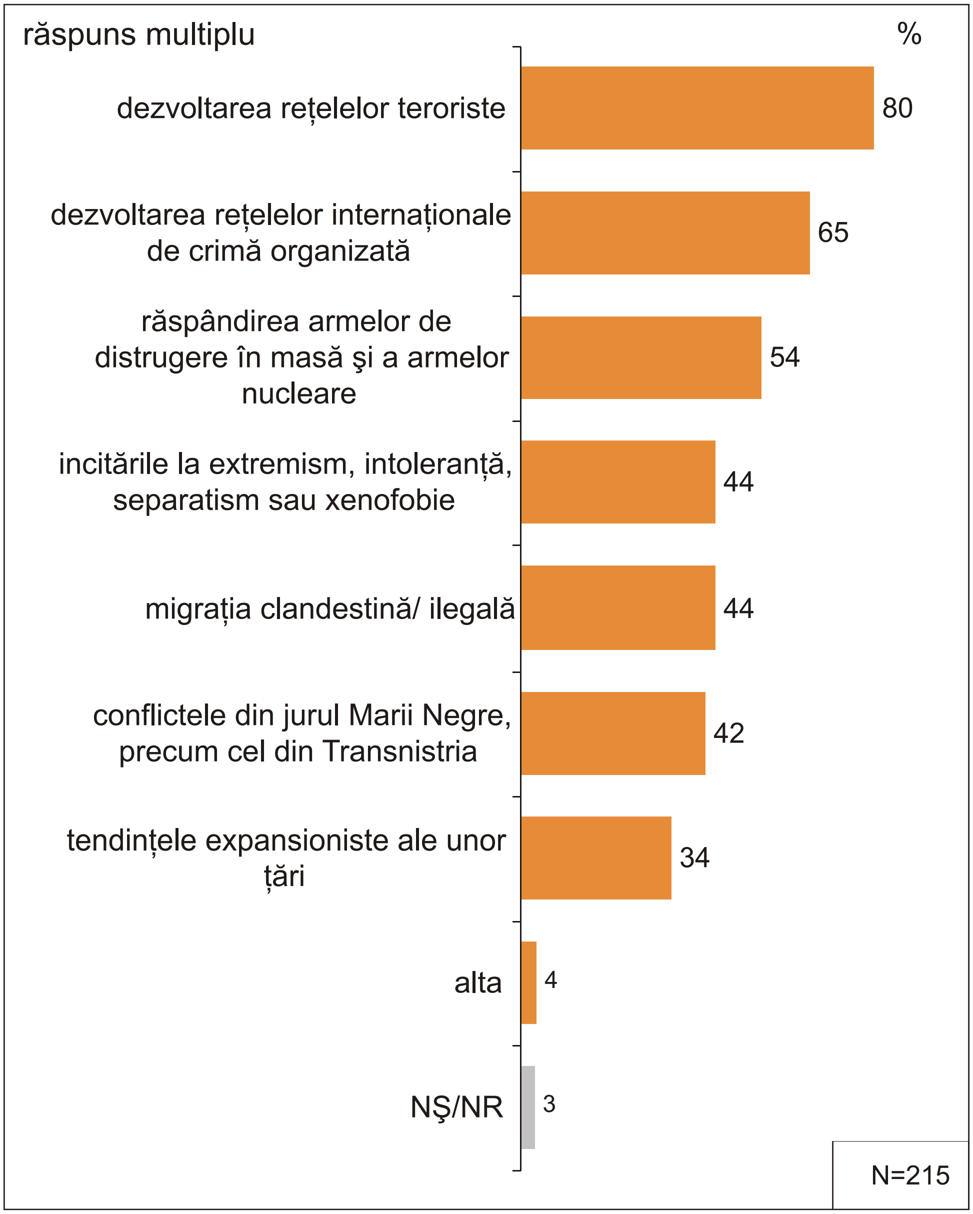

Considerați că există vreo amenințare serioasă la adresa securității naționale a României?

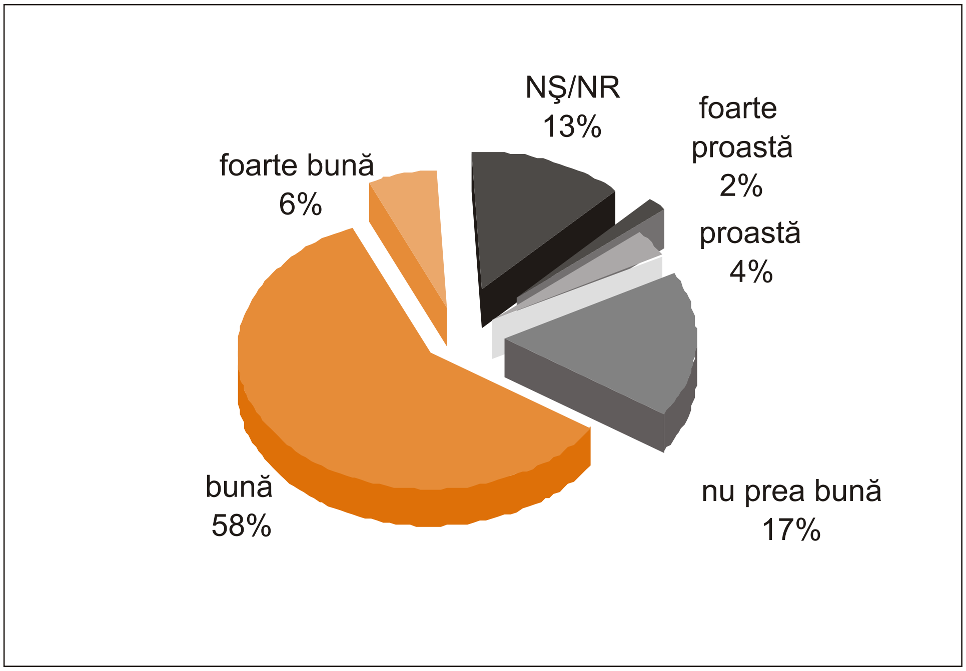

[Dacă "Da, consideră că există o amenințare serioasă la adresa securității naționale a României"]

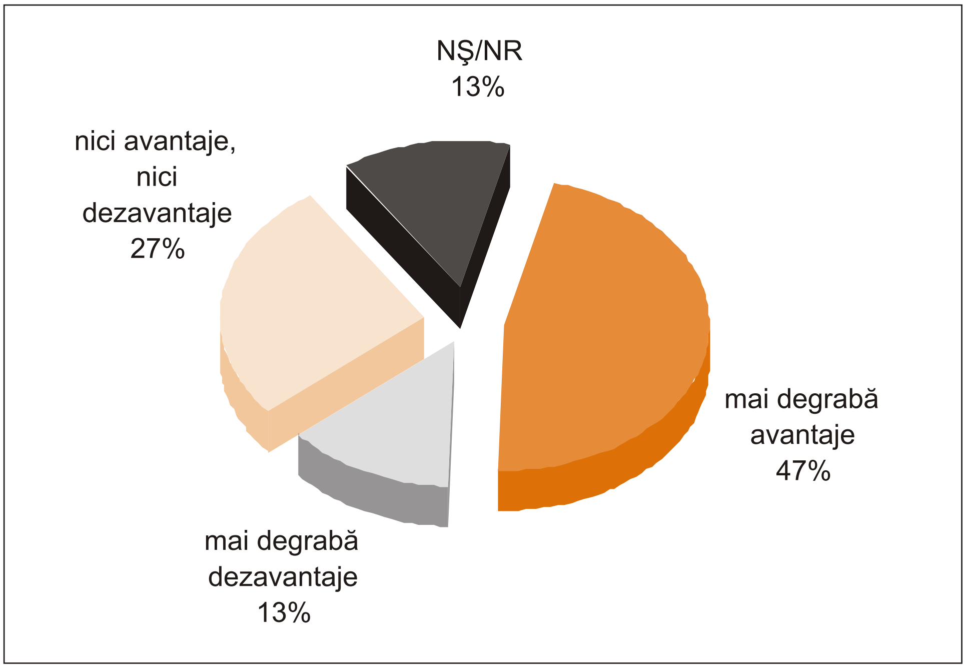
Pe care dintre următoarele, le considerați o amenințare serioasă pentru securitatea României?

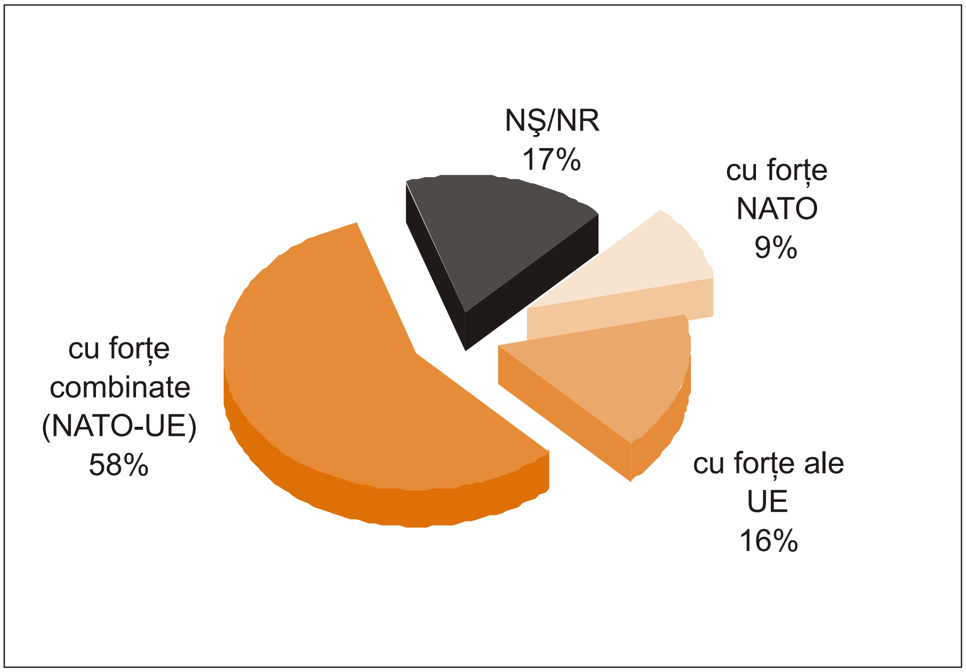
În general, ce părere aveți despre NATO?

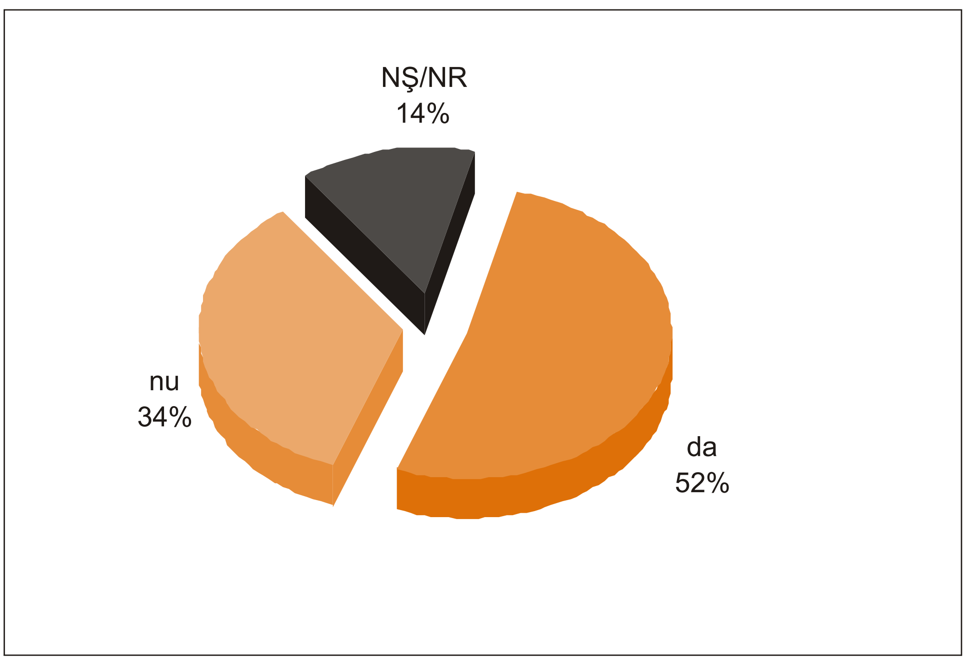
În opinia dumneavoastră, credeți că statutul de membru NATO aduce României în materie de securitate națională...?

În opinia dumneavoastră, securitatea în Europa ar trebui să fie asigurată, în principal...?

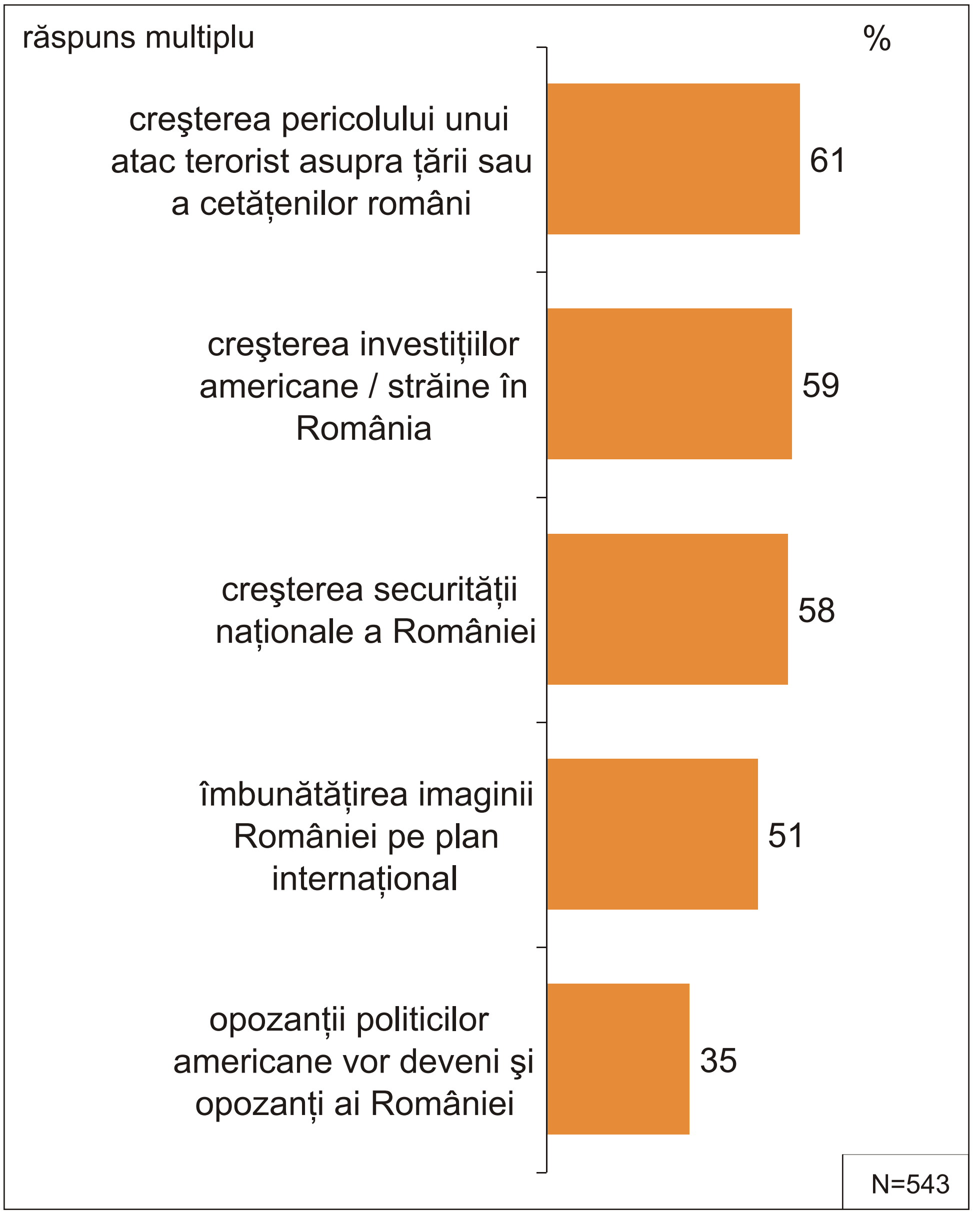

Credeți că amplasarea de baze militare americane pe teritoriul României va avea vreun efect asupra țării noastre?

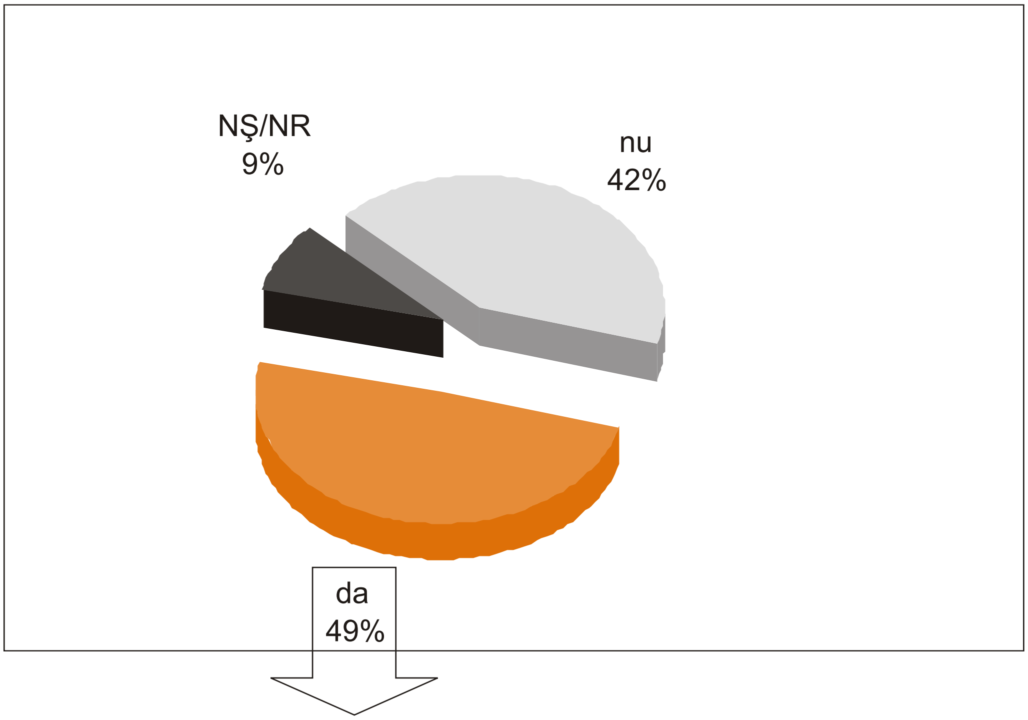

[Dacă “Da, amplasarea de baze militare va avea un efect asupra țării noastre”]

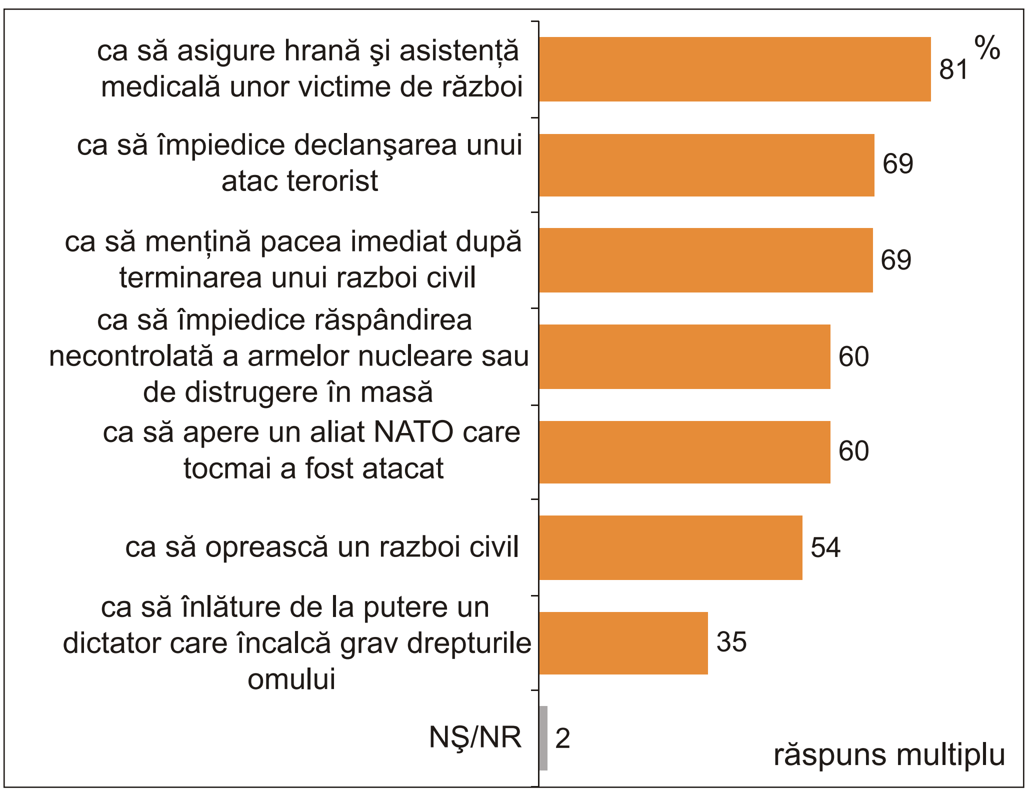
Dintre următoarele variante, care credeți că vor fi efectele principale ale prezenței bazelor militare americane pe teritoriul României?

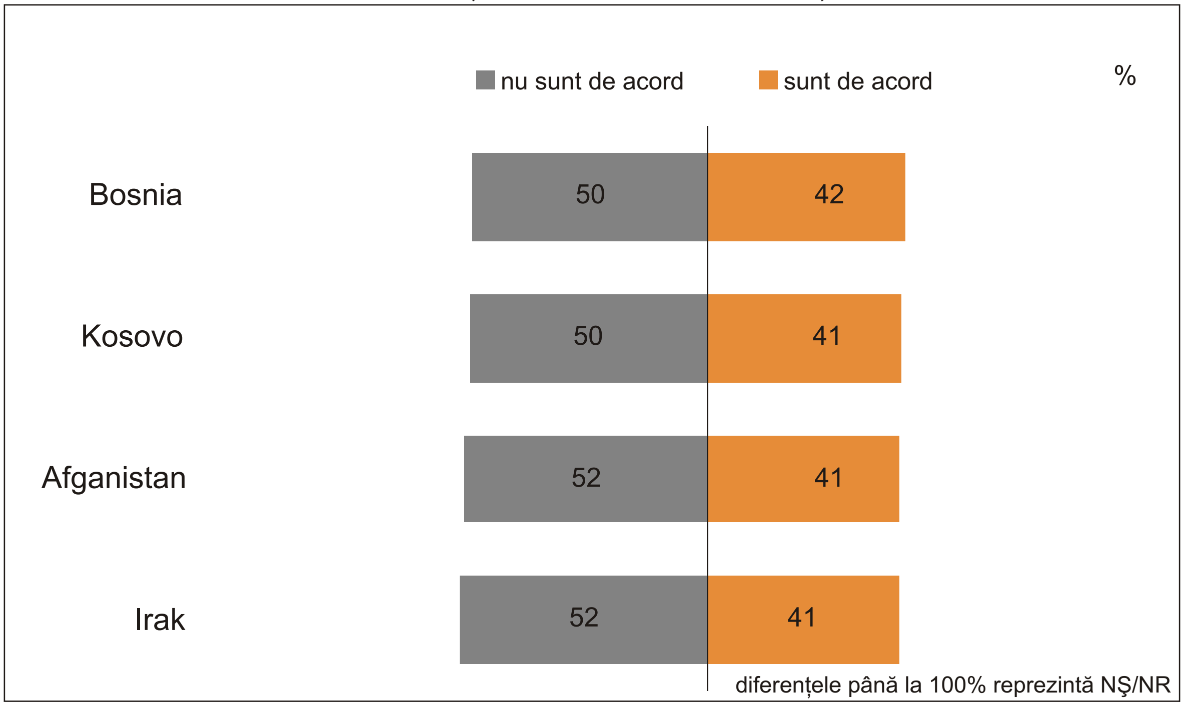
Credeți că România trebuie să participe cu trupe la misiunile internaționale?

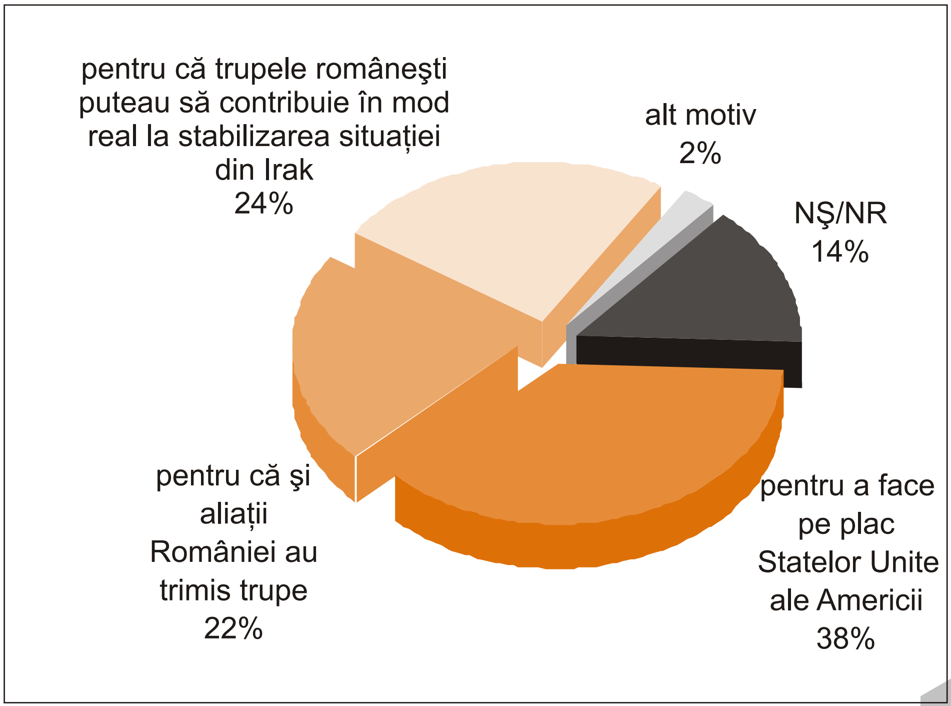
În care dintre următoarele misiuni sunteți de acord ca Parlamentul României să decidă trimiterea de trupe?

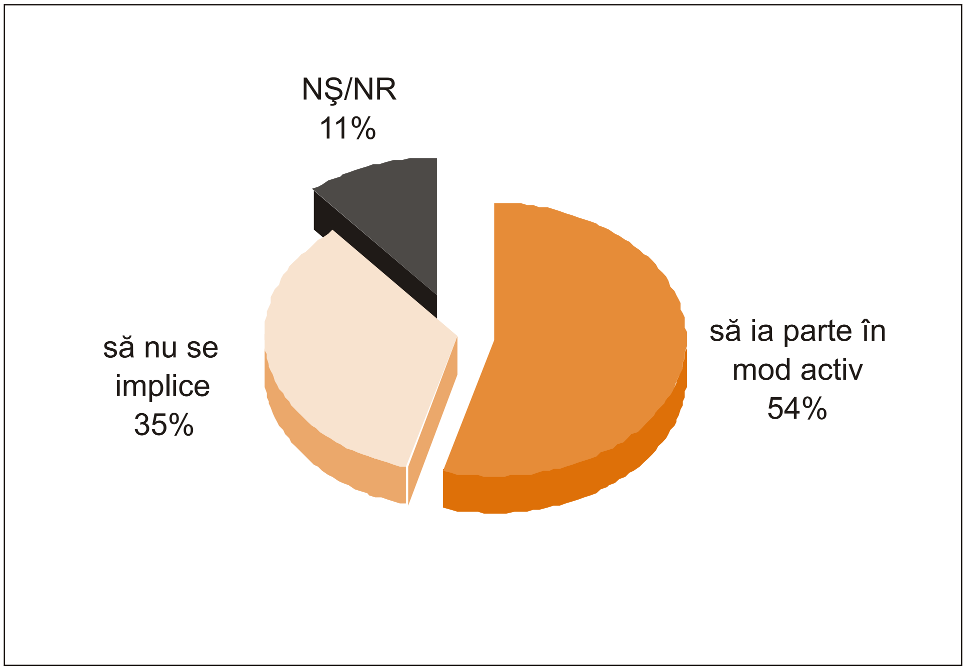
România are în prezent trupe militare / de poliție în Bosnia, Kosovo, Afganistan, Irak. Sunteți de acord cu prezența acestora în...?

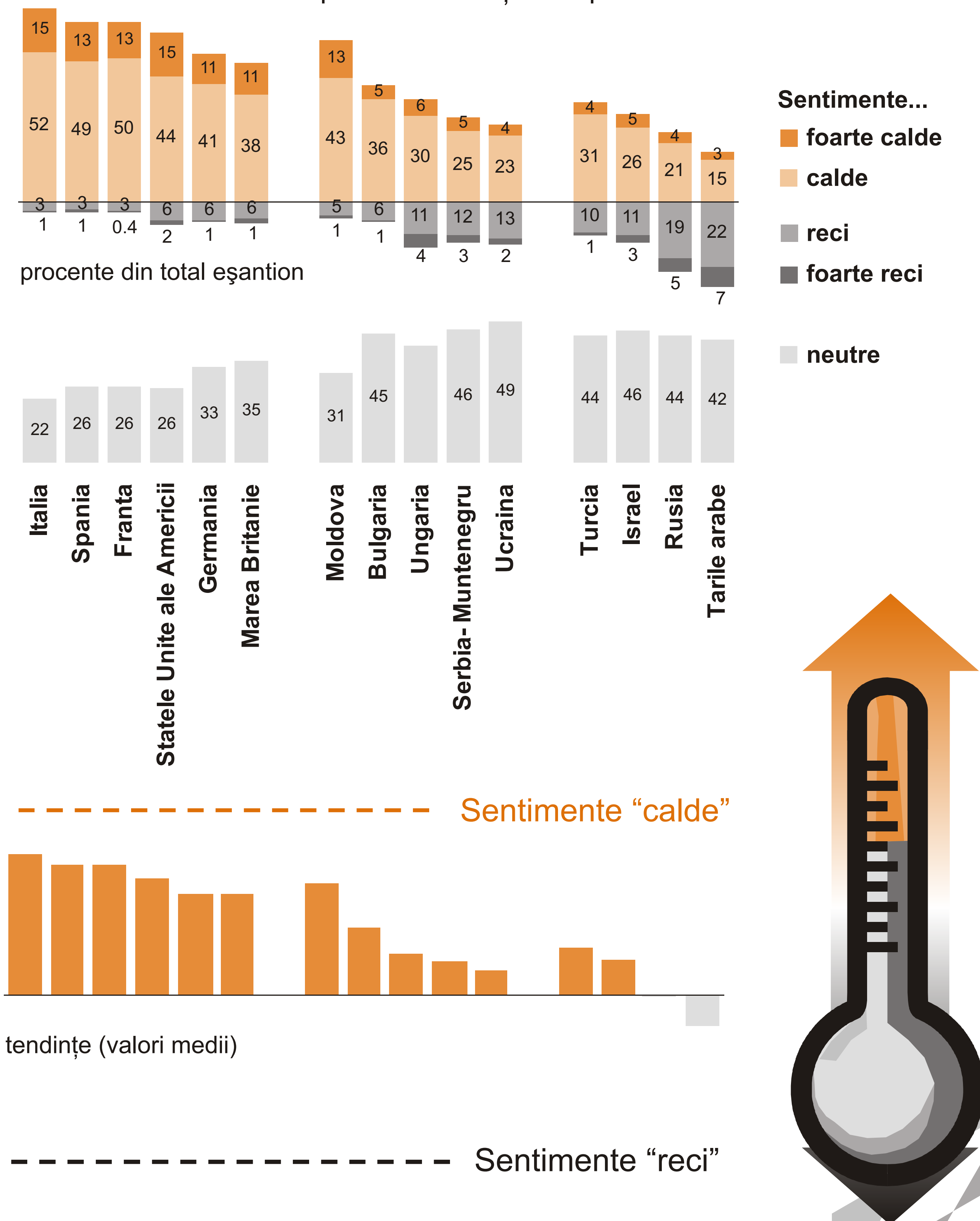
De ce credeți că a trimis România trupe în Irak?

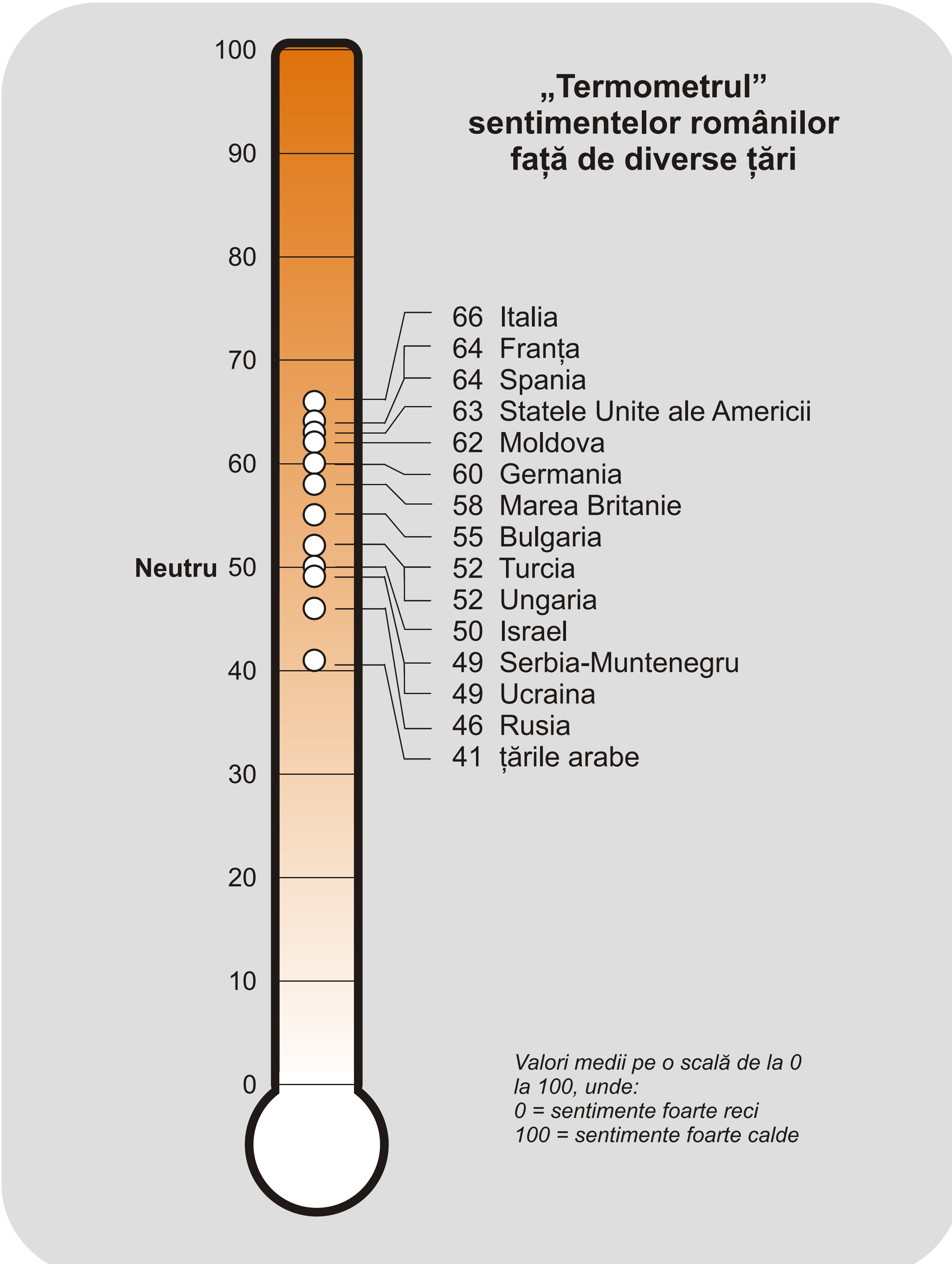
Credeți că ar fi mai bine pentru viitorul României, ca țara noastră să ia parte în mod activ la rezolvarea problemelor mondiale sau să nu se implice?

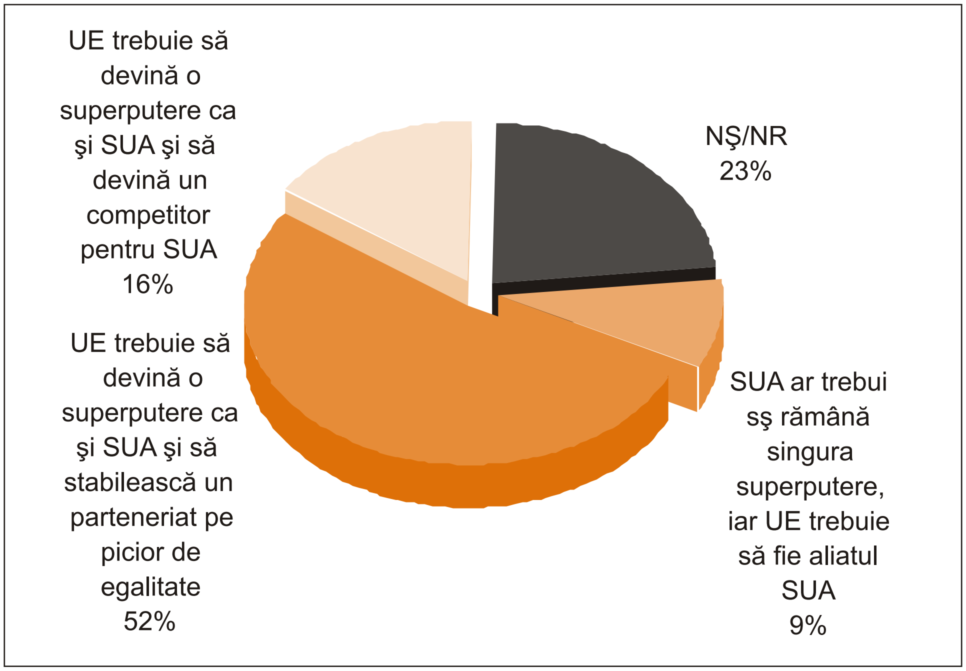
Vă voi enumera câteva țări. Care sunt sentimentele dumneavoastră pentru fiecare țară în parte?

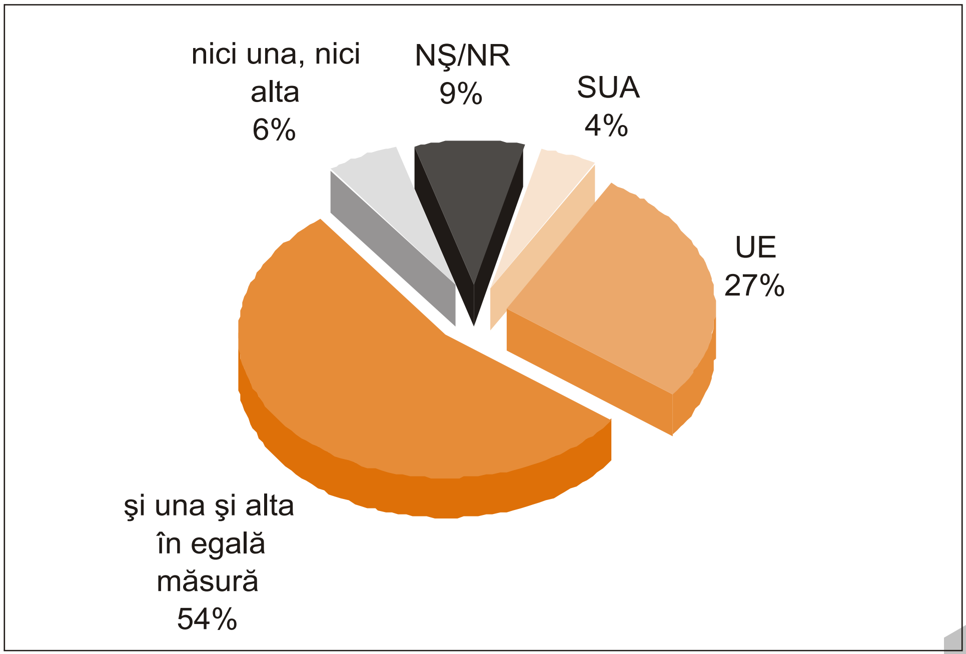
Vă voi enumera câteva țări. Care sunt sentimentele dumneavoastră pentru fiecare țară în parte?

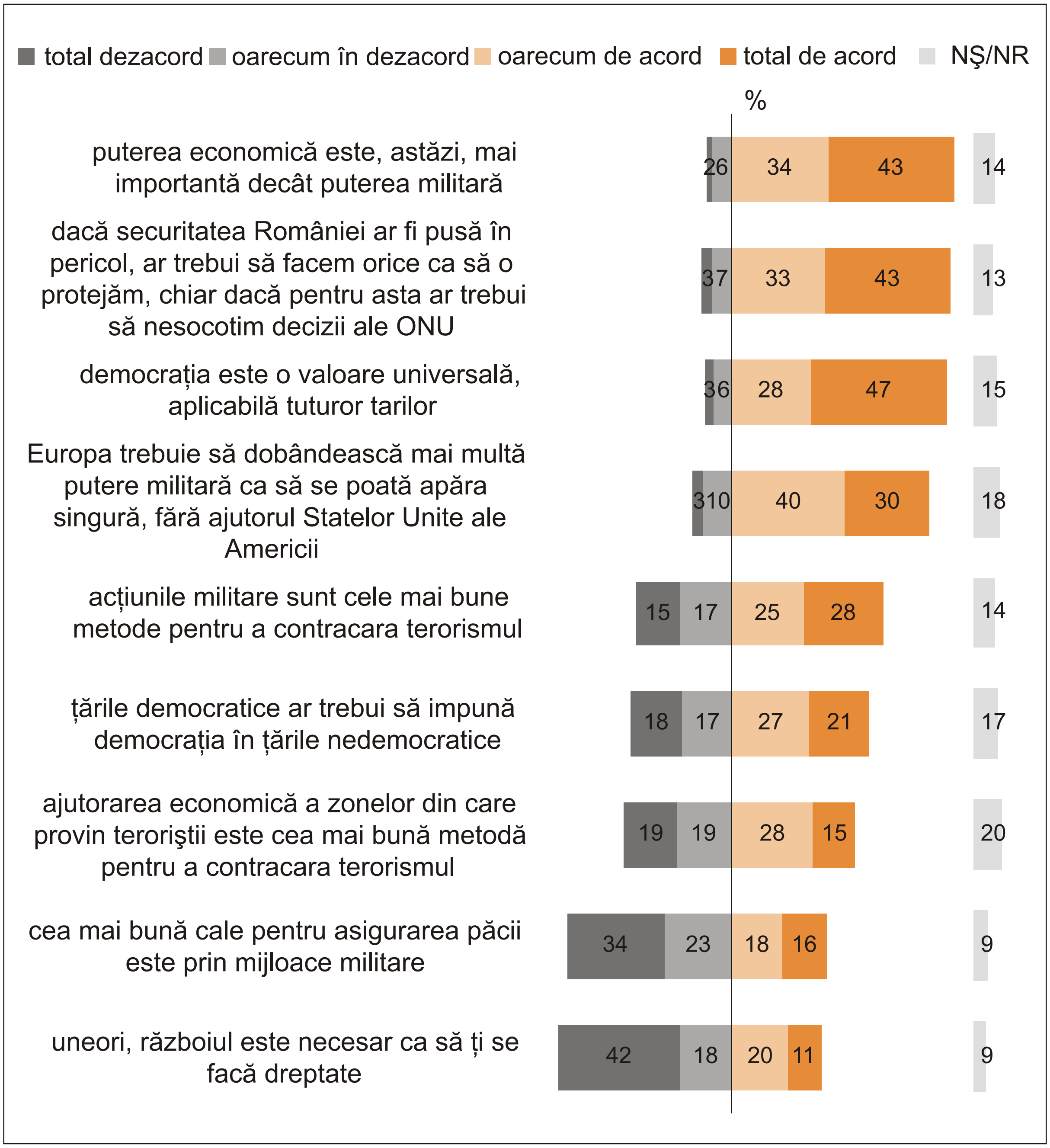
Care dintre următoarele afirmații caracterizează cel mai bine, în opinia dumneavoastră, relațiile dintre Uniunea Europeană şi Statele Unite ale Americii?

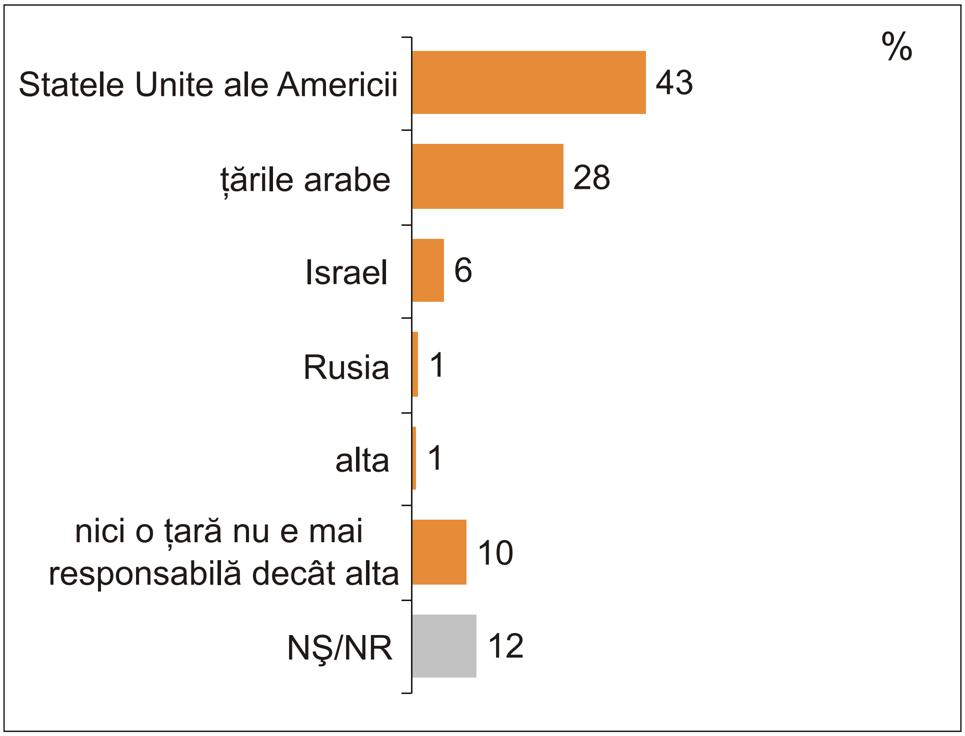
Din punctul de vedere al intereselor naționale ale României, cine credeți că este, acum, mai importantă pentru noi?

Am să vă citesc o serie de afirmații şi am să vă rog să-mi spuneți dacă sunteți total de acord, oarecum de acord, oarecum în dezacord sau în total dezacord cu aceste afirmații?

Care dintre următoarele țări credeți că este principalul responsabil pentru tensiunile din lume?

Opinia publică din România: pro-occidentală, anti-izolaționistă şi pro-modernizare internă

1. Orientări generale

Sondajul reflectă orientări generale ale opiniei publice în legătură cu politica internațională a României.

Între aceste orientări generale sondajul degajă ca preponderente:

a. **pro-occidentalismul** sau/şi **atlantismul** reflectate atât în aprobarea cu majorități confortabile ale opțiunilor generale (alianța cu NATO şi aderarea la UE), cât şi a celor specifice (constituirea unei axe Bucureşti-Londra-Washington). Este semnificativ că, în percepția majorității (58%), atlantismul nu este considerat altfel decât congruent cu europenismul, aşadar o percepție a relației transatlantice în termeni de simililitudine de interese.

b. **cvasi-similitudine cu Occidentul (NATO şi UE) în evaluarea riscurilor şi amenințărilor de securitate**. Din această perspectivă se cere menționată percepția general corectă a diminuării unei *amenințări serioase* (militare) la adresa României şi identificarea amenințărilor non-convenționale într-o listă de urgențe concordantă, în general, cu cea a NATO/UE (dezvoltarea rețelelor teroriste, crima organizată, proliferarea armelor de nimicire în masă, etc.).

c. **existența unei amenințări regionale din partea unor vecini**. O asemenea percepție se reflectă în scorul relativ ridicat înregistrat de *tendințele expansioniste ale unor țări* (34%), precum şi în cel al aprecierii instalării bazelor americane în România ca un vector de *creştere a securității naționale a României* (58%). Poate fi identificată aici eventual persistența în mentalul colectiv a amenințării tradiționale din partea Rusiei.

d. **aprobare a participării fizice (militare)** a României la misiunile internaționale. Scorul relativ strâns (49% pozitiv, 42% negativ) se explică prin faptul că între motivațiile participării cu trupe în exterior cea mai mică adeziune o întruneşte *înlăturarea de la putere a unui dictator care încalcă grav drepturile omului* (34%), efect al controverselor publice asupra problematicii Irakului. În compensație, motivații precum *asigurarea hranei şi asistenței medicale unor victime de război*, *împiedicarea unui atac terorist* sau *menținerea păcii după terminarea unui război civil* înregistrează scoruri foarte înalte (81% şi, respectiv, 69%). Tabloul scorurilor înregistrate la susținerea prezenței româneşti în Irak, în care scorul cel mai înalt (38%) este înregistrat la *pentru a face pe plac SUA*, urmat de motivele eficienței şi împlinirii datoriei de aliat NATO, este legat de o anumită percepție a aliatului principal al României, SUA. Sprijinul lui este socotit probabil esențial pentru asigurarea securității naționale încât „cultivarea” lui se impune ori, pe de altă parte, o tentativă de sancționare a pro-americanismului perceput ca manifest din partea guvernanților.

2. Percepția amenințărilor la adresa securității României

În general, răspunsurile vădesc o informare corectă a opiniei publice în privința modificărilor produse în paleta de amenințări la adresa securității internaționale. Se constată, mai întâi, o trecere în plan

secund a amenințărilor tradiționale, de natură militară, în beneficiul celor cu caracter non-convențional, difuze, transnaționale (terorism, proliferarea armelor de nimicire în masă, crima organizată, etc.). Deopotrivă, consecință a sentimentului de securitate crescândă pe care îl induce apartenența la „clubul” de securitate occidental, euro-atlantic se înregistrează un scor înalt negativ la întrebarea privind existența unei amenințări serioase la adresa securității naționale (67%). O nuanță se cuvine făcută: acest scor înalt se poate vădi şi o consecință a preponderenței unei viziuni tradiționale asupra securității, amenințările de natură militară fiind cele percepute cvasi-exclusiv de conceptul de securitatea națională.

O trăsătură pozitivă (menționată şi mai sus) este că opinia publică din România percepe, cvasi-similar cu organizațiile de securitate cărora le aparține țara, paleta amenințărilor non-convenționale. Acest fapt exprimă deopotrivă o rată înaltă de internalizare a valorilor occidentale şi, cu probabilitate, o informare media adecvată în domeniu şi cu argumente potrivite diverselor segmente de opinie.

Două scoruri înregistrate în lista amenințărilor non-convenționale atrag cu deosebire atenția şi relevă o preocupare ridicată de opinie publică. Cel dintâi (44%) se referă la *incitările la extremism, intoleranță, separatism sau xenofobie*, ceea ce arată că opinia publică este încă sensibilă - în pofida progreselor securității cooperative reflectate în faptul că vecinii nemijlociți sunt aliați NATO sau parteneri în PfP (*Parteneriatul pentru Pace*) - la prezumtive încercări de atentat la patrimoniul teritorial național, prin agresiuni (cf. răspunsul privind tendințele expansioniste ale unor țări) sau tendințe separatiste.

Cel de-al doilea scor este cel înregistrat de *conflictele din jurul Mării Negre, precum cel din Transnistria* (42%). El relevă preocuparea atât pentru evoluția statului vecin Moldova, explicabilă prin motive istorice, dar şi prin prezența masivă în media cât şi, în general, pentru securitatea de la Est a României.

În ansamblu, un trend crescând de modernitate în percepția mediului de securitate extern, de înțelegere adecvată a comunității de securitate cu spațiul euro-atlantic, dar şi o încărcătură specifică, determinată de interese naționale, care se reclamă din tradiție şi, poate, incertitudine privind evoluțiile viitoare.

3. Percepția apărării naționale ca prioritate bugetară

Din această perspectivă, *apărarea națională* înregistrează un scor identic *culturii* (3%) ca prioritate bugetară şi mai mare ca *agricultura*, dar mult în urma *sănătății* (70%) şi *învățământului*, oarecum apropiat *infrastructurii* (3% față de 7%). Această orientare - în legătură logică cu scorul înalt înregistrat de răspunsurile negative privind inexistența unei amenințări serioase (militare) pentru România - reflectă o aşteptare a dividendelor aderării României la NATO şi curând la UE. Deopotrivă, se evidențiază o percepție acută a imperativului dirijării prioritare a resurselor către domenii deficitare (sănătate şi învățământ), unde sprijinul extern nu este vizibil (sau real) comparativ cu cel reprezentat în cazul apărării naționale de apartenența la NATO şi UE. Este - poate - decelabil, în acest raport al priorităților, **un trend de orientare către interior (*inward orientation*) al opiniei publice**, către nevoi presante ale societății în ansamblu şi, nu mai puțin, o preocupare sporită pentru supraviețuirea şi viitorul ei.

Scorul mic înregistrat de apărarea națională arată, de asemenea, că opinia publică se simte confortabil, în siguranță, ceea ce este pozitiv pentru amplificarea eforturilor în plan intern.

4. Atlanticism versus europenism

Răspunsurile la întrebări învederează orientări contradictorii în ansamblul opiniei publice în acest domeniu (al relațiilor transatlantice). Pe de o parte, **atlanticismul** este asumat de 56% în cadrul întrebării privind „axa Băsescu” (Bucureşti-Londra - Washington), care este respinsă de doar 14%. Pe de altă parte, NATO înregistrează 64% aprecieri favorabile (doar 23% fiind negative cu diverse grade de intensitate), dar apărarea Europei ar trebui, doar în opinia a 9%, încredințată numai Alianței nord-atlantice. În schimb, 58% din respondenți văd apărarea Europei ca fiind efectuată de o combinată NATO/UE, iar 16% doar de UE.

Aşadar, întâi, apreciez că **nu există percepția unui divorț SUA-Europa ori a unei opoziții între atlanticism şi europenism (sau cel puțin nu se doreşte acest lucru). În al doilea rând, o majoritate a opiniei publice româneşti vede diada Europa-SUA ca acționând solidar la nevoie** (apărarea Europei), aşadar încredințată de soliditatea angajamentului SUA față de apărarea Europei. În al treilea rând, doar 16% văd UE capabilă să apere Europa, aşadar **o minoritate are propensiune exclusiv europeană în diada amintită**.

Este adevărat că proporția foarte ridicată (30%) de NŞ/NR la semnificația/calitatea „axei Băsescu” poate să ascundă o proporție mai mare de europenişti, în nici un caz însă altfel decât minoritară. În ansamblu **atlanticismul este prioritar în acest moment în opinia publică românească**, dar contradicțiile relevate pot ascunde un trend de erodare a lui.

5. Percepția NATO şi a relației cu SUA

Pentru o evaluare de ansamblu a acestui topic trebuie considerate încrucişat răspunsurile la întrebările referitoare la alianța propriu-zisă, la instalarea bazelor americane şi la prezența militară românească în străinătate, cu deosebire în Irak.

Astfel, NATO (prin extensie SUA) este considerată de majoritatea opiniei publice (64%) ca instrument al securității naționale, doar 6% având opinii contrare. Corespunzător orientării atlanticiste, 47% văd în statutul de membru NATO *avantaje*, iar dacă adăugăm cei 27% din respondenți care nu văd în apartenența la Alianța Nord-Atlantică *nici avantaje, nici dezavantaje*, întrunim o mare majoritate (trei pătrimi) care apreciază **firească** prezența noastră în NATO şi orientarea către Occident. (Un semnal de alarmă: proporția relativ mare de NŞ/NR, care semnalează o insuficientă pătrundere în toate segmentele de opinie publică a cunoştințelor despre politica externă a României). Procentul de 13% care „văd” în apartenența la NATO *mai degrabă dezavantaje* este legat, probabil concomitent, de cei care se împotrivesc apartenenței la Alianță şi, mai ales, cei care văd în ea o ostilitate a altora (întâi de toate, probabil, Rusia).

Strâns legat de percepția SUA, din răspunsuri se degajă că este percepută corect obligația României față de un aliat prioritar, fiind identificate aspecte pozitive ale prezenței bazelor americane în România (59% întrevăd creşterea investițiilor SUA, 50% întărirea securității naționale, iar 51% îmbunătățirea imaginii României în exterior). Se apreciază corect şi o identitate de destin cu aliatul, o dată cu aceasta prezența fizică a SUA în România, 61% semnalând probabilitatea creşterii pericolului unui atac terorist asupra țării, iar 35% pe cea a sporirii opozanților României adăugându-se opozanții politicilor americane. O nuanță se poate identifica în menținerea trendului de creştere a pericolului unui atac terorist (61%) şi multiplicării opozanților României (35%) o temere că alianța cu superputerea

americană multiplică riscurile de securitate pentru România. Esențial este însă că majoritatea acceptă prezența bazelor americane, admițând existența unui impact (52%, fie negativ, fie pozitiv) sau fără nici un impact (34%).

Aşadar, din perspectivă militară, percepția publică asupra politicii externe (şi de securitate) a României înregistrează următoarele trenduri:

1. comportamentul în arena externă al Bucureştilor este modelat corespunzător încadrării României într-o rețea de securitate cooperativă care diminuează substanțial în viitorul previzibil amenințările serioase la adresa securității naționale. Încadrarea în acest sistem de securitate cooperativă - mult mai mult decât diminuarea pericolului tradițional din Est - modelează acest comportament

2. un glisaj către o percepție transnațională, europeană/euroatlantică a listei de urgențe a amenințărilor la adresa securității naționale, de la o percepție tradițională, cantonată strict la spațiile strategice vecine imediat şi definită strict militar.

3. o atenție prioritară de opinie publică spre interior, spre sine însăşi, fără a se uita însă că menținerea identității proprii înseamnă efort (inclusiv financiar) corespunzător în arena internațională.

4. un sentiment de confort, de siguranță în opinia publică derivat din percepția inconsistenței amenințărilor externe previzibile, propice pentru o acțiune de transformare internă (inclusiv relansare economică) de mari dimensiuni.

5. NATO şi, deopotrivă, UE, aşadar structurile de securitate euro-atlantice sunt percepute ca pilonii securității naționale în exterior şi, pe această dimensiune, se dezvoltă orizontul pro-european, anti-izolaționist al opiniei publice naționale.

6. îmbunătățirea imaginii României în exterior este întrevăzută ca rezultat al unei acțiuni de promovare în domeniu, dar şi, deopotrivă, ca un rezultat al participării fizice la acțiuni internaționale în consecința obligațiilor de aliat.

Sintetizând, se poate spune că opinia publică românească se simte confortabil în rețeaua de securitate occidentală şi aşteaptă consolidarea ei, având propensiune marcată către îndeplinirea obligațiilor de alianță şi hotărâtă să-şi dirijeze resursele proprii către ridicarea standardelor sistemelor sociale interne. **Pro-occidentală, anti-izolaționistă şi pro-modernizare internă** - iată dimensiunile percepției politicii externe a României în opinia publică.

Dr. Mihail E. Ionescu
Director Institutul pentru Studii Politice
de Apărare şi Istorie Militară

Relația transatlantică din perspectiva românilor

Opinia că, în ultimii ani şi mai ales în contextul crizei irakiene, relația transatlantică s-a alterat a devenit, deja, un truism. Unilateralismul neoconservator american, pe de o parte, şi accelerarea procesului de integrare europeană, de forjare a unei identități economice, politice şi, din ce în ce mai clar, militare a Europei, pe de altă parte, au dus la apariția unor divergențe socotite a fi fără precedent între partenerii de pe cele două maluri ale Atlanticului. O tensiune surdă s-a instaurat între americani şi europeni, pe fondul unor frustrări resimțite de ambele părți. Această situație a surprins într-un moment delicat state precum România. Lansată în ultima sută de metri a cursei de aderare la UE şi proaspăt devenită membră NATO, **România părea pusă în situația cea mai ingrată pentru o țară din Europa fost comunistă: aceea de a opta între SUA şi Europa.** Totuşi, nici pozițiile europenilor nu au fost unitare. Deşi tandemul franco-german avea o atitudine politică bine conturată într-o anumită direcție, țări nu mai puțin importante pentru Europa, precum Marea Britanie, Italia sau Spania, aveau alte poziții. Faptul că, în privința crizei irakiene, UE nu a putut ajunge la un punct de vedere comun a creat țărilor în curs de aderare, precum România, care erau ținute prin acordul de asociere să se alinieze punctelor de vedere comune ale UE, să îşi exprime o viziune mai apropiată de cea americană.

În general, pe continent, s-a putut sesiza o diferențiere a pozițiilor statelor europene în crizele intervenite în relația transatlantică. În acest context, statele est-europene, foste comuniste, majoritatea dintre ele proaspăt primite în NATO, dar şi candidate sau deja admise în UE, au avut poziții pe care mulți lideri politici occidentali le-au considerat „pro-americane” şi, prin urmare, „ne-europene”. Poziția acestor state, neîndoielnic influențată direct de recentele lor traume istorice generate de dictaturi comuniste îndelungate, s-a constituit, până la urmă, într-un argument foarte important pentru viabilitatea relației transatlantice. Nu este o exagerare să spunem că, prin dorința lor de a adera la NATO de la începutul anilor 90 şi prin poziția lor din 2004 în criza irakiană, est-europenii au ranforsat serios alianța transatlantică. În acest context, **opinia majoritar favorabilă a românilor despre parteneriatul transatlantic** nu miră deloc.

În aceste condiții, este foarte important de subliniat că românii resping ideea unei opțiuni de tip „ori America, ori Europa” şi **susțin în mare majoritate şi în mod constant variantele de răspuns care implică colaborarea transatlantică**. Astfel, românii cred că Europa trebuie să dobândească o mai mare putere militară astfel încât să se poată apăra singură, dar nu pentru a fi în competiție cu SUA, ci pentru a fi Statelor Unite ale Americii un partener pe picior de egalitate. De asemenea, românii cred că cea mai bună formulă de asigurare a securității europene este una combinată NATO + UE. De menționat şi faptul că, deşi ne aflăm în plin sprint final spre UE şi suntem, deja, membri NATO de doi ani, românii consideră în majoritate (54%) că, pentru România, SUA şi UE sunt în egală măsură importante.

După cum se ştie, Preşedintele României, domnul Traian Băsescu, a anunțat încă de la începutul mandatului său, în decembrie anul trecut, că intenționează să constituie o „axă strategică” Bucureşti-Londra-Washington. Ideea sa a fost viu dezbătută în România, primind comentarii de toate felurile, de la ironie şi sarcasm, la susținere totală. 56% dintre români cred că ideea Preşedintelui e bună şi doar 14% cred contrariul. **În materie de asigurare a securității României, românii cred mai departe în soluția transatlantică**.

De menționat şi faptul că românii nu percep o competiție între europenism şi atlantism. Imaginea NATO şi UE este majoritar pozitivă în România, în „termometrul afecțiunii” românilor față de țările lumii, statele membre ale UE ocupă primele locuri, iar SUA ocupă locul patru, cumva firesc după Italia, Spania şi Franța, țări cu care România are profunde legături culturale şi istorice. Interesant este faptul că afecțiunea românilor pentru SUA trece chiar peste afecțiunea lor pentru Republica Moldova.

În privința SUA, e interesant de observat că, deşi în „termometrul afecțiunii” se bucură de o cotă de afecțiune ridicată, 43% dintre români consideră că SUA este principalul vinovat pentru tensiunile din lume. De asemenea, influența SUA asupra politicii externe a României este considerabilă (56% răspund că SUA au o influență mare sau foarte mare asupra politicii noastre externe) şi cei mai mulți români (38%) cred că România a trimis trupe în Irak ca să facă pe plac americanilor. Interesant este că, deşi aşa stau lucrurile, afecțiunea românilor pentru SUA este mare şi opțiunile lor transatlantice sunt limpezi. Rezultă că SUA este văzută ca o influență mai degrabă benefică. Şi acest lucru se vede şi în opinia cetățenilor cu privire la prezența bazelor americane pe teritoriul nostru. Interesant este că o proporție destul de mare de români (34%) cred că prezența bazelor americane nu va avea nici un efect asupra României. Dintre cei care cred că, totuşi, prezența acestor baze va avea efect, aproximativ 60% cred că, astfel, creşte pericolul unui atac terorist asupra României (efect negativ), dar în aceeaşi proporție oamenii cred că aceste baze vor contribui la creşterea investiților americane/străine în România şi la creşterea securității țării noastre (efecte pozitive). Cu alte cuvinte, pericolul unui atac terorist va creşte, iar securitatea României va creşte şi ea. Considerăm că o respingere a acestor rezultate ca fiind incoerente este greşită. Securitatea unei țări creşte pe măsură ce îşi dezvoltă alianțe militare şi politice potrivite, iar dezvoltarea acestor alianțe duce la creşterea vizibilității acelei țări în ochii inamicilor aliaților. În preferințele românilor, este de notat şi faptul că SUA stârneşte, în cote mari, sentimente puternice. 15% dintre români îşi declară sentimente foarte calde față de SUA în vreme ce 2% declară sentimente foarte reci. Precizăm că, între statele aparținătoare spațiului euro-atlantic, doar Italia mai stârneşte într-un asemenea grad sentimente *foarte calde* şi nimeni altcineva nu stârneşte atâtea sentimente *foarte reci*. Totuşi, faptul că 2% îşi declară sentimente *foarte reci* şi alți 6% sentimente *reci* față de SUA înseamnă o foarte mică doză de sentimente negative la adresa SUA în societatea românească. De asemenea, coroborând toate aceste rezultate, cu orientarea atlantistă a opiniei noastre publice precum şi cu faptul că țări notorii pentru pozițiile lor antiamericane, precum Rusia şi Țările arabe cunosc o cotă foarte scăzută de simpatie, putem spune că în România **sentimentele anti-americane sunt cu adevărat neglijabile ca pondere în vreme ce sentimentele pro-americane sunt accentuate.** Mai precis, spiritul critic la adresa politicii externe americane, care se manifestă în mod real, nu aduce în nici un fel atingere cotei mari de simpatie a românilor față de SUA, opțiunilor lor atlantiste şi nici nu alimentează un anti-americanism semnificativ.

Sever VOINESCU

O diferență însemnată între opiniile elitei şi cele ale cetățenilor se referă la amenințările asupra României. În timp ce 61% dintre români nu percep nici o amenințare serioasă la adresa securității naționale a României, o majoritate a reprezentanților elitei politice (15 din 18), consideră că există amenințări serioase la adresa securității noastre naționale. Printre amenințările cele mai serioase la adresa securității României, elita consideră, în ordine, dezvoltarea rețelelor teroriste, dezvoltarea rețelelor internaționale de crimă organizată şi conflictele din jurul Mării Negre, inclusiv cel din Transnistria. Din cei numai 21% dintre români care consideră că există amenințări la adresa securității naționale a României, cei mai mulți cred că cele mai serioase amenințări sunt dezvoltarea rețelelor teroriste, dezvoltarea rețelelor de crimă organizată şi răspândirea armelor de distrugere în masă şi a armelor nucleare.

În privința relației transatlantice, elita românească urmează, în principiu, curentul de opinie majoritar al populației, optând pentru un parteneriat transatlantic echilibrat. Cei 18 respondenți sunt, fără excepție, de părere că securitatea europeană trebuie asigurată în combinația NATO plus UE. Urmând, de asemenea, tendința populară, 13 din 18 respondenți vor ca UE să devină o mare putere militară pentru a avea un parteneriat pe picior de egalitate cu SUA, ideea unei competiții între Europa şi SUA având o susținere firavă (1 răspuns). La fel şi în privința importanței pe care SUA şi UE o au pentru România în acest moment - majoritatea le consideră în egală măsură importante. De asemenea, în chestiunea influenței pe care guvernul american o are în politica noastră externă, elita politică apreciază că această influență este „mare”. Diferențele de opinii apar în privința motivației prezenței noastre în Irak. 5 respondenți ne-au spus că trupele române au fost trimise în Irak pentru a face pe plac SUA, totuşi cei mai mulți (8) au spus că acest lucru s-a făcut pentru că trupele româneşti pot să contribuie în mod real la stabilizarea situației din Irak. În fine, la întrebarea legată de vinovatul principal pentru tensiunile din lume, majoritatea respondenților (11 din 18) au spus că nici o țară nu e mai vinovată decât alta, răspuns dat de numai 10% dintre cetățeni şi numai 1 respondent a indicat SUA ca vinovat principal, răspuns dat de 43% dintre cetățeni. Elita politică românească este la fel de transatlantică precum cetățenii, cu o mai mare aplecare spre SUA şi cu o critică mai temperată la adresa acțiunilor americane de politică externă.

În privința prezenței trupelor româneşti în misiuni internaționale, apare din nou o serioasă divergență de opinii între elită şi opinia publică. Deşi numai jumătate din opinia publică susține că România trebuie să participe la asemenea misiuni, elita politică intervievată este în unanimitate de părere că este necesar ca armata noastră să participe la asemenea misiuni. Cu privire la natura acestor misiuni, opiniile sunt, din nou asemănătoare. Cetățenii care sunt de acord cu prezența internațională a trupelor noastre cred că misiunile în care România trebuie să participe vizează asigurarea de hrană şi asistență medicală unor victime de război, împiedicarea declanşării unui atac terorist şi menținerea păcii imediat după terminarea unui război civil, cea mai mică susținere populară având-o misiunea de a opri un război civil şi cea de a înlătura de la putere un dictator care încalcă grav drepturile omului. Opțiunile elitei sunt similare, cu mențiunea că împiedicarea declanşării unui atac terorist, menținerea păcii după terminarea unui război civil şi asigurarea hranei şi asistenței medicale unor victime de război sunt la fel de susținute precum şi împiedicarea răspândirii necontrolate a armelor nucleare sau de distrugere în masă. Nici elita nu favorizează o participare a armatei noastre la o misiune internațională ce ar avea ca scop înlăturarea de la putere a unui dictator care încalcă grav drepturile omului. De menționat în acest context este şi faptul că, în vreme ce elita politică înțelege corect că România trebuie să participe la apărarea unui aliat NATO care tocmai a fost atacat în baza Tratatului Nord-Atlantic, numai 60% dintre cetățenii care susțin că, în principiu, România trebuie să participe la misiuni internaționale, sunt de acord ca armata noastră să apere un aliat NATO.

V.
INTEGRAREA EUROPEANĂ

V. Integrarea europeană

70% dintre români au o percepție pozitivă asupra Uniunii Europene, în timp ce doar 5% spun că au o părere proastă sau foarte proastă.

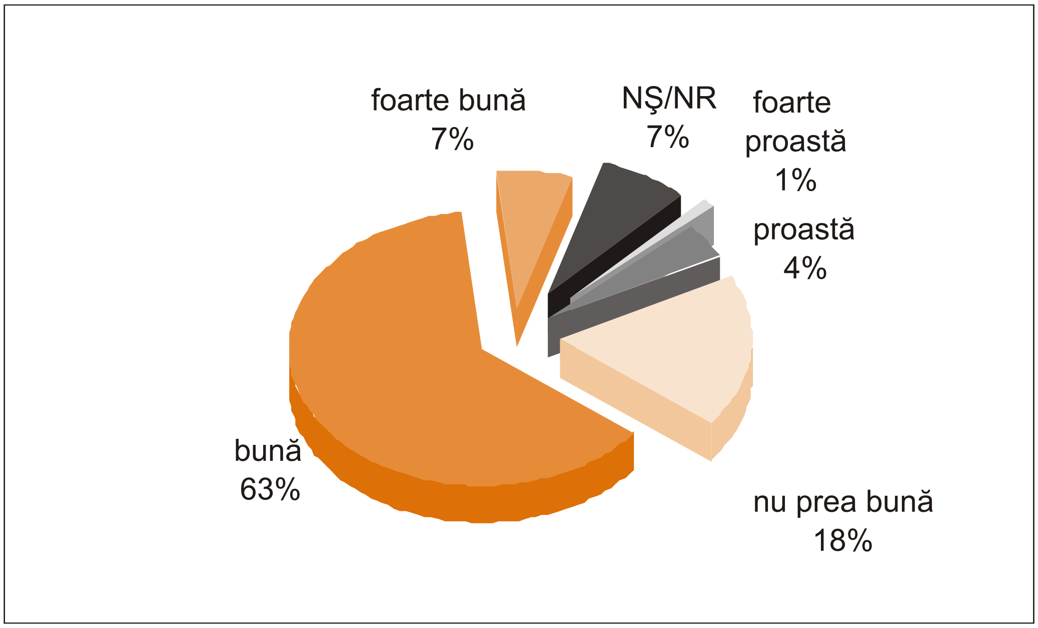
Principalul factor care ar putea determina amânarea aderării României la UE este, în percepția publicului, întârzierea reformelor interne. Două treimi dintre români consideră că dacă nu vom intra în UE este pentru că nu ne facem temele la timp, în timp ce doar aproximativ o treime consideră atitudinea cetățenilor din UE şi lipsa de voință a puterilor europene ca fiind factori importanți asupra amânării aderării noastre la UE.

Când se gândesc la reformele necesare aderării la UE, românii au în vedere în primul rând reformele economice (41%) şi apoi reforma justiției (21%). Eficiența politicii externe româneşti este percepută ca fiind cea mai importantă pentru aderarea la UE de doar 9% dintre cei intervievați.

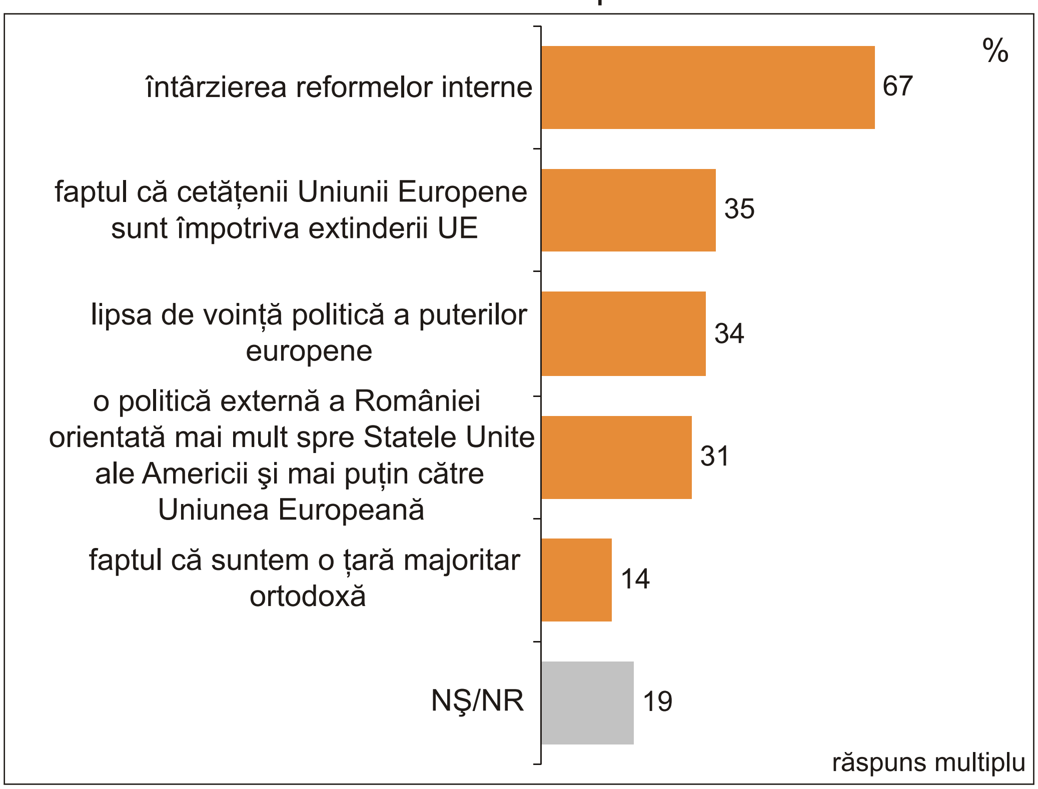
Aşteptările românilor față de data integrării României în UE sunt destul de divizate. Cei mai mulți (37%) se aşteaptă ca România să devină membră UE în 2007, iar un sfert în 2008 sau 2009. 13% sunt foarte pesimişti în această privință şi afirmă că România nu va adera la UE în următorii 5 ani.

Dintre instituțiile şi organizațiile internaționale, Uniunea Europeană şi ONU sunt atât cele mai cunoscute de către români, cât şi cele cu cea mai favorabilă imagine în rândul publicului din țara noastră. 7 din 10 români au o părere bună şi foarte bună despre cele două organizații. Mult mai puțin cunoscute, dar totuşi cu o imagine pozitivă sunt Tribunalul Penal Internațional şi OSCE. De remarcat că unele din principalele instituții internaționale care au sprijinit reformele din România - Banca Mondială şi Fondul Monetar Internațional - au şi ele o imagine preponderent pozitivă, însă întrunesc cele mai mari ponderi de români cu păreri negative despre ele. Cel mai probabil să întâlnim o persoană cu o părere proastă despre cele două instituții este în mediul urban şi printre persoanele cu studii superioare.

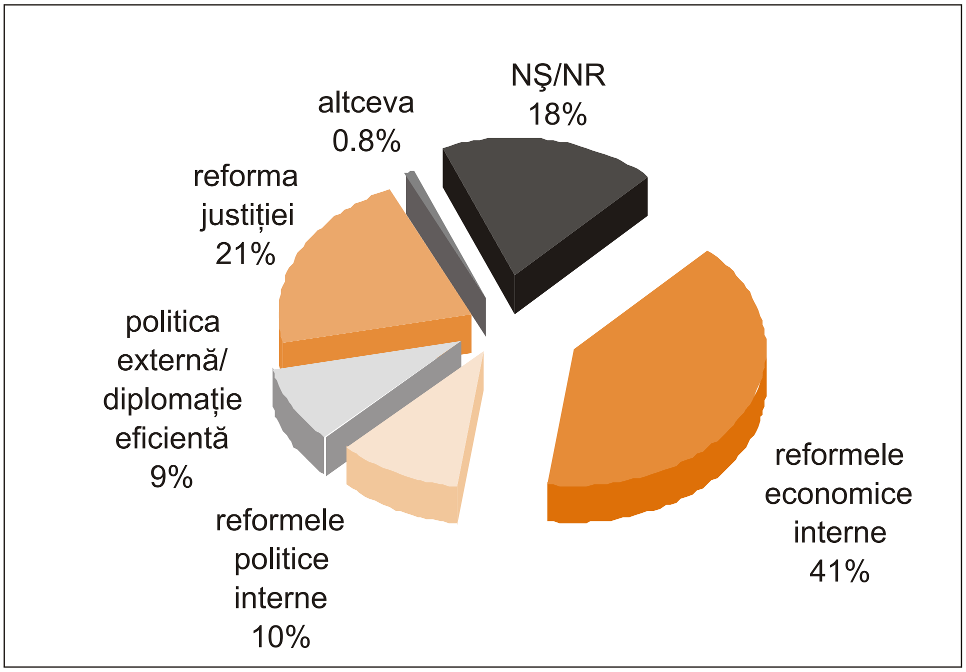
În general, ce părere aveți despre Uniunea Europeană?

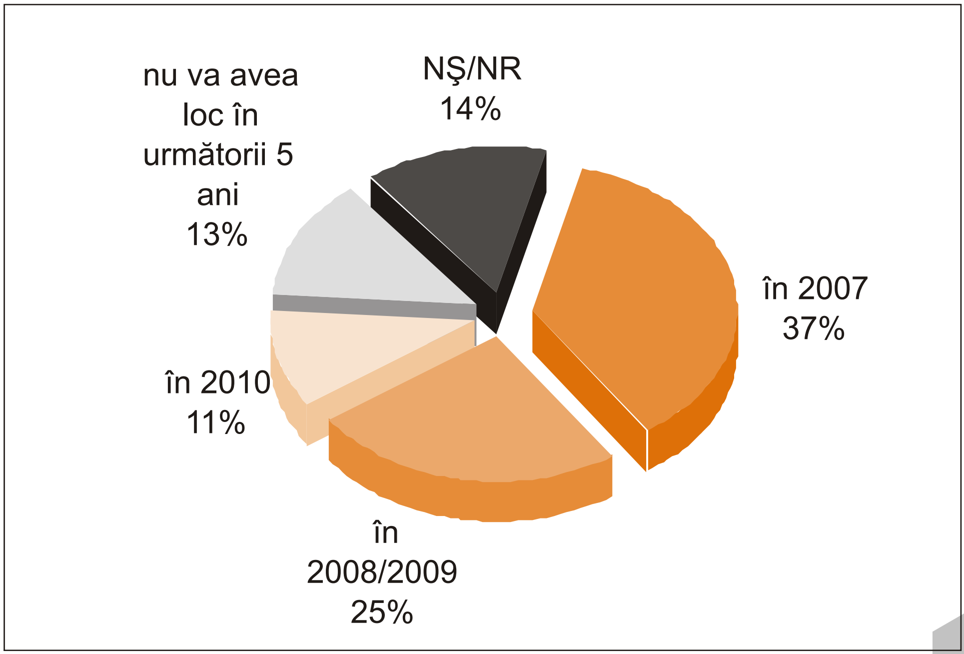
Care dintre următorii factori ar putea să determine, în opinia dumneavoastră, amânarea aderării României la Uniunea Europeană?

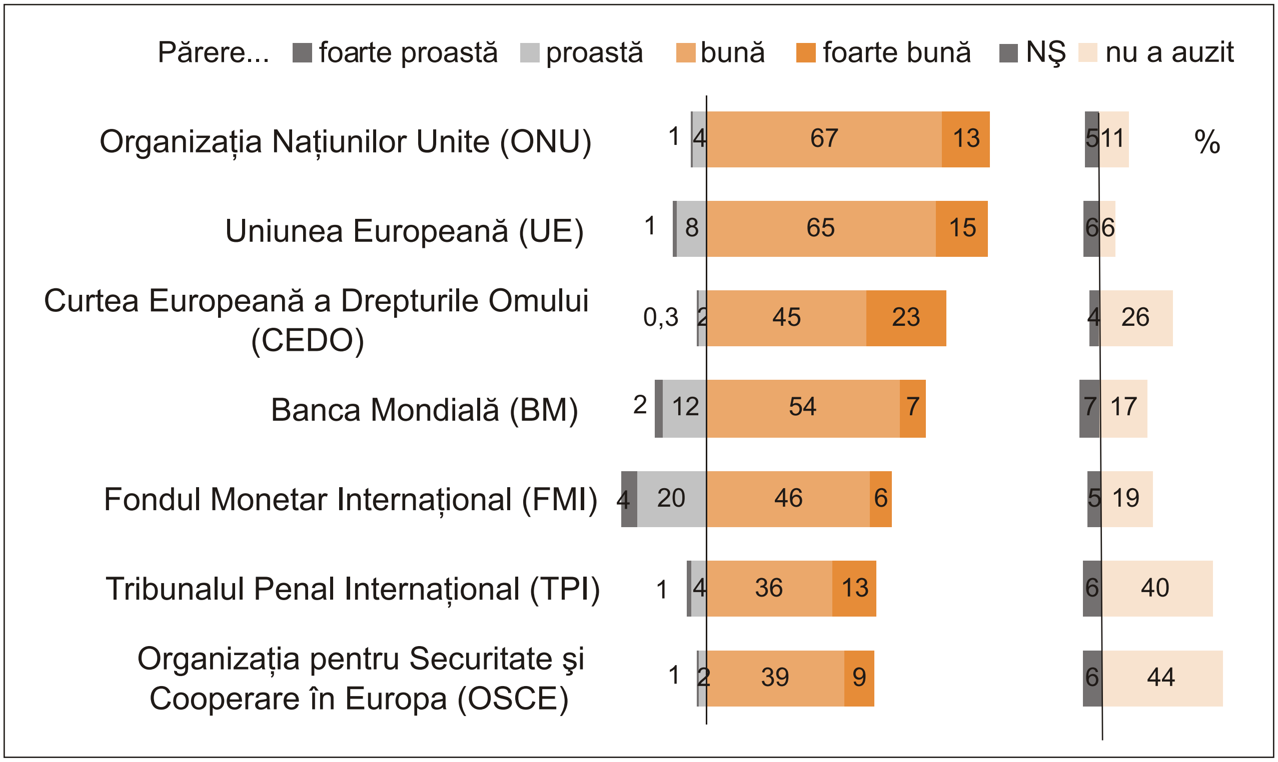
În procesul aderării României la Uniunea Europeană, ce contează mai mult?

Când credeți dumneavoastră că va avea loc integrarea României în Uniunea Europeană...?

Ați auzit de următoarele instituții şi organizații internaționale? Dacă da, ce părere aveți despre fiecare dintre ele?

Românii la doi paşi de UE

În mod constant, toate cercetările au arătat un apetit național foarte ridicat pentru integrare europeană. Din acest punct de vedere, această cercetare nu aduce nimic nou, ci întăreşte o dată în plus teza că o largă majoritate a românilor doresc ca România să devină membră a Uniunii Europene.

Prima concluzie pe care o aduce secțiunea de întrebări dedicate integrării europene este aceea că **UE e foarte populară printre români**. 70% au o părere bună şi foarte bună despre Uniune, şi, aşezată alături de alte organizații/instituții internaționale cu relevanță pentru România (Organizația Națiunilor Unite, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Organizația pentru Securitate şi Cooperare în Europa, Fondul Monetar Internațional, etc.), UE se bucură de o percepție pozitivă din partea a 80% dintre români. De asemenea, remarcăm că numai 6% dintre români nu au auzit despre UE, cel mai mic procent de necunoaştere dintre toate organizațiile internaționale. Fără dubiu, UE este cea mai populară organizație/instituție internațională.

A doua concluzie este că s-a produs o schimbare importantă în mentalul colectiv în legătură cu responsabilitatea pentru integrare. Ani de zile, mentalitatea colectivă a fost dominată de un fatalism istoric, existând o importantă parte a populației care susținea că integrarea în UE ține de alți factori decât de România, cum ar fi aranjamentele politice dintre marile puteri (complexul „Yalta") sau diferențe culturale şi religioase dintre estul ortodox şi vestul catolic şi protestant. Acum românii spun limpede că **aderarea la UE ține, în cea mai mare măsură, de noi**. 67% cred că întârzierea aderării ar fi determinată de întârzierea reformelor interne. Numai 34 -35% cred că lipsa de voința politică a țărilor UE sau lipsa de voință a cetățenilor europeni mai pot ține România în afara Uniunii. De asemenea, reține atenția şi faptul că numai o treime din populație e de părere că o politică externă mai mult orientată spre SUA şi mai puțin spre Europa ar fi un factor care să ducă la întârzierea aderării. Acest lucru dovedeşte nu doar viziunea integratoare euro-atlantică a românilor, despre care s-a vorbit pe larg la locul potrivit, ci şi faptul că mesajele publice care critică o orientare de politică externă pro-americană ca fiind dăunătoare pentru integrarea României în UE nu sunt foarte credibile din punctul de vedere al populației. Intuiția populară a faptului că o politică orientată spre SUA nu înseamnă deloc o politică împotriva Europei (fapt afirmat răspicat de toți oficialii europeni) pare a fi majoritară.

De asemenea, predomină percepția că **aderarea la UE este, în principal, o chestiune economică.** Sub 10% cred că aderarea ține de o diplomație eficientă, în vreme ce 21% cred că reforma justiției - subiect mult mediatizat şi dezbătut în România - contează cel mai mult în procesul de aderare. 41% dintre români cred că în procesul aderării României la UE, reformele economice contează cel mai mult. Această viziune pare nepotrivită, de vreme ce România a fost recunoscută ca o economie de piață funcțională de către UE în Raportul de țară din 2004. E drept, România mai are încă multe de făcut în acest domeniu, de vreme ce chestiuni care țin de concurență pot declanşa clauza de salvgardare conform Tratatului de aderare. Însă, marile probleme ale aderării României țin, în acest moment, de justiție şi administrație publică. Totuşi, ar fi superficial să punem acest răspuns pe seama lipsei de informare a publicului. În realitate, percepția că UE este înainte de orice o uniune economică, o piața comună, nu este străină nici cetățenilor din alte țări. Pe de altă parte, românii percep foarte bine diferențele economice, reflectate mai ales în diferența de nivel de trai, dintre țările UE şi România. În fine, pentru români, principala problemă internă, de-a dreptul obsesivă, este nivelul de trai şi, pe cale de consecință, percepția că România are o economie neperformantă este foarte răspândită între români.

În privința datei de aderare, cei mai mulți dintre români (37%) cred că ea va fi 2007 şi o mare majoritate (73%) crede că, oricum, până în 2010 ne vom integra. Mesajele publice repetate date de autorități, indică un mare grad de siguranță cu privire la aderarea României în 2007. Totuşi, acest mesaj are o credibilitate limitată, de vreme ce **mai bine de jumătate din români (59%) cred că aderarea va avea loc după 2007**. Cauza principală a acestei opinii, dacă coroborăm răspunsurile la această întrebare cu cele care evocă necesitatea reformelor economice interne ca factor principal al aderării, putem spune că oamenii nu au încredere că, până în 2007, economia românească/nivelul lor de trai vor fi comparabile cu cele ale țărilor din UE.

În privința identității, europenitatea românilor nu se pune în discuție. Întrebați asupra identității lor**, 67% dintre români spun despre ei că sunt europeni, est-europeni sau balcanici** (aceste din urmă două identități fiind subsumate şi ele identității europene) şi numai 23% îşi declină identitatea ca *cetățean al lumii*. Se remarcă faptul că identitatea regională, fie ea *est-europeană*, fie ea *balcanică*, nu atrage prea mult pe români. Identitatea *european* este cea mai preferată (51%), urmată de cea de *cetățean al lumii* (23%). Această „fugă de regiune”, care se verifică şi în alte întrebări din chestionar, ar putea fi explicată cel mai bine prin aceea că, de obicei, atributele de „balcanic” sau „est-european” au o conotație negativă în limbajul elitei occidentale, dar şi prin aceea că depăşirea identității regionale înseamnă pentru români o depăşire a unei identități istorice nefericite. Este de adăugat aici şi aspirația europeană sinceră a unei majorități a românilor.

Sever VOINESCU

În materie de integrare europeană, răspunsurile elitei politice româneşti sunt foarte asemănătoare cu cele din opinia publică. Astfel, şi elita este de părere că principala cauză a unei eventuale întârzieri în aderarea României la UE este întârzierea reformelor interne. În privința măsurilor care contează cel mai mult în procesul de aderare a României, elita pune şi ea pe primul loc reformele economice, dar, la egalitate cu acestea, aşează reforma justiției. În privința datei aderării, majoritatea respondenților reprezentând elita politică (12 din 18 răspunsuri), indică 2007 drept dată certă a aderării noastre. Cu alte cuvinte, singurul punct de divergență identificat ar putea fi data aderării României: elita este mai optimistă decât populația.

CONCLUZII ŞI RECOMANDĂRI

Concluzii şi recomandări

Din studiul coroborat al prezentei cercetări se pot observa câteva **trăsături ale profilului opiniei publice româneşti.** Astfel, românii sunt, în general, puțin interesați de problemele relațiilor internaționale şi de politica externă, ceea ce face ca nivelul lor de informare în această privință să fie relativ scăzut. Există un puternic ataşament popular față de valorile democrației. Românii au o orientare euro-atlantică fără echivoc şi doresc un parteneriat transatlantic echilibrat. Românii sunt, mai degrabă, pacifişti, au o bună părere despre organizațiile internaționale şi se simt mai aproape de abordările multilateraliste. De asemenea, există o susținere însemnată pentru implicarea României în misiuni cu caracter umanitar. Totodată, nivelul izolaționismului este relativ ridicat, fără să fie majoritar. Există, de asemenea, o percepție în general concordantă cu cea a opiniei publice europene şi americane în privința amenințărilor şi riscurilor la adresa securității şi stabilității. Totodată, românii au un instinct regional relativ scăzut şi tind să se proiecteze mai degrabă în spațiul euro-atlantic.

În general, nu există discrepanțe majore, de orientare fundamentală, între elita politică şi opinia publică. Principalele puncte în care există **deosebiri** sunt:

- intervenționismul şi participarea României la rezolvarea problemelor lumii - elita este în totalitate pentru o abordare activă, implicată, în vreme ce populația are o bună doză de izolaționism şi neimplicare.

- amenințările la adresa securității României - elita consideră în marea ei majoritate că aceste amenințări există, în vreme ce populația consideră că, în foarte mare măsură, nu există amenințări serioase la adresa securității noastre naționale.

În acest context, IPP recomandă autorităților:

1. să comunice public, mai mult şi mai coerent, atât rațiunile pentru care decid anumite acțiuni de politică externă, cât şi punctele oficiale de vedere cu privire la evoluțiile din planul relațiilor internaționale.

2. să încerce în mod constant să obțină sprijin popular pentru acțiunile de politică externă, să consulte regulat opinia publică în această materie şi să stabilească un dialog continuu cu structurile specializate ale societății civile.

3. să inițieze dezbateri publice pe temele importante ale politicii noastre externe şi de securitate.

IPP atrage atenția că lipsa de interes şi de informare a cetățenilor pe aceste probleme este o „**sabie cu două tăişuri**”. Avantajul este acela că populația, neavând nici un fel de prejudecăți în materie şi fiind mai degrabă dezinteresată de subiectele din sfera politicii externe, este un receptor proaspăt şi de bună credință al mesajelor publice care îi sunt transmise în această materie. Pe de altă parte, neinformată fiind, opinia publică poate fi uşor intoxicată şi dezinformată în anumite privințe, putând fi lesne transformată în factor de presiune. Ca atare, IPP consideră că **autorităților revine principala responsabilitate de a informa şi implica cetățenii în mod coerent în deciziile de politică externă.**

BIBLIOGRAFIE

Dr. Degeratu, Constantin; Spiroiu, Niculae; Dudu-Ionescu, Constantin; Babiuc, Victor; General-locotenent Sorin, Ioan; Şerban, Alex; Voinescu, Sever; General-maior (r) Ionescu, Mihail E.; Tudor, Radu, „Strategia de securitate națională a României: dezbateri, opinii, luări de poziții" în *Monitor Strategic*, anul VI, Nr. 1-2/2005, p.7-35

Zodian, Mihai, România, „Balcanii şi bazinul Mării Negre", în *Monitor Strategic*, anul VI, Nr. 1-2/2005, p.85-102

Cioculescu, Şerban Filip, „Rational Choice, stabilitate şi schimbare sistemică în abordarea ştiințifică a securității", în *Monitor Strategic*, anul VI, Nr. 1-2/2005, p. 39-47

Niculescu, George, „Romania and the European Security and Defence Policy (ESDP*)*", în *Monitor Strategic*, anul V, Nr.1-2/2004, p.61-64

Brumă, Mihai*,* „NATO and EU Membership Impact Over the National Security Strategy of Romania", în *Monitor Strategic*, anul VI, Nr. 1-2/2005, p.70-90

Târnăcop, Cătălin-Marius, „Transformarea armatei, de la înțelegerea conceptelor la efecte covârşitoare în punctele decisive", în *Monitor Strategic*, anul V, Nr.1-2/2004, p.64-69

Ministerul Apărării Naționale, *Strategia de Securitate Națională a României*, sursa: www.mapn.ro

Fundația pentru o Societate Deschisă, *Barometrul de Opinie Publică*, mai 2005, sursa: www.osf.ro

Comisia Europeană, *Eurobarometrul 63.4, Opinia publică în Uniunea Europeană*, primăvara 2005, Raport național România, sursa: http://europa.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm

Gyarfasova, Olga, *Slovakia in the Transatlantic context: Findings of Survey Transatlantic Trends 2004 with a special focus on Slovakia*, Institute for Public Affairs, Bratislava, 2004, sursa: www.ivo.sk

Transatlantic Trends 2004, proiect al the German Marshall Fund of the United States şi Compagnia di Sao Paolo, cu sprijinul Fundação Luso-Americana, Fundación BBVA şi Institute for Public Affairs (IVO), sursa: www.gmfus.org

Transatlantic Trends 2005, proiect al the German Marshall Fund of the United States şi Compagnia di Sao Paolo, cu sprijinul Fundação Luso-Americana şi Fundación BBVA sursa: www.gmfus.org

Worldviews 2002 Survey, proiect al the Chicago Council on Foreign Affairs (CCFR) şi the German Marshall Fund of the United States (GMF), sursa: www.worldviews.org

Public Agenda Confidence in U.S. Foreign Policy Index, Public Agenda cu sprijinul Ford Foundation, 2005, sursa: www.publicagenda.org.

Listă abrevieri

Alianța D.A.	Alianța „Dreptate şi Adevăr" PNL - PD
BM	Banca Mondială
CDR	Convenția Democrată din România
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
FMI	Fondul Monetar Internațional
FSN	Frontul Salvării Naționale
GMF	The German Marshall Fund of the United States
INS	Institutul Național de Statistică
IPP	Institutul pentru Politici Publice
NATO	Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
ONG	Organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OSCE	Organizația pentru Securitate şi Cooperare în Europa
PfP	Parteneriatul pentru Pace
PSD	Partidul Social Democrat
RDG	Republica Democrată Germană
SUA	Statele Unite ale Americii
TPI	Tribunalul Penal Internațional
UE	Uniunea Europeană
UE15	Cele 15 vechi State Membre ale Uniunii Europene: Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Marea Britanie, Luxemburg, Portugalia, Spania, Suedia, Țările de Jos
UE9	Cele 9 țări membre ale Uniunii Europene unde a fost implementat sondajul *Transatlantic Trends*: Franța, Italia, Germania, Marea Britanie, Polonia, Portugalia, Slovacia, Spania, Țările de Jos

ANEXA TEHNICĂ

Chestionar cu rezultate în procente

Anexă - chestionarul cu rezultatele cercetării

Chestionar

august 2005

Bună dimineața / bună ziua /bună seara, mă numesc .... şi sunt operator de interviu la GALLUP ROMANIA. Zilele acestea realizăm un sondaj de opinie despre politica externă a României. Pentru a discuta aceste aspecte, dumneavoastră ați fost ales la întâmplare, ca într-o loterie. Dacă sunteți de acord să ne răspundeți la întrebări, sperăm să nu vă răpim mai mult de 20 de minute. Răspunsurile pe care le vom obține nu l e vom comunica nimănui în această formă. Ne interesează doar numărarea persoanelor care au o părere sau alta.

Rezultatele sunt exprimate în procente (%)

SECȚIUNEA A Informații generale

ARATĂ → Cartela A

Cât de interesat sunteți de ştiri din următoarele domenii:	Foarte interesat	Interesat	Nu prea interesat	Deloc interesat	NŞ/NR
Q1. economic	19.1	42.3	28.3	8.7	1.6
Q2. social	22.4	44.3	23.6	7.7	2.0
Q3. cultural	14.0	39.3	32.2	12.1	2.4
Q4. extern	14.8	40.2	30.1	13.1	1.8
Q5. educație	23.6	44.6	22.4	7.8	1.6
Q6. sănătate	39.2	44.9	11.3	3.2	1.4
Q7. apărare	22.4	40.9	24.0	10.8	1.8

ARATĂ → Cartela B

Q8. Pe o scală de la 1 la 10, cât de informat apreciați că sunteți asupra politicii externe a României? (1- deloc informat, 10 - foarte informat)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 — 99 NŞ/NR

Deloc informat … **Foarte informat**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	NŞ/NR
13.1	9.5	12.7	11.5	16.7	9.8	11.0	8.0	3.3	3.1	1.2

Q9. Care este pentru dvs. principala sursă de informații legate de politica externă?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

ziare, reviste de specialitate	6.3
TV	78.7
radio	6.7
internet	1.1
cercul de prieteni, cunoştințe	3.7
alta	0.6
NŞ/NR	3.0

SECȚIUNEA B Percepția generală asupra politicii externe a României, a instituțiilor şi a personalităților cu răspundere în domeniu

Q1. Cum apreciați, în general, politica externă a României din ultimii 15 ani?

Foarte proastă	Proastă	Nu prea bună	Bună	Foarte bună	NŞ/NR
4.7	11.1	35.3	33.6	1.0	14.3

ARATĂ → Cartela D

	În opinia dumneavoastră, cât de mare este influența următoarelor instituții, personalități sau grupuri de persoane asupra politicii externe a României?	Foarte mare	Mare	Nu prea mare	Mică	Foarte mică	NŞ/ NR
Q2.	Preşedintele	28.5	40.9	14.7	4.5	1.0	10.5
Q3.	Guvernul	21.3	38.3	21.3	6.7	1.7	10.7
Q4.	Parlamentul	15.0	33.9	26.6	9.6	2.4	12.4
Q5.	Serviciile de Informații	15.0	32.7	19.3	7.8	2.4	22.8
Q6.	Presa	19.0	35.2	18.9	10.3	2.1	14.5
Q7.	ONG-urile	4.9	14.5	24.7	14.3	6.8	34.8
Q8.	Opinia cetățenilor	4.5	11.7	22.6	23.5	22.3	15.4
Q9.	Românii din străinătate	8.1	21.3	22.4	19.8	12.3	16.1
Q10.	Companiile multinaționale	8.2	22.5	20.5	14.2	6.4	28.2
Q11.	Oamenii de afaceri români	8.4	27.0	23.7	14.0	6.4	20.5
Q12.	Oamenii de afaceri străini	11.0	30.8	20.9	12.5	5.4	19.4
Q13.	Guvernul american	20.1	35.5	14.8	6.4	3.9	19.2
Q14.	Guvernele europene / Uniunea Europeană (UE)	25.5	38.7	10.5	5.2	1.8	18.3
Q15.	Guvernele din regiunea Mării Negre / Sud-Estul Europei (ex. Bulgaria, Turcia, Ucraina)	8.1	18.6	25.5	13.9	4.5	29.4
Q16.	Organizații internaționale (tip NATO, FMI, ONU)	22.7	36.6	11.8	4.6	1.7	22.6

ARATĂ → Cartela E

	Vom enumera câteva obiective pe care România le urmăreşte în relațiile cu celelalte țări. După părerea dvs., cât de importante sunt pentru politica externă a României...?	foarte important	important	nu prea important	deloc important	NŞ/NR
Q17.	Promovarea şi apărarea drepturilor omului	59.2	29.8	3.2	0.5	7.2
Q18.	Obținerea unui beneficiu economic maxim pentru România	54.4	33.1	3.9	0.8	7.8
Q19.	Dezvoltarea de parteneriate ştiințifice şi culturale cu alte țări	38.4	39.9	8.8	0.8	12.1
Q20.	Asigurarea securității internaționale şi combaterea terorismului	59.8	29.2	2.7	0.8	7.5
Q21.	Sprijinirea românilor de pretutindeni în vederea afirmării identității culturale, lingvistice, religioase	41.4	38.1	9.7	2.0	8.8

Q1. Ideea constituirii unei axe Bucureşti-Londra-Washington a fost vehiculată de către preşedintele Băsescu în ultimul timp. Dumneavoastră aveți o părere mai degrabă bună sau mai degrabă proastă despre această posibilă axă?

Bună	Proastă	NŞ/NR
56.6	13.8	29.6

Q2. Considerați că există vreo amenințare serioasă la adresa securității naționale a României?

Da	Nu	NŞ/NR
20.5	67.8	11.7

DOAR DACĂ RĂSPUNDE „DA" LA Q2

ARATĂ → Cartela F

Pe care dintre următoarele, le considerați o amenințare serioasă pentru securitatea României?	Menționează	Nu menționează	NŞ/NR
Q3. Conflictele din jurul Mării Negre, precum cel din Transnistria	37.3	51.7	11
Q4. Răspândirea armelor de distrugere în masă şi a armelor nucleare	50.9	38.1	11
Q5. Dezvoltarea rețelelor teroriste	73.5	15.5	11
Q6. Dezvoltarea rețelelor internaționale de crimă organizată	60.5	28.5	11
Q7. Migrația clandestină/ ilegală	39.9	49.1	11
Q8. Incitările la extremism, intoleranță, separatism sau xenofobie	40.6	48.4	11
Q9. Tendințele expansioniste ale unor țări	30.2	58.8	11
Q10. Alta	3.2	85.8	11

ARATĂ → Cartela G

Q11. Ştiind că bugetul statului dispune de resurse limitate, către care dintre următoarele domenii considerați că aceste resurse trebuie îndreptate cu prioritate?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Sănătate	70.0
Cultură	2.6
Învățământ	11.4
Apărare	3.3
Infrastructură	6.7
Alt domeniu	3.3
NŞ/NR	1.5

Q12. Sunteți de acord ca guvernul României să cheltuiască bani de la buget pentru acțiuni de promovare a imaginii României în lume?

Da	Nu	NŞ/NR
49.9	42.9	7.2

DOAR DACĂ RĂSPUNDE „DA" LA Q12

ARATĂ → Cartela H

Dintre următoarele acțiuni, pentru care ați fi de acord să se cheltuiască cu prioritate bani guvernamentali?	Menționează	Nu menționează	NŞ/NR
Q13. Cumpărarea de articole publicitare în presa din străinătate despre frumusețile patriei şi oportunitățile de investiții în România	46.8	48.7	4.5
Q14. Organizarea de conferințe şi simpozioane internaționale pe teme de interes pentru România	49.8	45.6	4.5
Q15. Susținerea bisericilor ortodoxe române din toată lumea	46.6	48.9	4.5

Dintre următoarele acțiuni, pentru care ați fi de acord să se cheltuiască cu prioritate bani guvernamentali?		Menționează	Nu menționează	NŞ/NR
Q1.	Organizarea de turnee internaționale pentru artiştii / sportivii români cu rezultate deosebite	57.7	37.7	4.5
Q2.	Susținerea trupelor române care participă la misiuni internaționale	44.8	50.6	4.5
Q3.	Promovarea tinerilor români cu merite excepționale	74.1	21.4	4.5

ARATĂ → Cartela I

Q4. În opinia dumneavoastră, care dintre următoarele instituții/ grupuri de persoane promovează cel mai bine imaginea României pe plan extern?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Preşedintele	24.6
Guvernul	6.1
Diplomații români	10.2
Artiştii şi oamenii de cultură români	13.3
Sportivii	23.8
Oamenii de afaceri români	2.2
Românii stabiliți în străinătate	2.0
Românii care pleacă la muncă în străinătate	4.3
Tinerii români care studiază în străinătate	5.8
Altcineva → Cine?...	0.2
NŞ/NR	7.6

Q5. În general, credeți că diplomația românească reuşeşte să promoveze interesele României în străinătate?

Da	Nu	NŞ/NR
48.9	33.8	17.3

Q6. Ați călătorit vreodată în străinătate?

Da, o singură dată	Da, de mai multe ori	Nu	NŞ/NR
9.8	21.1	68.4	0.7

DOAR DACĂ RĂSPUNDE "DA" LA Q6

Q7. Ați apelat vreodată la serviciile consulatelor sau a ambasadelor româneşti în timpul călătoriei în străinătate?

Da	Nu	NŞ/NR
10.4	85.9	3.6

DOAR DACĂ RĂSPUNDE "DA" LA Q7

Q8. Cât de mulțumit ați fost de ajutorul primit din partea lor?

Foarte mulțumit	Destul de mulțumit	Nu prea mulțumit	Foarte nemulțumit	NS/ NR
18.4	28.7	10.3	16.9	25.7

SECȚIUNEA C - Relația România - NATO

Q9. În general, ce părere aveți despre NATO?

Foarte proastă	Proastă	Nu prea bună	Bună	Foarte bună	NS/NR
1.6	3.5	17.0	59.1	5.6	13.1

Q10. În opinia dumneavoastră, credeți că statutul de membru NATO aduce României în materie de securitate națională...?

Mai degrabă avantaje	Mai degrabă dezavantaje	Nici avantaje, nici dezavantaje	NŞ/ NR
46.8	13.1	26.8	13.3

Q11. În opinia dumneavoastră, securitatea în Europa ar trebui să fie asigurată, în principal...?

Cu forțe NATO	Cu forțe ale UE	Cu forțe combinate (NATO-UE)	NŞ/ NR
9.3	16.2	57.4	17.2

Q1. Credeți că amplasarea de baze militare americane pe teritoriul României va avea vreun efect asupra țării noastre?

Da	Nu	NŞ/NR
51.7	34.3	14.0

DOAR DACĂ RĂSPUNDE „DA" LA Q1

ARATĂ → Cartela J

Dintre următoarele variante, care credeți că vor fi efectele principale ale prezenței bazelor militare americane pe teritoriul României?		Menționează	Nu menționează	NŞ/NR
Q2.	Creşterea pericolului unui atac terorist asupra țării sau a cetățenilor români	49.4	46.9	3.7
Q3.	Creşterea securității naționale a României	46.0	50.3	3.7
Q4.	Opozanții politicilor americane vor deveni şi opozanți ai României	27.8	68.5	3.7
Q5.	Creşterea investițiilor americane / străine în România	46.8	49.4	3.7
Q6.	Îmbunătățirea imaginii României pe plan internațional	40.7	55.6	3.7

Q7. Credeți că România trebuie să participe cu trupe la misiunile internaționale?

Da	Nu	NŞ/NR
49.1	42.3	8.6

DOAR DACĂ RĂSPUNDE „DA" LA Q7, ALTFEL TRECI LA Q15

ARATĂ → Cartela K

În care dintre următoarele misiuni sunteți de acord ca Parlamentul României să decidă trimiterea de trupe?		Menționează	Nu menționează	NŞ/NR
Q8.	Ca să împiedice declanşarea unui atac terorist	68.9	29.5	1.5
Q9.	Ca să asigure hrană şi asistență medicală unor victime de război	80.5	17.9	1.5
Q10.	Ca să oprească un război civil	54.1	44.4	1.5
Q11.	Ca să mențină pacea imediat după terminarea unui război civil	68.8	29.7	1.5
Q12.	Ca să înlăture de la putere un dictator care încalcă grav drepturile omului	34.9	63.6	1.5
Q13.	Ca să împiedice răspândirea necontrolată a armelor nucleare sau de distrugere în masă	60.1	38.4	1.5
Q14.	Ca să apere un aliat NATO care tocmai a fost atacat	59.9	38.5	1.5

România are în prezent trupe militare/de poliție în Bosnia, Kosovo, Afganistan, Irak. Sunteți de acord cu prezența acestora în...?		Da	Nu	NŞ/NR
Q15.	Bosnia	42.2	49.7	8.1
Q16.	Kosovo	41.3	50.3	8.4
Q17.	Afganistan	41.1	51.6	7.4
Q18.	Irak	40.8	52.4	6.8

ARATĂ → Cartela L

Q19. De ce credeți că a trimis România trupe în Irak?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Pentru a face pe plac Statelor Unite ale Americii	37.3
Pentru că şi aliații României au trimis trupe	21.6
Pentru că trupele româneşti puteau să contribuie în mod real la stabilizarea situației din Irak	24.5
Alt motiv → **Q78bis. Care?**	2.3
NŞ/NR	14.3

SECȚIUNEA D - Relația România - UE

Q1. În general, ce părere aveți despre Uniunea Europeană?

Foarte proastă	Proastă	Nu prea bună	Bună	Foarte bună	NS/NR
1.2	4.0	18.0	62.9	6.5	7.4

ARATĂ → Cartela M

Care dintre următorii factori ar putea să determine, în opinia dumneavoastră, amânarea aderării României la Uniunea Europeană?	Menționează	Nu menționează	NȘ/NR
Q2. Întârzierea reformelor interne	67.3	14.2	18.5
Q3. Lipsa de voință politică a puterilor europene	33.5	48.0	18.5
Q4. O politică externă a României orientată mai mult spre Statele Unite ale Americii şi mai puțin către Uniunea Europeană	30.5	51.0	18.5
Q5. Faptul că suntem o țară majoritar ortodoxă	14.4	67.1	18.5
Q6. Faptul că cetățenii Uniunii Europene sunt împotriva extinderii UE	35.4	46.1	18.5

ARATĂ → Cartela N

Q7. În procesul aderării României la Uniunea Europeană, ce contează mai mult?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Reformele economice interne	40.1
Reformele politice interne	10.2
Politica externă/ diplomație eficientă	9.1
Reforma justiției	21.4
Altceva→ **Q85bis. Ce?**	0.8
NȘ/NR	18.4

Q8. Când credeți dumneavoastră că va avea loc integrarea României în Uniunea Europeană...?

În 2007	În 2008/2009	În 2010	Nu va avea loc în următorii 5 ani	NȘ/ NR
36.7	24.6	11.0	13.3	14.4

SECȚIUNEA E - Relația România - regiunea Mării Negre / Sud-Estul Europei,

Q9. Dincolo de naționalitatea dvs., vă considerați mai degrabă ca fiind...

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Cetățean al lumii	European	Est-european	Balcanic	NȘ/NR
23.0	51.3	7.7	8.1	9.9

ARATĂ → Cartela O

Q10. Căreia dintre relațiile cu vecinii României trebuie să i se acorde o atenție sporită?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Ungaria	17.9
Ucraina	7.0
Republica Moldova	24.9
Serbia-Muntenegru	1.5
Bulgaria	3.2
Nici uneia în mod special	33.2
NȘ/NR	12.3

Q1. Credeți că în ultimii 15 ani politica României față de Republica Moldova a fost?

Foarte proastă	Proastă	Nu prea bună	Bună	NŞ/NR
4.3	26.1	48.5	3.1	18.1

Q2. Cum apreciați, în general, relațiile dintre România şi Republica Moldova de când aceasta din urmă şi-a câştigat independența?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Prietenoase / calde	38.2
Temperate / neutre	37.1
Ostile / reci	10.2
NŞ/NR	14.6

ARATĂ → Cartela P

	Cu care dintre următoarele măsuri de sprijinire din partea României față de Republica Moldova sunteți de acord?	Menționează	Nu menționează	NŞ/NR
Q3.	Burse pentru studenții moldoveni	59.6	25.8	14.6
Q4.	Acordarea energiei electrice gratuite în momentele de criză economică majoră	34.0	51.4	14.6
Q5.	Sprijinirea Guvernului moldovean în eforturile sale de integrare euro-atlantică	53.9	31.5	14.6
Q6.	Acordarea cetățeniei române în mod privilegiat pentru cetățenii Republicii Moldova	40.9	44.5	14.6
Q7.	Ajutor financiar (economic)	34.0	51.4	14.6
Q8.	Facilitarea accesului cetățenilor moldoveni pe piața muncii din România	36.9	48.5	14.6

Q9.Considerați că acest sprijin trebuie acordat de autoritățile române?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Indiferent de poziția Guvernului moldovean față de România	32.0
Doar atunci când Guvernul moldovean are o poziție favorabilă față de România	47.4
NŞ/NR	20.7

Q10. Foarte curând, ca parte a procesului de integrare în Uniunea Europeană, România va introduce vize pentru cetățenii din Republica Moldova. Dvs. sunteți de părere că..?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Trebuie respectată decizia UE, indiferent de poziția României	41.3
Este necesar ca România să introducă aceste vize, chiar dacă UE nu ar cere acest lucru	16.1
Nu trebuie introduse vizele, cu riscul de a periclita relațiile cu UE	23.2
NŞ/NR	19.5

ARATĂ → Cartela Q

Q1. Rezolvarea conflictului transnistrean este pe agenda politicii externe a României. Credeți că...?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Aceasta într-adevăr reprezintă o prioritate a politicii externe a României	8.4
Sunt de acord să fie un punct din agenda politicii externe a României, dar nu o prioritate	24.0
România ar trebui să nu se implice în această problemă, întrucât reprezintă o problemă a politicii interne a Republicii Moldova	16.2
Nu cunosc destule despre conflictul din Transnistria şi nu mă pot exprima în legătură cu acest subiect	41.4
NR	10.0

SECȚIUNEA F - Mediul şi relațiile internaționale

Q2. Credeți că ar fi mai bine pentru viitorul României, ca țara noastră să ia parte în mod activ la rezolvarea problemelor mondiale sau să nu se implice?

Să ia parte în mod activ	Să nu se implice	NŞ/ NR
54.3	34.7	11.0

ARATĂ → Cartela R

	Vă voi enumera câteva țări. Care sunt sentimentele dumneavoastră pentru fiecare țară în parte?	Foarte calde	Calde	Neutre	Reci	Foarte reci	NS/ NR
Q3.	Bulgaria	4.6	36.0	44.6	5.9	0.9	8.0
Q4.	Franța	12.7	50.2	26.1	2.8	0.4	7.8
Q5.	Germania	11.0	40.9	33.2	6.1	0.6	8.2
Q6.	Italia	15.2	52.3	22.1	2.7	0.6	7.1
Q7.	Marea Britanie	11.2	37.5	35.2	5.8	1.1	9.3
Q8.	Moldova	13.0	43.4	30.7	4.7	1.1	7.0
Q9.	Rusia	3.7	20.5	44.1	19.2	4.6	7.8
Q10.	Serbia-Muntenegru	4.7	24.9	46.0	11.5	2.6	10.2
Q11.	Spania	13.4	49.1	26.1	2.5	0.8	8.2
Q12.	Ucraina	3.5	23.4	49.0	12.6	2.1	9.5
Q13.	Ungaria	6.2	29.9	40.3	10.9	4.4	8.3
Q14.	Statele Unite ale Americii	15.2	44.0	25.7	6.1	1.6	7.4
Q15.	Turcia	4.0	30.9	44.1	10.2	1.3	9.4
Q16.	Israel	4.7	26.1	45.5	11.3	2.5	9.9
Q17.	Țările arabe	2.6	14.9	42.4	22.4	7.0	10.8

Ați auzit de următoarele instituții şi organizații internaționale? Dacă da, ce părere aveți despre fiecare dintre ele?

ARATĂ → Cartela S

ÎNTREABĂ „PĂRERE” DOAR PENTRU ORGANIZAȚIILE DE CARE A AUZIT

ROTEŞTE ITEMII		A auzit			Părere				
		DA	NU		Foarte bună	Bună	Proastă	Foarte proastă	NŞ/NR
Q18.	Organizația Națiunilor Unite (ONU)	89.1	10.9	**Q19.**	14.9	74.8	3.9	0.6	5.8
Q20.	Fondul Monetar Internațional (FMI)	80.9	19.1	**Q21.**	7.8	57.0	24.2	5.4	5.6

ROTEŞTE ITEMII		A auzit			Părere				
		DA	NU		Foarte bună	Bună	Proastă	Foarte proastă	NŞ/NR
Q1.	Banca Mondială	83.1	16.9	**Q2.**	8.8	65.5	14.2	2.7	8.8
Q3.	Uniunea Europeană	94.3	5.7	**Q4.**	15.5	68.6	8.4	1.2	6.4
Q5.	Tribunalul Penal Internațional	59.6	40.4	**Q6.**	21.4	59.5	7.4	1.8	9.9
Q7.	Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO)	73.8	26.2	**Q8.**	30.9	60.9	3.0	0.4	4.7
Q9.	Organizația pentru Securitate şi Cooperare în Europa (OSCE)	56.0	44.0	**Q10.**	15.2	69.2	3.6	1.0	11.0

ARATĂ → Cartela T

La nivel internațional, cât de importante credeți că sunt următoarele amenințări pentru Europa?		foarte important	important	nu prea important	deloc important	NŞ/NR
Q11.	Terorismul internațional	65.8	23.5	2.2	1.0	7.5
Q12.	Fundamentalismul islamic	33.0	29.2	13.7	2.4	21.7
Q13.	Armele de distrugere în masă	51.0	28.3	8.4	1.5	10.8
Q14.	Epidemii precum SIDA, Ebola, etc.	46.3	36.8	7.5	1.0	8.5
Q15.	Numărul mare de imigranți şi de refugiați	22.0	36.7	24.3	4.3	12.6
Q16.	Rețele internaționale de crimă organizată	49.1	34.8	5.1	0.4	10.7
Q17.	Conflictul militar dintre Israel şi țările arabe vecine	27.3	34.8	18.9	4.0	15.0

ARATĂ → Cartela U

Q18. Care dintre următoarele afirmații caracterizează cel mai bine, în opinia dumneavoastră, relațiile dintre Uniunea Europeană şi Statele Unite ale Americii

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

SUA ar trebui să rămână singura superputere, iar UE trebuie să fie aliatul SUA	9.1
UE trebuie să devină o superputere ca şi SUA şi să stabilească un parteneriat pe picior de egalitate	52.3
UE trebuie să devină o superputere ca şi SUA şi să devină un competitor pentru SUA	15.7
NŞ/NR	22.9

Q19. Din punctul de vedere al intereselor naționale ale României, cine credeți că este, acum, mai importantă pentru noi?

SUA	UE	Şi una şi alta în egală măsură	Nici una, nici alta	NŞ/NR
4.3	27.2	54.3	5.5	8.6

ARATĂ → Cartela V

Am să vă citesc o serie de afirmații şi am să vă rog să-mi spuneți dacă sunteți total de acord, oarecum de acord, oarecum în dezacord sau în total dezacord cu aceste afirmații?		Total de acord	Oarecum de acord	Oarecum în dezacord	Total dezacord	NŞ/NR
Q20.	Puterea economică este, astăzi, mai importantă decât puterea militară	43.5	34.1	6.4	2.0	14.1
Q21.	Uneori, războiul este necesar ca să ți se facă dreptate	11.1	20.2	17.9	42.0	8.8

Am să vă citesc o serie de afirmații şi am să vă rog să-mi spuneți dacă sunteți total de acord, oarecum de acord, oarecum în dezacord sau în total dezacord cu aceste afirmații?		Total de acord	Oarecum de acord	Oarecum în dezacord	Total dezacord	NŞ/NR
Q1.	Dacă securitatea României ar fi pusă în pericol, ar trebui să facem orice ca să o protejăm, chiar dacă pentru asta ar trebui să nesocotim decizii ale ONU	43.5	33.1	6.7	3.4	13.3
Q2.	Cea mai bună cale pentru asigurarea păcii este prin mijloace militare	15.5	18.1	23.3	33.6	9.4
Q3.	Europa trebuie să dobândească mai multă putere militară ca să se poată apăra singură, fără ajutorul Statelor Unite ale Americii	29.6	39.6	9.9	3.4	17.5
Q4.	Acțiunile militare sunt cele mai bune metode pentru a contracara terorismul	28.0	25.2	17.4	15.5	13.9
Q5.	Ajutorarea economică a zonelor din care provin teroriştii este cea mai bună metodă pentru a contracara terorismul	14.7	28.4	18.7	18.6	19.6

Am să vă citesc o serie de afirmații şi am să vă rog să-mi spuneți dacă sunteți total de acord, oarecum de acord, oarecum în dezacord sau în total dezacord cu aceste afirmații?		Total de acord	Oarecum de acord	Oarecum în dezacord	Total dezacord	NŞ/NR
Q6.	Democrația este o valoare universală, aplicabilă tuturor țărilor	47.3	28.2	5.7	3.2	15.5
Q7.	Țările democratice ar trebui să impună democrația în țările nedemocratice	21.0	27.2	16.9	17.9	17.1

ARATĂ → Cartela X

Q8. Care dintre următoarele țări credeți că este principalul responsabil pentru tensiunile din lume?

UN SINGUR RĂSPUNS POSIBIL

Statele Unite ale Americii	43.0
Israel	5.8
Țările arabe	27.8
Rusia	1.0
Alta	0.6
Nici o țară nu e mai responsabilă decât alta	10.0
NŞ/NR	11.8

DATE SOCIO-DEMOGRAFICE

SD1. Sexul respondentului

1. Masculin	46.2
2. Feminin	53.8

SD2. În ce an v-ați născut?

Vârsta medie 57.55 ani

SD3. Care este ultima şcoală pe care ați absolvit-o?

0. fără şcoală	2.3	5. liceu (9 - 12 clase)	24.7
1. primar (1- 4 clase)	13.0	6. şcoală post-liceală sau tehnic de maiştri	7.4
2. gimnazial (5 - 8 clase)	17.3	7. universitar de scurtă durată / colegiu	2.4

3. şcoala profesională / ucenici sau complementar	16.1	8. universitar de lungă durată			9.1
4. treapta I de liceu (9 - 10 clase)	6.3	9. studii postuniversitare	0.6	99. NR	0.8

SD4. Care este naționalitatea dvs.?

1. român	89.5	3. german	0.3	5. alta	0.9
2. maghiar	6.6	4. rom	2.5	9. NR	0.3

SD5. În prezent sunteți…

1. căsătorit(ă) cu acte	67.6	3. divorțat(ă)	3.2	5. necăsătorit(ă)	14.6		
2. căsătorit(ă) fără acte/concubinaj	2.9	4. separat(ă)	0.2	6. văduv(ă)	10.9	9. NR	0.6

SD6. Care este statutul dvs. ocupațional? **Principal**

UTILIZEAZĂ CODURILE DIN TABELUL SD6

TABEL SD6

1. conducători de unități şi patroni, întreprinzători	1.9	11. zilieri în domenii neagricole sau cadru militar	1.1
2. ocupații intelectuale	7.5	12. patron cu angajați / salariați	0.2
3. tehnicieni sau maiştri	1.7	13. elev / student	4.7
4. funcționari în administrație	2.4	14. casnic(ă)	9.7
5. lucrători în servicii şi comerț	3.6	15. şomer înregistrat	0.8
6. agricultori cu calificare sau în gospodăria proprie	4.6	16. şomer neînregistrat	2.3
7. meşteşugari şi mecanici reparatori	0.4	17. pensionar	32.5
8. muncitori calificați	17.2	18. persoană în incapacitate de muncă	0.9
9. muncitori ne-calificați în sectoare ne-agricole	2.4	19. Altele	3.1
10. zilieri în agricultură	2.8	99. NR	0.3

SD7. Câte persoane locuiesc în gospodăria dv.: copii, adulți, inclusiv dvs.?
NU ÎNREGISTRA PERSOANELE CARE NU AU FOST PREZENTE ÎN GOSPODĂRIE ÎN ULTIMELE 6 LUNI!

Valoarea medie = 3.61

SD8. <u>În luna trecută</u> (august), suma totală de bani obținută de către toți membrii gospodăriei dvs. incluzând salarii, pensii, chirii etc., a fost cam de …?

Valoare medie = 813.52 **Lei grei**

SD9. Dar venitul dvs. personal în luna trecută (august) a fost cam de ...?

Valoare medie = 363.81 **Lei grei**

SD10. Aveți în gospodărie...?	DA	NU, pentru că nu vă puteți permite	NU, pentru că nu vă doriți	NR
a. Autoturism	35.7	57.1	5.2	2.0
b. Telefon fix	54.2	34.8	9.8	1.2
c. Televizor	85.4	13.3	0.4	0.9
c. Cablu / antenă parabolică	71.0	24.6	2.9	1.5
e. Computer (PC)	25.6	56.3	16.3	1.8

www.ipp.ro

Institutul pentru Politici Publice, Bucureşti
Bdul. Hristo Botev nr. 3, ap. 3
Sector 3, Cod 030231 Bucureşti
Tel/Fax + 4021 314 1542
E-mail office@ipp.ro
www.ipp.ro

Institutul pentru Politici Publice
Bucureşti